

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΜΕΡΙΜΝΗ.

ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»)

ΕΤΟΣ Γ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΙΟΥΛ. - 15 ΑΥΓ. 1954 | ΑΡΙΘ. 14-16

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν σκέψεων τῆς παρουσίας στήλης ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον νὰ παρενθέσωμεν, εἰς τὰ δύο προηγούμενα φύλλα, ὅ,τι ἐξ ἀφορμῆς τῆς μνήμης τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἠδύνατο νὰ μᾶς διδάξῃ ἡ προσωπικότης, ἡ δρᾶσις καὶ ἡ ποιμαντορικὴ διδασκαλία τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν ἐπὶ τοῦ θέματος, τὸ ὁποῖον μᾶς ἀπασχολεῖ. Καὶ ἤδη εὐχαρίστως ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν συνέχισιν τῆς ἐκθέσεως τῶν σκέψεών μας, μὲ τὴν πεποίθησιν πάντοτε, ὅτι, ὅσον δύσκολοι εἶναι οἱ καιροί, εἰς τοὺς ὁποίους ζῶμεν, τόσον καὶ ἀπαραίτητος καὶ ἀναγκαῖα καθίσταται ἡ περισσοτέρα συνειδητοποίησις τοῦ καθήκοντος ὄλων ἐν γένει, ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ συμβάλουν, τὸ καθ' ἑαυτούς, εἰς τὴν ἐπιτυχὴ διεξαγωγὴν τοῦ ἀγῶνος ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις, ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, «περιπατεῖ, ὡς λέων ὀρῶμενος, ζητῶν τίνα καταπίη».

Εἰς τὴν Ὁρθόδοξον τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ἐκ βαθυτάτης πεποιθήσεως, ἀνήκοντες καὶ μετὰ ὑπερηφάνου χαρᾶς Αὐτὴν ὑπηρετοῦντες, δὲν δυνάμεθα νὰ σκεπτόμεθα, παρὰ μόνον ὅπως Ἐκείνη σκέπτεται, καὶ δὲν φρονοῦμεν, παρὰ μόνον ὅ,τι Ἐκείνη φρονεῖ, οὐδ' ἄλλο τι θὰ δεχθῶμεν, ἐκτὸς ἐκείνου, τὸ ὁποῖον Ἐκείνη διδάσκει. Δὲν αἰσθανόμεθα δὲ καμμίαν ὑποχρέωσιν ἢ ἀνάγκην νὰ ὑπεραμυνθῶμεν, «πολεμικῶς» ἢ «ἀπολογητικῶς», τῶν ἀληθειῶν, τὰς ὁποίας, ἐκ πεποιθήσεως καὶ κατὰ χρέος, ὁμολογοῦμεν καὶ διακηρυσσόμεν, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι ἀπευθυνόμεθα πρὸς ὀρθοδόξους Κληρικούς, οἱ ὁποῖοι ἀναγνωρίζουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς διατάξεις τῆς τοῦ αὐτοῦ κῦρος, τὸ ὁποῖον ἀναγνωρίζομεν καὶ ἡμεῖς. Ἄλλως

«Σπουδάσον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας».
(Β' Τιμοθ. 2,15)

τε, μοναδικὸς σκοπὸς τῶν ἄρθρων τούτων εἶναι ἢ, ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς τάξεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, μελέτη τοῦ τί ὀφείλομεν νὰ πράξωμεν εἰς τὰς παρούσας—τὰς κρίσιμους διὰ τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν—στιγμὰς ὅλοι ὅσοι ἀνήκομεν εἰς τὴν μαρτυρικὴν καὶ ἔνδοξον αὐτὴν Ἐκκλησίαν. Οὐδ' ἀποβλέπουν αἱ γραμμαὶ αὗται—οὔτε καὶ δύναται ν' ἀποβλέψουν—εἰς τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνον εἰς τὴν ἀνάδειξιν τοῦ τί εἶναι ἡ ὀρθόδοξος πραγματικότης, καὶ τί ἀπαιτεῖ αὕτη ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους τῆς σημερινῆς ἐποχῆς. Τὴν πραγματικότητα δὲ αὐτὴν οὐδεὶς ὀρθόδοξος δύναται ν' ἀγνοήσῃ, ἐφ' ὅσον ἐπιθυμεῖ νὰ παραμείνῃ πιστὸς εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν.

Καὶ προκειμένου λοιπὸν περὶ τῆς διοργανώσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ θέμα τῶν ἄρθρων μας τούτων, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει καθορίσει, ὡς παρελάβεν ἤδη ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς, ὅτι ἡ πρώτη καὶ κυρία εὐθύνη, καὶ ἡ πρωτοβουλία ἄρα, τοῦ ἔργου τούτου ἀνήκει εἰς τὸν Ἐπίσκοπον, ὁ ὁποῖος καὶ ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τῆς συνενώσεως καὶ τῆς περὶ αὐτὸν συσπειρώσεως ὅλων τῶν ἐπὶ μέρους ὀργάνων καὶ τῶν μελῶν ἐκάστης τοπικῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ ἀξίωμα τοῦτο τῆς Ἐπισκοπικῆς ἐξουσίας, τὸ ὁποῖον οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Κυρίου παρελάβον ἀπ' εὐθείας παρ' Αὐτοῦ, χάριν τῆς ἐν τῷ κόσμῳ διαιωνίσεως τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας τῶν πιστῶν, μετέδωκαν ἐκεῖνοι εἰς ὠρισμένα πρόσωπα, ὅπως ὁ Τιμόθεος εἰς τὴν Ἐφεσον καὶ ὁ Τίτος εἰς τὴν Κρήτην. Ἦδη δὲ καθ' ἡν ἐποχὴν ἐγράφετο ἡ Ἀποκάλυψις, ὑπῆρχον εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχιακὰς Ἐκκλησίας τῆς Μ. Ἀσίας οἱ κατὰ τόπους Ἐπίσκοποι—οἱ «ἄγγελοι τῶν Ἐκκλησιῶν», ὅπως τοὺς ἀποκαλεῖ τὸ ἱερὸν βιβλίον—, οἱ ὁποῖοι θεωροῦνται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὑπεύθυνοι διὰ τὴν κατάστασιν τῶν Ἐκκλησιῶν των καὶ, ἀναλόγως ταύτης, ἢ ἐπαινοῦνται καὶ μακαρίζονται ἢ ἐπιτιμῶνται καὶ ἀπειλοῦνται, καὶ αὐτοὶ λαμβάνουν τὰς ἀπαραιτήτους διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν των ἐντολὰς καὶ ὁδηγίας. Κυριώτατον δὲ χαρακτηριστικὸν τῆς Μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ μέχρις ἡμῶν συνεχὴς καὶ ἀδιάκοπος ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων, διὰ μέσου τῶν αἰῶνων, διατήρησις τῆς Ἐπισκοπικῆς ταύτης διαδοχῆς. Καὶ μόνη ἡ μελέτη τῶν πρὸς τοὺς «ἀγγέλους» τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἀποκαλύψεως παραινέσεων εἶναι ἀρκετὴ, διὰ νὰ δείξῃ ὁποῖον κῦρος ἀνεγνωρίζετο ἤδη ἀπὸ τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς εἰς

«Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται...».

(Μαθ. 12,25)

τοὺς Ἐπισκόπους καὶ ὅποσον μεγάλη ἦτο ἔκτοτε ἡ εὐθύνη των ἐν τῷ ἔργῳ τῆς Ἐκκλησίας. Πρὸς αὐτοὺς δέ, ἦτοι πρὸς ὠρισμένα ὑπεύθυνα ἀπὸ Θεοῦ πρόσωπα, καὶ ὄχι πρὸς τὸ ἀπρόσωπον πλῆθος τῶν συγκροτούντων τὰς Ἐκκλησίας ἐκεῖνας, ἀπευθύνεται ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ Ἀποκαλύψει.

Ἀλλὰ καὶ αἱ πρὸς τὸν Τιμόθεον καὶ τὸν Τίτον ἐπιστολαί, καὶ ὅσα σχετικὰ ἐσημειώσαμεν εἰς τὰ προηγούμενα φύλλα ἐκ τῆς ὅλης ποιμαντορικῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, χαρακτηρίζουν ζωηρότατα τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ἡ Ἁγία Γραφή ἀποδίδει εἰς τὸν Ἐπίσκοπον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁσάκις ἐκλονίζετο ἡ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον πειθαρχία, ἡ ὁποία ἐθεωρήθη ἀνεκὰθεν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς ἀπαραίτητον στοιχεῖον διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἐνότητός Της καὶ διὰ τὴν ὀρθὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἀγῶνός Της ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας, πάντοτε μὲ ζωηρὰν ἀνησυχίαν ἀντιμετωπίζετο τὸ ζήτημα, ἥδη ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης ἐποχῆς. Τοῦτο μαρτυρεῖ, πρὸς τοὺς ἄλλοις, καὶ ἡ πρὸς Κορινθίους πρώτη Ἐπιστολὴ τοῦ ἁγίου Κλήμεντος Ρώμης, ἡ ὁποία ἐγράφη, ἀκριβῶς, ἔξ ἀφορμῆς πληροφοριῶν περὶ ἀνταρσίας μερίδος τινὸς τῶν χριστιανῶν τῆς Κορίνθου κατὰ τοῦ Ἐπισκόπου των. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην τονίζεται ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον σχέσεων ὅλων ἐκείνων, ὅσοι ἐτόλμησαν ν' ἀποσχισθοῦν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ μὲ αὐστηρὰν γλώσσαν καταδικάζεται κάθε ἄρνησις τῆς πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον ὀφειλομένης τιμῆς καὶ κάθε τάσις πρὸς διασάλευσιν τῆς πρὸς αὐτὸν πειθαρχίας καὶ πρὸς διάσπασιν τῆς περὶ αὐτὸν ἐνότητος.

Ἡ τοιαύτη δὲ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀναγνωριζομένη εἰς τὸν Ἐπίσκοπον πρωτεύουσα θέσις, καὶ τὸ χρέος τῆς πρὸς αὐτὸν ἐνότητος καὶ ὑπακοῆς, εἶναι τελείως ἄσχετα πρὸς τὴν ὀρθὴν ἢ ἐσφαλμένην γνώμην, τὴν ὁποίαν οὗτος ἢ ἐκεῖνος ὁ κληρικὸς ἢ ὁ λαϊκὸς δύναται νὰ ἔχη περὶ τῆς ἀτομικῆς ἀξίας ἢ ἀπαξίας τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον διαχειρίζεται τὴν Ἐπισκοπικὴν ἐξουσίαν. Οὔτε ὑπάρχει λογικὴ τις οἰαδήποτε, κατὰ τὴν ὁποίαν ἢ περὶ τὸν Ἐπίσκοπον κανονικὴ ἐνότης καὶ ἢ ἀπ' αὐτοῦ διοικητικὴ ἐξάρτησις τῶν ὑπ' αὐτὸν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν μελῶν μιᾶς οἰασδήποτε τοπικῆς Ἐκκλησίας θὰ ἠδύνατο νὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν γνώμην, ἣν δύναται νὰ ἔχη ὁ καθείς περὶ τοῦ προσώπου τοῦ κανονικοῦ Ἐπισκόπου του καὶ περὶ τῶν πράξεών του. Ἐφ' ὅσον δὲ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ πρόσωπον—εἴτε μᾶς ἀρέσκει εἴτε μᾶς ἀπαρέσκει—ἐξακολουθεῖ νὰ

«...Καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται». (Ματθ. 12,25)

κατέχη τὴν Ἐπισκοπικὴν καθέδραν—καὶ εἰς περίπτωσιν, ἀκόμη, ποῦ θὰ εἶχεν ἐπισήμως τεθῆ ὑπὸ κατηγορίαν, προκληθεῖσαν παρὰ πιστῶν καὶ ἀδιαβλήτων, κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας, προσώπων—οὐδεὶς ποτε ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ὑψώσῃ κεφαλὴν κατ' αὐτοῦ ἢ ν' ἀσεβήσῃ, καθ' οἷονδήποτε τρόπον, πρὸς τὸ ἀξίωμα του. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ πιστὸς καὶ ἀδιάβλητος ὑπεύθυνος, τυχόν, κατήγορος τοῦ Ἐπισκόπου ὀφείλει τὰ παραμεινῆ πρὸς αὐτὸν ἠνωμένος καὶ ὑπήκοος, μέχρις οὔ ἢ Ἐκκλησία ἀποφανθῆ κατ' αὐτοῦ, ὥστε νὰ τὸν ἀποστερήσῃ κανονικῶς τῆς Ἐπισκοπικῆς του ἐξουσίας, ἢ ἀναστείλῃ, τυχόν, τὴν δικαιοδοσίαν του προληπτικῶς.

Καὶ εἶναι πολὺ σοφόν, ἐν προκειμένῳ, τὸ πνεῦμα τῶν Ἱερῶν Κανόνων, διότι εἶναι εὐκολον νὰ φαντασθῆ τις, τί θὰ συνέβαιεν, εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν θὰ εἶχεν ὁ καθεὶς τὸ δικαίωμα νὰ καθορίσῃ τὴν ἀπέναντι τοῦ Ἐπισκόπου θέσιν του, ἀναλόγως τῶν προσωπικῶν του συμπαθειῶν ἢ ἀντιπαθειῶν, ἢ ἀναλόγως τῆς ἀτομικῆς του περὶ τοῦ προσώπου του γνώμης, ἢ ὁποία μάλιστα καὶ θὰ ἐβασίζετο τυχόν—ὅπως οὐχὶ σπανίως συμβαίνει—εἰς φληναφήματα τῶν τριόδων καὶ εἰς ραδιουργίας παντοειδοῦς προελεύσεως καὶ παντοειδῶν σκοπῶν!

Δύνασθε νὰ φαντασθῆτε στρατιωτικὸν σχηματισμὸν οἷον—δήποτε, τοῦ ὁποίου οἱ ἀξιωματικοὶ ἢ οἱ ὀπλίται θὰ ἠδύναντο νὰ ρυθμίζουσι τὰς πρὸς τὸν ἀρχηγόν των σχέσεις τῆς ἐν πειθαρχίᾳ ἀπαιτουμένης ὑπὸ τοῦ βαθμοῦ ἐκάστου συνεργασίας, ἐπὶ τῇ βάσει κριτηρίων παρομοίων πρὸς ἐκεῖνα, περὶ τῶν ὁποίων ὁμιλοῦμεν ἐνίοτε, προκειμένου περὶ τῆς πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον ἐνότητος καὶ ὑπακοῆς; Δύνασθε νὰ ὑπολογίσετε τί θὰ συνέβαιεν εἰς τὸν στρατιωτικὸν ἐκεῖνον σχηματισμὸν, εἰς τὸν ὁποῖον, τυχόν, θὰ ἐφηρμόζετο μία τοιαύτη τακτικὴ, ἔστω καὶ διὰ μίαν στιγμὴν; Καὶ ἂν τοῦτο, μάλιστα, συνέβαιεν ἐν ὄψει τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐν ὄρα μάχης!...

Δὲν εἶναι λοιπὸν δικαίωμα κανενὸς τὸ νὰ θέλῃ ἢ ὄχι ν' ἀναγνωρίσῃ εἰς τὸν Ἐπίσκοπόν του τὴν πρῶτην καὶ κυρίαν θέσιν μέσα εἰς τὸν ὀργανισμὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὸ ἔργον Τῆς, οὔτε δύναται ὁ καθεὶς νὰ ἐξαρτήσῃ τὴν πρὸς τὸν Ἐπίσκοπόν του πνευματικὴν του σχέσιν καὶ τὴν ἀπέναντι τούτου κανονικὴν του θέσιν ἀπὸ τὴν περὶ τοῦ προσώπου καὶ τῶν ἔργων του ἀτομικὴν του γνώμην. Ἀλλὰ ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν τῷ ἔργῳ Τῆς κανονικῆς ὑπεροχῆς τοῦ Ἐπισκόπου (οἰοσδήποτε καὶ ἂν εἶ-

«Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσθωθεν δὲ εἰσι λύκοι ἀρπαγες». (Ματθ. 7,15)

ναι οὗτος) καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἐνότις καὶ ὑπακοὴ ἀποτελοῦν καθήκον καὶ χρεὸς παντὸς πιστοῦ, ἐπιβεβλημένον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ εἶναι ἀνάγκη, ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἐπιτασσομένη. Διότι, ἄλλως, μήτε τὴν Ἐκκλησίαν δυνάμεθα κατ' ἀρχὴν πιστῶς νὰ ὑπηρετήσωμεν, ἐφ' ὅσον θ' ἁμαρτάνωμεν πρὸς Αὐτήν, παραβαίνοντες στοιχειώδη καὶ θεμελιώδη «συνταγματικὴν», οὕτως εἰπεῖν, διάταξιν Τῆς. Ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπ' Αὐτῆς καταστοχαζόμενος πνευματικὸς ἀγὼν εἶναι ἀδύνατον νὰ διεξαχθῆ, ἄνευ κεφαλῆς· τοιαύτη δὲ κεφαλὴ εἰς ἑκάστην Παροικίαν εἶναι ὁ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας κανονικῶς κατασταθεὶς Ἀρχιερεὺς, ὡς Ἐπίσκοπος αὐτῆς.

Αὕτη εἶναι ἡ μόνη ὀρθόδοξος γραμμὴ ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν τῷ ἔργῳ Αὐτῆς θέσεως τοῦ Ἐπισκόπου, πᾶσα δὲ παρέκκλισις ἀπ' αὐτῆς ἄγει εὐθὺ πρὸς τὸν Προτεσταντισμὸν, εἴτε τὸ θέλομεν εἴτε ὄχι. Καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ ὀρθόδοξος, εἴτε κληρικὸς εἴτε λαϊκός, παρὰ νὰ συμμορφώσῃ τὴν ἀπέναντι τοῦ Ἐπισκόπου του συμπεριφορὰν του, καὶ νὰ καθορίσῃ τὰς πρὸς αὐτὸν σχέσεις του, μόνον ἐπὶ τῆς ὀρθοδόξου ταύτης γραμμῆς, τὴν ὁποίαν παρελάβομεν ἀπ' αὐτῆς ἀκόμη τῆς Ἀποστολικῆς ἐποχῆς.

Ἴδου πῶς ὁ σύγχρονος τῶν Ἀποστόλων ἅγιος Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας καθώρισε τὰ πράγματα: «Πάντες τῷ Ἐπισκόπῳ ἀκολουθεῖτε, ὡς Ἰησοῦς Χριστὸς τῷ Πατρὶ», ἔγραφε πρὸς τοὺς χριστιανούς τῆς Σμύρνης. Πρὸς δὲ τοὺς χριστιανούς τῆς Μαγνησίας ἔγραφεν: «Ἐν ὁμονοίᾳ πάντα σπουδάζετε ποιεῖν, προκαθημένου Ἐπισκόπου εἰς τόπον Θεοῦ».

Ὁ ἴδιος ὁμοῦς ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος, εὐθὺς μετὰ τὸν Ἐπίσκοπον, ἀναφέρει τοὺς Πρεσβυτέρους, τοὺς ὁποίους τάσσει «εἰς τύπον συνεδρίου τῶν ἀποστόλων», καὶ μὲ ἰδιαιτέραν στοργὴν ὁμιλεῖ περὶ τῶν Διακόνων, τῶν «πεπιστευμένων διακονίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ», τοὺς ὁποίους, ἐπίσης, συνιστᾷ εἰς τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ὑπακοὴν τῶν πιστῶν. Μὲ τὸ νὰ τονίζωμεν δὲ τὴν ὑπερέχουσαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θέσιν τοῦ Ἐπισκόπου, δὲν ἔχομεν τὸ δίκαιωμα — πολλοῦ γε καὶ δεῖ — νὰ παραβλέψωμεν τὸν μέγαν καὶ ὑψηλὸν ρόλον τῶν δύο ἄλλων βαθμῶν τῆς Ἱερωσύνης καὶ τὴν τιμητικὴν θέσιν, ἣν οὗτοι κατέχουσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ.

Ἀλλὰ περὶ τούτων εἰς τὰ ἐπόμενα.

Ε. Γ. Μ.

«Ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου». (Πράξ. 20,29)

ΙΕΡΑ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

ΑΡΧΙΜ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς συμπληρώσεως εἰκοσιπενταετίας ἀπὸ τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς Εὐσεβίου Ματθοπούλου, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἡμῶν ἐξέβηκεν ἤδη

ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἐκκλησίας», μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν λακωνικῆς σαφηνείας καὶ ἀκριβολογίας, τὴν περὶ αὐτοῦ γνώμην του, τὴν ὁποίαν ἀσφαλῶς ἀνέγνωσαν καὶ οἱ φίλοι ἀναγνώσται τοῦ «Ἐφημερίου». Καὶ ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ὁ ἐν τῷ ἄρθρῳ ἐκεῖνῳ τῆς Α. Μακαριότητος χαρακτηρισμὸς τοῦ ἀοιδί-

μον πατρός εἶναι ὁ μᾶλλον προσήκων καὶ ὁ μᾶλλον δίκαιος, διότι ὄντως ὁ Εὐσέβιος Ματθόπουλος ὑπῆρξεν ἐξέχουσα ἱερατικὴ φυσιογνωμία καὶ μεγάλη ἐκκλησιαστικὴ προσωπικότης, μετέχων μὲν τοῦ θερμορρογοῦ ζήλου καὶ τῆς βαθείας πίστεως τοῦ Ἀποστόλου Μακράκη, ἀπηλλαγμένος ὅμως τῶν ὑπερβολῶν ἐκείνου καὶ ἐν ἀγαστῇ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν πειθαρχία ἀναλώσας τὰς πνευματικὰς καὶ τὰς σωματικὰς του δυνάμεις χάριν τοῦ ἔργου ταύτης, μετὰ τὴν ἔγκαιρον ὑπ' αὐτοῦ ἀναγνώρισιν τοῦ κακοῦ δρόμου, εἰς ὃν εἶχον ὀδηγήσει αἱ ἀκρότητες τοῦ διδασκάλου. Δύναται δὲ καὶ πρέπει, φρονοῦμεν ταπεινῶς, τὸ παράδειγμά του νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὀδηγὸς καὶ ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι διὰ πάντα αἰσθανόμενον ἐν ἑαυτῷ τὴν φλόγα τοῦ ζήλου πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἔργου τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῶν ψυχῶν. Καὶ δύναται ἡ ἀναπόλησις τῆς ἱεραῆς του φυσιογνωμίας ν' ἀποτελέσῃ ἔνναυσμα διὰ τὰς ψυχὰς ὄλων, ὅσοι εἴμεθα κεκλημένοι ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰς τὸ ὑψηλὸν καὶ ἅγιον τοῦτο ἔργον.

Διὰ τοῦτο καὶ νομίζομεν, ὅτι καὶ εἰς τὰς στήλας τοῦ «Ἐφημερίου» μας—καὶ μάλιστα εἰς αὐτάς—ὀφείλεται μία ἐπίσης τιμητικὴ θέσις εἰς τὴν ἱεράν του μνήμην.

*

Ὁ Εὐσέβιος Ματθόπουλος, κατὰ κόσμον Βασίλειος, ἐγεννήθη εἰς τὰ Τρεσταινὰ (νῦν Μελισσόπετρα) τῆς Γορτυνίας τὸν Ἰανουάριον τοῦ ἔτους 1849, νεαρῶτατος δὲ εἰσῆχθη εἰς τὴν ἱεράν μονὴν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, ὅπου ἐμόναζε καὶ ὁ θεὸς του Ἱερόθεος Μητρόπουλος. Ἐκεῖ ἐγνωρίσθη μὲ τὸν ἐναρετώτατον καὶ πλήρη ἱεροῦ ζήλου Ἰγνάτιον Λαμπρόπουλον, ὁ ὁποῖος ἤσκησε μεγίστην πνευματικὴν ἐπίδρασιν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν λιπαρὰν μελέτην τῶν Ἁγίων Γραφῶν καὶ τῶν Πατερικῶν συγγραμμάτων. Χειροτονηθεὶς δὲ Ἱεροδιάκονος τῷ 1872 ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν γυμνασιακῶν του σπουδῶν, ἐφοίτησεν εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου.

Προχειρισθεὶς ἐν τῷ μεταξύ, τῷ 1876, εἰς Πρεσβύτερον, ἐπεδόθη μετὰ ζήλου εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ θεοῦ λόγου καὶ τῷ 1905 προσεκολλήθη εἰς τὴν περὶ τὸν Ἀπόστολον Μακράκην ὀμάδα, ἀπέναντι τοῦ ὁποῖου, ὡς παρατηρεῖ ὁ αἰοίδιμος Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, διετήρησε τὴν πνευματικὴν του αὐτοτέλειαν. Καὶ συνηγωνίσθη μὲν μετὰ τοῦ Μακράκη εἰλικρινῶς καὶ ἐξωρίσθη μετ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἔγκαιρως, ὡς προεῖπο-

«Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα...»
(Β' Τιμόθ. 4,7)

μεν, ἀπεχωρίσθη ἀπ' αὐτοῦ, πεισθεὶς ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ παραμείνῃ ἀπεσχισμένος ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Τότε καὶ ἀνέπτυξε τὸν ἀξιοθαύμαστον ζῆλον του, ἐπιδοθεὶς δὲ ὀλοψύχως εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ θείου κηρύγματος καὶ τῆς ἱερᾶς ἐξομολογήσεως, ἐδημιούργησε, πράγματι, ἐποχὴν.

Ὁ πατὴρ Εὐσέβιος ἐδημοσίευσε πρακτικὰς ἐρμηνείας εἰς τὰς Ἐπιστολάς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ ἄλλα θρησκευτικοῦ καὶ ἐποικοδομητικοῦ περιεχομένου ἄρθρα ἐν τῇ «Ζωῇ», τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ὁ ἴδρυτής καὶ τακτικὸς συντάκτης, ἄριστον δ' ἐποικοδομητικὸν σύγγραμμά του, δημοσιευθὲν αὐτοτελῶς, εἶναι «Ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου», τὸ ὁποῖον ἐκκλοφόρησεν εἰς πολλὰς χιλιάδας ἀντιτύπων μέχρι τοῦδε καὶ τοῦ ὁποίου τὴν κατ' αὐτὰς πραγματοποιηθεῖσαν θὴν ἔκδοσιν, ἐπληροφορήθημεν μετὰ χαρᾶς.

Εἰς ἡλικίαν 81 ἐτῶν ὁ πατὴρ Εὐσέβιος ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, τῇ 29ῃ Ἰουνίου 1929, καὶ ἐκηδεύθη τὴν ἐπομένην μετὰ τῶν προσηκουσῶν εἰς τὴν σεβασμίαν προσωπικότητά του καὶ εἰς τὴν ἔνθεον δρασίην του ἐκκλησιαστικῶν τιμῶν. Τὸν ἐπικήδειον λόγον εἶπεν ὁ ἀοίδιμος Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος, ἔγραψε δὲ περὶ αὐτοῦ ὠραίαν βιογραφίαν ὁ Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Παπακώστας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ζωνρῶς ἀπεικονίζεται ἡ ἱερὰ φυσιογνωμία τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς.

*

Δὲν ἠτύχησαμεν νὰ γνωρίσωμεν προσωπικῶς τὸν πατέρα Εὐσέβιον, ὅπως εἴχομεν τὸ εὐτύχημα νὰ γνωρίσωμεν τὸν ἕκ τῶν πρώτων συνεργατῶν του ἀείμνηστον Ἰγνάτιον Κολλιόπουλον, παρὰ τοῦ ὁποίου, Τοποτηρητοῦ τότε τῆς ἐμπεριστάτου Μητροπόλεως Θήρας, ἐλάβομεν, ὡς ριζαρεΐτης, τὴν πρώτην ἐνθάρρυνσιν καὶ τὴν πρώτην ἐκκλησιαστικὴν ἄδειαν μετὰ τῶν πρώτων πρακτικῶν ὀδηγιῶν διὰ τὸν ἱερὸν ἄμβωνα. Ἄλλ' ἤρχισαμεν νὰ ἐντρυφῶμεν ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας εἰς τὰ ἐν τῇ «Ζωῇ» δημοσιεύματα τοῦ ἀπὸ τοῦ πρώτου φύλλου της καὶ πολλὰ κατὰ τὴν νεότητά μας ἐδιδάχθημεν ἐκ τῆς ἐπανειλημμένης μελέτης τοῦ «Προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου» αἰσθανόμεθα δ' ἄρα αὐτὸν διδάσκαλον, πρὸς τὸν ὁποῖον πολλὰς ὀφείλομεν χάριτας καὶ πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ὁποίου τρέφομεν βαθύτατον σεβασμὸν.

Εἶθε ὁ ἀποστολικὸς ζῆλος τοῦ Εὐσεβίου Ματθοπούλου καὶ ἡ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔργον της θερμουργὸς ἀφοσίωσίς του νὰ ἔχωσι πάντοτε πολλοὺς τοὺς μιμητάς.

ΕΜΜ. Γ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ Πρωτ.
Δ/τῆς παρὰ τῇ Ἀποστολ. Διακονίᾳ

«... Λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής» (Β' Τιμοθ. 4,7-8)

ΕΩΘΙΝΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

(Μάρκ. ιστ', 1—8)

Διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ λίαν πρωὶ τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου· καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· τίς ἀποκλύσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκλύσται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιotois, περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβείσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηθὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. Ἄλλ' ὑπάγετε εἰπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. Καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἐκστασις, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

Αἱ μυροφόροι ἠγόρασαν τὰ ἀρώματα, ἀφοῦ παρῆλθεν ἡ ἡμέρα τοῦ Σαββάτου, διαγενομένου τοῦ Σαββάτου, ἐπειδὴ δὲ ἡ ἡμέρα παρ' Ἑβραίοις ἐλογίζετο περατουμένη ἅμα τῇ δύσει τοῦ ἡλίου, ὡς καὶ ἐν τῇ χριστιανικῇ ἐκκλησιαστικῇ λειτουργικῇ πράξει, παρ' αὐτῶν παραλαβούσῃ τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ἡμέρας, δύο τινα δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ: ἢ ὅτι αἱ μυροφόροι ἠγόρασαν τὰ ἀρώματα ἀφ' ἐσπέρας ἀμέσως μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἢ τὴν πρωΐαν τῆς ἀμέσως ἐπομένης ἡμέρας, ἐνωρίτατα. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει ὅτι ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἐπορεύθη τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων πρὸς τὸ μνημεῖον «πρωὶ σκοτίας ἔτι οὔσης» (κ' 1), καὶ ὁ Λουκᾶς δὲ «τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων ὄρθρου βαθέως» (κδ', 1), ὡς καὶ ὁ Μάρκος ἐνταῦθα μικρὸν περαιτέρω (λίαν πρωί), φανερὸν καθίσταται ὅτι τὰ ἀρώματα ἠγοράσθησαν ἀφ' ἐσπέρας, ἅμα τῇ λήξει τοῦ Σαββάτου, δεδομένου ὄντος, ὅτι διαρκούσης τῆς ἡμέρας ταύτης δὲν ἐπετρέπετο ἐργασία ἀγοραπωλησίας. Καὶ λέγει μὲν ὁ Λουκᾶς ὅτι αἱ παραστᾶσαι κατὰ τὴν ταφὴν τοῦ Κυρίου γυναῖκες, ὑποστρέψασαι μετ' αὐτὴν εἰς τὴν πόλιν, «ἠτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα» (χγ', 55—56), ὥστε νὰ εἶναι ἤδη ἔτοιμα κατὰ τὴν πρωΐαν τῆς μιᾶς Σαββάτων, ἥτοι τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος («ἦλθον ἐπὶ τὸ μνήμα φέρουσαι ἅ ἠτοίμασαν ἀρώματα»), πιθανώτατα ὅμως δὲν ἐπρόφθασαν

«Ταῦτα ὑπομνήσασθε, διαμαρτυρούμενος ἐνώπιον Κυρίου μὴ λογομαχεῖν εἰς οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκούοντων».

(B' Τιμοθ. 2,14)

νά ἐτοιμάσωσι πᾶν ὅ,τι ἤθελον, ἀφοῦ δὲ «τὸ σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν» (Λουκ. κγ', 56) διαγενομένου αὐτοῦ ἔσπευσαν νὰ συμπληρώσωσι τὰς ἀγοράς των.

Ἦσαν δ' αἱ γυναῖκες τρεῖς: *Μαρία ἡ Μαγδαληνή, Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμῃ.* Ἡ πρώτη *Μαρία* λέγεται *Μαγδαληνή* ὡς καταγομένη ἐκ τῶν Μαγδάλων, πόλεως κειμένης ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τῆς λίμνης Γεννησαρέτ, μεταξύ τῆς Τιβεριάδος καὶ τῆς Καπερναοῦμ. Ὁ αὐτὸς Μάρκος λέγει περὶ αὐτῆς μικρὸν κατωτέρω, ὅτι ἀπ' αὐτῆς «ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια» (ιζ', 9), ἦτο δ' ἄρα πρότερον «δαιμονιζομένη» καὶ ἐθεραπεύθη ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ, ἐφ' ᾧ καὶ ἐξ εὐγνωμοσύνης ἠκολούθει καὶ διηκόνει αὐτῷ ὡς πιστὴ μαθήτρια μετὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀφωσιωμένων εἰς αὐτὸν διὰ παρομοίους λόγους γυναικῶν (Μάρκ. ιε', 40—41. Λουκ. η', 2—3). Ἐν τῇ Δύσει *Μαρία ἡ Μαγδαληνή* ταυτίζεται πρὸς τὴν «ἀμαρτωλὸν» γυναῖκα, τὴν μετὰ δακρύων μύρω ἀλείψασαν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ Φαρισαίου (Λουκ. ζ', 37 ἐξ.), τὰ δ' ἐξ αὐτῆς ἐκβληθέντα δαιμόνια ἐξηγούνται ὡς πάθη δυσωνύμου διαφθορᾶς, τῆς δυτικῆς δὲ ταύτης παραδόσεως εἰσηγηταὶ εἶναι ὁ Αὐγουστίνος, Γρηγόριος ὁ Διάλογος, Τερτυλλιανὸς καὶ ὁ Ἀμβρόσιος. Τὴν ἀνακρίβειαν τῆς γνώμης ταύτης, τὴν ὁποίαν ἐξεμεταλλεύθη ἡ δυτικὴ ἔλαφρὰ φιλολογία καὶ τέχνη καὶ τινες τῶν ἡμετέρων, ἐκ τῆς Δύσεως παραλαβόντες, ἠλέγξαμεν ἄλλοτε ἐν τῷ «Πανταίνῳ» (ἴδε τ. Δ'. 6. 456—458 καὶ τ. Ε'. σ. 363), καὶ ἄλλοι δ' ἀνήρθεσαν (Ἄρχιμ. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, Ἄρχιμ. Ἰεζεκιὴλ Βελανιδιώτης καὶ Κ. Δυοβουνιώτης) τόσον δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ Μαγδαληνὴ ἦτο πρότερον «πόρνη», ὥστε ἐκκλησιαστικοὶ τινες συγγραφεῖς (Μόδεστος Ἱεροσολύμων, Φώτιος ΚΠόλεως κ.λ.) ρητῶς ἀναφέρουσιν αὐτὴν ὡς «παρθένον» (πρβλ. «Πάνταινον» τ. Δ' σ. 181—184). Τὴν «ἀμαρτωλὸν» μάλιστα ταύτην γυναῖκα, τὴν καὶ ἀπὸ τῶν τριῶν πρώτων Εὐαγγελιστῶν ἀναφερομένην (Ματθ. κς', 6 ἐξ. Μάρκ. ιδ', 3 ἐξ.), ἀτόπως ταυτίζουσι πρὸς τὴν ἀδελφὴν τοῦ Λαζάρου *Μαρίαν*, ἐξ ἡμέρας πρὸ τοῦ Πάσχα ἀλείψασαν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ διὰ «μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου» (Ἰω. ιγ', 1 ἐξ.) ἐν τῷ ἐν Βηθανίᾳ οἴκῳ αὐτῆς, οὕτω δέ, κατ' αὐτούς, *Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ* καὶ *Μαρία ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου* εἶναι μία καὶ ἡ αὐτὴ. Ὅ,τε Χρυσόστομος, ὁ Θεοφύλακτος καὶ ἄλλοι ἐρμηνευταὶ συμφانوῦσιν εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν τριῶν πρώτων Εὐαγγελι-

«Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθά. Καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά.»
(Ματθ. 12,35)

στῶν ἀναφερομένη ἀμαρτωλὸς γυνὴ εἶναι διάφορος τῆς ἀδελφῆς τοῦ Λαζάρου Μαρίας, οὐδαμῶς δ' ἄρα δέον νὰ ταυτίζηται πρὸς ταύτην ἢ Μαγδαληνή, διότι αὕτη μὲν κατήγετο, ὡς εἶδομεν, ἐκ Μαγδάλων τῆς Γαλιλαίας, ἐκείνη δ' ἐκ Βηθανίας καὶ ἦτο Ἰουδαία τὸ γένος.

Ποία δὲ ἦτο *Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου*; Τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἀπετέλεσε σοβαρὰν μεταξὺ τῶν ἐρμηνευτῶν ἀπορίαν, πρὸς λύσιν τῆς ὁποίας μακρὰ ἐγένοντο συζητήσεις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀγιογραφικῶν κειμένων. Θέλοντες ν' ἀποφύγωμεν ἐνταῦθα τοὺς λαβυρίνθους τῶν ποικίλων συλλογισμῶν, περιοριζόμεθα εἰς τὰ παράλληλα τῶν ἄλλων Εὐαγγελιστῶν, ἐν οἷς θὰ εὗρεθῇ ὁ πιθανὸς μίτος πρὸς καθορισμὸν τοῦ προσώπου τῆς Μαρίας ταύτης. Παρὰ Ματθαίῳ αὕτη παρῆν κατὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ Κυρίου μετὰ τῆς Μαγδαληνῆς καὶ τῆς μητρὸς τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου καὶ ἀναφέρεται ὡς «Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μητρη» (κζ', 56), ὁδεύουσα δὲ πρὸς τὸν τάφον μετὰ τῆς Μαγδαληνῆς ὀνομάζεται «ἡ ἄλλη Μαρία» (κη', 1). Ὁ Λουκᾶς ὀνομάζει αὐτὴν «Μαρίαν Ἰακώβου» (ιδ', 10), ὁ δ' Ἰωάννης ἀναφέρει ἰσταμένας παρὰ τὸν σταυρὸν τὴν μητέρα τοῦ Ἰησοῦ, Μαρίαν τὴν τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν (ιβ' 25).

Ἐκ τῆς ἀντιπαραβολῆς τῶν σχετικῶν παραλλήλων ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις χωρίων δῆλον καθίσταται—ὡς βεβαιοὶ ὁ Χρυσόστομος καὶ ὁ Θεοφύλακτος—ὅτι ἢ παρὰ Μάρκῳ *Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου*, ἢ παρὰ Ματθαίῳ «Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μητρη», «ἡ ἄλλη Μαρία» τοῦ αὐτοῦ, ἢ παρ' Ἰωάννη «Μαρία Ἰακώβου», εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον, διάφορον μὲν τῆς παρ' Ἰωάννη «Μαρίας τῆς τοῦ Κλωπᾶ», τὸ αὐτὸ δὲ πρὸς τὴν μητέρα τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ Θεοτόκος δὲ Μαρία ὀνομάζεται μητρη τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ διὰ τὸν ἐξῆς λόγον: Ὁ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς μετὰ τοῦ Σίμωνος καὶ τοῦ Ἰούδα ὀνομάζοντο ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, οὐχὶ ὅμως κατὰ κυριολεξίαν αὐτάδελφοι, ἀλλὰ καθ' οἷον τρόπον καὶ ὁ Ἰωσήφ ὀνομάζετο «ἀνῆρ» τῆς Θεοτόκου Μαρίας, διότι ἦσαν φυσικὰ τέκνα τοῦ Ἰωσήφ ἐκ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σαλώμης, ἣν εἶχε πρὶν ἢ γίνῃ μνήστωρ τῆς Θεοτόκου· ὡς δ' ἐκαλεῖτο ἢ Θεοτόκος γυνὴ τοῦ Ἰωσήφ, οὕτως ἐκαλεῖτο καὶ μητρη τῶν τέκνων αὐτοῦ, ἤτοι, μητρειά των. Ὅτι δ' ἢ ἀορίστως ὑπὸ τοῦ Ματθαίου ἀναφερομένη «ἡ ἄλλη Μαρία»

«Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιττασο' ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψου· σιν ἀσβεστίας, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομῆν ἕξει».

(Β' Τιμοθ. 2,16)

εἶναι ἡ Θεοτόκος, συνάγεται ἐκ τούτου, ὅτι, ὡς λέγει τις τῶν θεολογούντων, ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ ἄλλης Μαρίας, ὁ Ματθαῖος θὰ ὥριζε ποία ἀκριβῶς ἦτο ἡ Μαρία αὕτη· ἀόριστος δ' ἀναφέρων αὐτὴν ἐσκῶπει νὰ τὴν διακρίνῃ τῶν λοιπῶν γνωστῶν Μαρῶν, ὑποδεικνύων αὐτὴν ἀκριβῶς ἐκείνην τὴν Μαρῖαν, τὴν ὁποίαν οἱ χριστιανοὶ ἠδύναντο νὰ διακρίνωσι καὶ ἄνευ τοῦ ἀπ' εὐθείας κατονομασμοῦ καὶ τὴν ὁποίαν οἱ ἐχθροὶ τοῦ χριστιανισμοῦ δὲν ἔπρεπε νὰ γνωρίζωσιν.

Ἄλλ' ἐνταῦθα προκύπτει καὶ ἄλλη ἀπορία: διατὶ ἡ μήτηρ τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ἀπὸ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας αὐτοῦ «συνετήρει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς» πάντα τὰ περὶ τὸν θεῖον αὐτῆς Υἱὸν θαυμάσια (Λουκ. β', 19,51) καὶ ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῆς ἠδύνατο νὰ πιστεῦῃ εἰς τὰς ἐπαγγελίας τοῦ ὑπερφυῶς ἐξ αὐτῆς γεννηθέντος, τίθεται ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τὰς λοιπὰς μυροφόρους, αἰτινες, πεπεισμένοι οὖσαι ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπέθανεν ὡς ἀποθνήσκουσιν οἱ κοινοὶ ἄνθρωποι καὶ μὴ ἔχουσαι ἐν νῷ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ, πορεύονται μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ εἰς τὸν τάφον ἵνα ἀλείψωσι τὸ νεκρὸν αὐτοῦ σῶμα δι' ἀρωμάτων; Ἄλλ' ἡ Θεοτόκος, καίτοι ἦτο μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ, ἐν τούτοις δὲν ἦτο κατὰ πολὺ ἐξηομένη ὑπὲρ τὸ ἐπίπεδον τῶν λοιπῶν περὶ αὐτὴν προσώπων. Ὅταν μετὰ τοῦ Ἰωσήφ εὔρεν αὐτὸν συζητοῦντα ἐν τῇ συναγωγῇ ἐν ἡλικίᾳ δώδεκα ἐτῶν, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ τοὺς λόγους του, «οὐκ ἤδατε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου δεῖ εἶναί με;» (Λουκ. β', 40).

Πίστις βεβαίως ἐν αὐτῇ ὑπῆρχεν, ἀλλ' ἦτο αὕτη πρὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ υἱοῦ ἀσαφῆς ἔτι καὶ ἀόριστος, δὲν δύναται δέ τις ἐξ ἄλλου νὰ ἀρηθῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἐκ τοῦ μητρικοῦ φίλτρου αἴσθημα φυσικῆς ἀνθρωπίνης ὀδύνης ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τοιοῦτῳ θανάτῳ.

Ἡ δ' ἀναφερομένη ἐνταῦθα Σαλώμη ἦτο ἡ μήτηρ τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, τῶν υἱῶν Ζεβεδαιίου, ὡς ρητῶς λέγει ὁ Ματθαῖος (κζ', 56), οἵτινες κατεῖχον ἰδιάζουσαν ἐν τοῖς δώδεκα μαθηταῖς θέσιν (πρβλ. Ματθ. ιζ', 1. Λουκ. η' 51 κλ.).

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν τριῶν ἐνταῦθα ἀναφερομένων μυροφόρων. Πῶς ὅμως δεόν νὰ ἐξηγηθῇ τὸ γεγονός, ὅτι δὲν συμφωνοῦσιν ὅλοι οἱ Εὐαγγελισταὶ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὰ

«Δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλούμενων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας». (Β' Τιμοθ. 2,22)

ὀνόματα τῶν πορευθεισῶν πρὸς τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ μυροφόρων ; Ὁ Μάρκος ἐνταῦθα ἀναφέρει τρεῖς : Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν, Μαρίαν τὴν τοῦ Ἰακώβου καὶ τὴν Σαλώμην. Ὁ Ματθαῖος ἀναφέρει δύο : Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν καὶ «τὴν ἄλλην Μαρίαν».

Ὁ Λουκᾶς ἀναφέρει μὲν τρεῖς, ἀλλ' ἀντὶ τῆς Σαλώμης κατονομάζει τὴν Ἰωάνναν. Τέλος ὁ Ἰωάννης ἀναφέρει μίαν μόνον, τὴν Μαγδαληνὴν. Τὴν «ἀσυμφωνίαν» ταύτην τῶν Εὐαγγελιστῶν προέβαλον οἱ ἄπιστοι ὡς ἐπιχείρημα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς δῆθεν ἀναληθείας τῆς περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου εὐαγγελικῆς ἀφηγήσεως. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν σοβαρὰ ἀσυμφωνία καὶ ἀνακρίβεια δὲν ὑπάρχει ἐνταῦθα, δεύτερον δὲ καὶ ἡ ὑπάρχουσα μαρτυρεῖ ἀκριβῶς τοῦναντίον, ἦτοι τὸ ἀληθὲς τῆς ἀφηγήσεως τῶν Εὐαγγελιστῶν. Τὸ κύριον καὶ οὐσιῶδες ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ εἶναι τὸ γεγονὸς τῆς ἀναστάσεως, ὡς πρὸς τὸ ὅποιον οὐδεμία μεταξὺ τῶν Εὐαγγελιστῶν παρατηρεῖται διαφωνία, ἀλλὰ σύμπτωσις πληρεστάτη, αἱ δὲ περὶ αὐτὴν λεπτομέρειαι ἀποτελοῦσι δευτερεύοντα στοιχεῖα, μὴ θίγοντα τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος.

(Συνεχίζεται)

Γ. Π.

ΑΠΟ ΤΑ ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Μετὰ τὸ ἐν Ζαγγλιβερῶ (Χαλκιδικῆς) Ἐφημεριακὸν Συνέδριον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγ. Ὁρους, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Κυπριανὸς ἐν τῷ μέσῳ τῶν Συνέδρων.

ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΕΛΔΑΦΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΡΓΑΤΗΣ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΛΟΓΟΥ (*)

Τὰ διάφορα ἄλλα προβλήματα.

Ἐκτὸς τῶν ἰδιαζόντων ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν προβλημάτων ὑφίστανται βεβαίως καὶ τὰ μὴ ἰδιαζόντα καὶ γενικὰ τοιαῦτα, ἀποτελέσματα τῆς ἰδιαζούσης ἐποχῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ζῶμεν, καὶ ἀπαντῶντα σχεδὸν εἰς ὅλας τὰς χώρας, ὑπὸ ἐνίοτε παραλλάσσουσιν ἐπὶ τὸ βαρύτερον ἢ τὸ ἐλαφρότερον, μορφὴν, ἀναλόγως τοῦ ὕψους τοῦ θρησκευτικοῦ ἐπιπέδου, ἀναλόγως πρὸς τὰς ἐκ τῶν δεινῶν τοῦ πολέμου ἐπιδράσεις καὶ πλειστάκις ἀναλόγως τῆς βαθμίδος πολιτισμοῦ τῶν διαφόρων λαῶν τοῦ δυτικοῦ κόσμου. Οὕτω τὰ διάφορα ταῦτα προβλήματα παρουσιάζονται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὡς ἀκολουθῶς.

Τὸ πρόβλημα τῆς χαλαρώσεως τῶν συνειδήσεων.

Τὸ γεγονός αὐτὸ τῆς χαλαρώσεως τῶν συνειδήσεων τῶν ἀνθρώπων πρὸ παντὸς εἰς τὰς μεταξὺ των σχέσεις καὶ συναλλαγάς, εὐκόλως καθίσταται ὑπὸ πάντων ἀντιληπτόν. Ἄλλοτε συνέβαινεν, ὥστε ἡ ἀπλῆ ὑπόσχεσις καὶ ἡ διὰ χειραψίας συμφωνία μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων νὰ εἶναι ἀπαράβατος, ἀσχέτως ἂν ἡ τήρησις αὐτῆς ἀπέβαινεν ἐνίοτε ἐπὶ ὕλικῃ ζημίᾳ τοῦ ἐνὸς ἐκ τῶν συμβαλλομένων, ὡς πολλάκις συμβαίνει γενικῶς εἰς τὸ ἐμπόριον.

Ἡ πίστις καὶ ἡ τιμὴ εἰς παρομοίας περιπτώσεις ἴσταντο ὑπεράνω παντὸς κέρδους ἢ ζημίας ὕλικῆς καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔτρεφον καὶ ἐφύλαττον τὰς ἐξαιρέτους ταύτας ἀρετὰς «ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ».

Ἡ διὰ χειραψίας καὶ δι' ἀπλοῦ λόγου συμφωνία ἐπὶ μισθώσεων, ναυλώσεων κλπ. εἶχε τότε ἰσχὺν πολὺ μεγαλυτέραν παρ' ὅ,τι ἔχει σήμερον μία διὰ συμβολαίου συναπτομένη συμφωνία, τὴν ὁποίαν ἐκάτερος τῶν συμβαλλομένων, ἀναλόγως πρὸς τὰ συμφέροντά του, προσπαθεῖ ἐνίοτε νὰ προσβάλλῃ, στηριζόμενος εἰς μίαν λέξιν, εὐρίσκων μίαν οἰανδήποτε ἀφορμὴν, ὅταν ἐπὶ παραδείγματι συμβῆ νὰ μὴ κερδίσῃ ὅσα ὑπελόγιζεν ἢ νὰ ζημιωθῆ, παρὰ τὰς προβλέψεις του.

Ἡ χαλάρωσις αὕτη τῶν συνειδήσεων καὶ ἡ ὑφισταμένη καχυποψία ὡς πρὸς τὰς σχέσεις καὶ τὰς συναλλαγὰς μεταξὺ τῶν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 336.

«Ὁν τρόπον δὲ Ἰανῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, ὅπως καὶ αὐτοὶ ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ...»
(Β' Τιμοθ. 3,8)

ἀνθρώπων ἀπαντᾶται εἰς ὄλον σχεδὸν τὸν κόσμον καὶ τούτου
λίαν ἐνδεικτικὸν εἶναι τὸ γεγονὸς τῆς ἀνάγκης καθιερώσεως τῶν
διαβατηρίων καὶ τῶν ἐξαντλητικῶν ἐρευνῶν, τὰς ὁποίας συχνὰ
ὑφίστανται οἱ ταξιδεύοντες ἐκ τῆς μιᾶς χώρας εἰς τὴν ἄλλην,
καθὼς καὶ τὸ γεγονὸς τῆς μετὰ μεγάλης προσοχῆς παρακολουθή-
σεως τῶν ἀλλοδαπῶν εἰς ὅλας τὰς χώρας, ἐνῶ πρὸ τεσσαρακον-
ταετίας ἦτο σύνηθες τὸ γεγονὸς ἀνθρώπων ταξιδευόντων συγ-
κεκριμένως ἐξ Ἑλλάδος εἰς ἄλλας χώρας ἄνευ διαβατηρίων καὶ
ἐγκατασταθέντων εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν, ἄνευ τῆς παραμικρᾶς δια-
τυπώσεως, γενικῶς δὲ εἰσελθόντων καὶ ἐξελθόντων ἀπὸ πολλὰς
χώρας ἄνευ τῆς παραμικρᾶς δυσκολίας ἢ ἐνοχλήσεως.

Ἔτερον παράδειγμα ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι ἡ νοοτροπία
καὶ συμπεριφορὰ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ
ἀπὸ τὸ παρελθὸν ἔχομεν παραδείγματα, κατὰ τὰ ὁποῖα ἀπέθανον
πτωχοί, ἐνῶ ὁμολογουμένως εἶχον πλείστας ὕσας εὐκαιρίας νὰ
ἀποκομίσουν περιουσίας μεγάλας. Τὰ παρόμοια ὅμως παραδεί-
γματα σήμερον εἶναι πολὺ ἀραιότερα.

Ὡς πρὸς τὰς σχέσεις τῶν μικροτέρων πρὸς τοὺς μεγαλυτέ-
ρους καὶ τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς, ἡ διαφορὰ σήμερον ἐν
συγκρίσει πρὸς τὰ παλαιότερα ἔτη εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη. Ὑ-
πῆρχε μεγαλυτέρα προσοχὴ τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα τῶν, ὅσον
ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν ἐν γένει ποδηγέτησίν των,
ἀλλὰ πολὺ περισσότερον ἀντιστοίχως ὑπῆρχεν ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ
ὑπακοὴ τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς μεγαλυτέρους
των. Ἡ μείωσις τοῦ σεβασμοῦ τῶν τέκνων ἀμφοτέρων τῶν φύ-
λων πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς μεγαλυτέρους των εἶναι καταφα-
νὴς εἰς πλείστας ὕσας ἐκδηλώσεις καὶ ἀπανταχοῦ εἰς τὴν χώραν
ἡμῶν ὡς καὶ εἰς ἄλλας χώρας.

Ἡ κατάστασις αὕτη γενικῶς, ἐὰν ἀφαιρεθοῦν αἱ ἐξαιρέσεις
καλῶν καὶ ἐφαρμοζουσῶν τὰ χριστιανικὰ διδάγματα οἰκογε-
νειῶν, καὶ εἶναι ἐν πλείστοις ἐμφανεστάτη καὶ πιστοποιεῖται,
ἐκτὸς τῶν σχετικῶν παραπόνων τῶν γονέων καὶ ὑπὸ τῶν διδα-
σκάων, ἐκ τῶν ὁποίων πολλάκις οἱ παλαιότεροι, πρὸ παντός,
ὁμολογοῦν ὅτι ἀδυνατοῦν νὰ ἐπιτελέσουν τὸ καθῆκον των εἰς
τοὺς μαθητάς, μετὰ τὰ ἐφόδια τὰ ὁποῖα διαθέτουν, τὰ ὁποῖα προ-
πολεμικῶς ἦσαν ἀρκετὰ διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ὑποουργήματός
των. Πλείστοι ἐκ τῶν ἐκπαιδευτικῶν, ἄλλως συνηθισμένοι κατὰ
τοὺς προγενεστέρους καλοὺς χρόνους καὶ πρὸ τοῦ τελευταίου παγ-

«... Ἄνθρωποι κατὰφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν.
(Β' Τιμοθ. 3,8)

κοσμίου πολέμου, εκφράζονται λέγοντες ότι, ως σήμερον εξειλίχθη ἢ διεφθάρη τὸ παιδί, θεωροῦν ἑαυτοὺς ὡς ἐν ἀδυναμίᾳ εὐρισκομένους διὰ τὴν περαιτέρω ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός των.

Ἄλλαχού ὅμως εἶναι γεγονός, ὅτι συμβαίνουν ἀκόμη χειρότεροι ἐκδηλώσεις καὶ συγκεκριμένως ἀναφέρομεν, ὅτι συχνότατα εἰς Ἀγγλίαν, ἐπὶ παραδείγματι, νέοι ἢ νεάνιδες, θεωροῦντες βαρὺν τὸν ζυγὸν καὶ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν γονέων των, ἀναμένουν μετὰ πολλῆς ἀνυπομονησίας τὴν ἐνηλικίωσίν των, διὰ νὰ φύγουν διὰ παντὸς ἀπὸ τὴν πατρικὴν στέγην καὶ νὰ ἐνοικιάσουν, κατὰ μικρὰς παρέας, διαμερίσματα, εἰς τὰ ὁποῖα μένουν μακρὰν, ὡς λέγουν, τῆς «γκρίνιας» τῶν γονέων των.

Ἡ ὡσαύτως παρατηρουμένη ἀπάμβλυνσις τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τοὺς κληρικούς, μεγάλου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων εἶναι γεγονός τῆς ἐποχῆς ἡμῶν καὶ ἀποτέλεσμα τῆς καθόλου παρατηρουμένης χαλαρώσεως τῶν συνειδήσεων τῶν ἀνθρώπων.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΚΗΡΥΚΤΙΚΗΝ ΕΞΟΡΜΗΣΙΝ

Φοιτητα τοῦ Θεολογ. Οἰκοτροφείου τῆς Ἀπ. Διακονίας εἰς Κατερίνην μετὸν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Τιμόθεον Παπουτσάκη ἐπὶ κεφαλῆς.

Ο ΙΕΡΕΥΣ ΕΝ Τῇ ΛΑΤΡΕΙΑ

Μεταξύ τῶν πολλῶν καθηκόντων τοῦ ποιμένος τὴν πρώτην ἀσφαλῶς θέσιν κατέχει τὸ τελετουργικόν. Ὡς γνωστὸν τὸν περισσότερο χρόνον τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ διαθέτει εἰς τὴν τέλεισιν τῆς θείας λατρείας.

Ἐν πρώτοις αὐτὴ αὐτὴ ἢ διακεκοιμένη ἐν τῇ λατρείᾳ θέσις τοῦ ἱερέως δηλοῖ τὴν σημασίαν καὶ τὴν σοβαρότητα τοῦ τελετουργικοῦ αὐτοῦ καθήκοντος. Εἶναι ὁ διάδοχος τῶν Ἀποστόλων, ἐντεταλμένος ἢ ἀγιάζῃ τοὺς πιστοὺς, διδάσκη καὶ ποιμαίνῃ αὐτούς. Εἰς τοῦτο κατέστη ὑπὸ τοῦ χειροτονήσαντος αὐτὸν ἐπισκόπου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Συνεπῶς ὀφείλει διαρκῶς, νὰ προσέχῃ ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, καθιστάμενος καλὸς ποιμὴν, ἄριστος λειτουργὸς τῶν μυστηρίων τῶν πνευματικῶν. Πᾶσα τυχὸν παράλειψις ἢ ὑποτίμησις τῆς εὐθύνης τοῦ αξιώματος τῆς λίαν διακεκριμένης ταύτης καὶ τιμητικῆς ἐν τῇ ὁλότῃ τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας θέσεως αὐτοῦ, οὐ μόνον εἰς βᾶρος τῆς ὅλης αὐτοῦ ἐργασίας καὶ ἀποστολῆς ἀποβαίνει, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ζημίᾳ τῶν ψυχῶν, τὰς ὁποίας ὁ Χριστὸς ἐνεπιστεύθη αὐτῷ.

Καὶ κατ' ἀρχὴν μὲν πρέπει νὰ εἶναι πεπροικισμένος μὲ δλα τὰ φυσικὰ καὶ πνευματικὰ προσόντα, ἔμφυτα καὶ ἐπίκτητα, ὥστε νὰ δύναται ἢ ἀναλάβῃ τὴν ἱεράν ταύτην ἀποστολήν τοῦ ποιμαίνειν καὶ σώζειν ψυχὰς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Οὐχ ἤττον δὲν ἀρκεῖ ἢ ἀπλή τῶν καθηκόντων αὐτοῦ πρὸ τῆς χειροτονίας θεωρητικὴ γνῶσις. Ἡ ἄμεσος τούτου ἐπαφὴ καὶ ἐπικοινωνία μὲ τὰς αὐτὰς τοῦ Κυρίου, ἢ πράξις καὶ ἢ καθημερινὴ ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ θὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἀναγκαίαν πείραν, ἵνα καλύτερον ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις καὶ εὐθύνας, τὰς ὁποίας ἔναντι τοῦ Θεοῦ ἀναλαμβάνει, καθιστάμενος ἱερεὺς τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ θεωρία ἄνευ τῆς πράξεως δὲν ἀρκεῖ, ἵνα συμπληρώσῃ τὰ ἐλλείποντα, τὸ ἄλλας θὰ τὸ λάβῃ μόνον διὰ τῆς μακροχρονίου αὐτοῦ ζωῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, διὰ τῆς ὁποίας προπαιδεύεται κάλλιον παντὸς ἄλλου μέσου ἢ ἰδιαιτέρα πρὸς τὴν ἱερωσύνην κλίσις αὐτοῦ. Ὅτι οὕτως ἔχουσιν ἐν τῇ πραγματικότητι τὰ γραφόμενα, μαρτυρεῖται ἐκ τοῦ παραδείγματος ὠρισμένων ἱερέων, στερουμένων μὲν ἴσως ἀνωτέρας θεολογικῆς μορφώσεως, ἀλλὰ διακρινομένων διὰ τὴν τὴν εὐσέβειαν καὶ τὸν ζῆλον αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πλήρη γνῶσιν τῶν τυπικῶν διατάξεων τῶν ἀκολουθιῶν τῆς λατρείας τῆς Ἐκ-

«Σὺ δὲ παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομο-ῇ, τοῖς παθήμασιν...».
(Β' Τιμοθ. 3,10-11)

κλησίας, τῶν περιπτώσεων ἑορτασμοῦ τῶν ἐπισήμων δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν καὶ γενικῶς ὀλοκλήρου τοῦ κύκλου τοῦ ἑορτολογίου, ὅπερ προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν πάντων. Τίς ἐξ ἡμῶν δὲν ἐγνώρισε τοιοῦτους, ἀπλοϊκοὺς ἴσως κατὰ τὰ ἄλλα αὐτῶν ἐξωτερικὰ προσόντα, ἀλλ' ἐναρέτους καὶ ὑποδειγματικοὺς λειτουργοὺς τῆς Ἐκκλησίας; Πόσοι τοιοῦτοι δὲν ἐγήρασαν καὶ ἐλευκάνθησαν ἐν τῇ πιστῇ ἐφαρμογῇ μέχρι σχολαστικότητος ἀκόμη τῶν τυπικῶν διατάξεων τῶν ἀκολουθιῶν τῆς λατρείας; Οὐ μόνον εἰς μονὰς τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλοὺς ναοὺς πόλεων καὶ χωριῶν ἀνευρίσκομεν ἐξαιρετοὺς λευτίτας, ὑπηρετοῦντας κατὰ ἓνα θαυμαστὸν τρόπον τὴν Ἐκκλησίαν. Τὸ παράδειγμά των ἀπαθανατίζεται, μένει ἀνεξίτηλον εἰς τοὺς μεταγενεστέρους. Ποῦ ἄλλοτε νὰ παραλειφθῇ τὸ μεσουικτικὸν ἢ τὸ ἀνάγκωσμα τοῦ ψαλτηρίου κατὰ τὸν ἑσπερινόν! Ἀμέσως ἠγείρετο ἡ αὐστηρὰ καὶ σεβασμία μορφή τοῦ γηραιοῦ πρεσβύτου, καλοῦντος εἰς τὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας τοὺς νεωτέρους κληρικούς. Μηδὲν λοιπὸν ὑποτιμῶντες τὴν ἀξίαν τῆς θεολογικῆς μορφώσεως, ὑπογραμμίζομεν ὅποιαν σημασίαν ἔχει δι' ἓνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν ἡ προσωπικὴ ζωὴ καὶ πείρα, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν ζῶσαν παράδοσιν τῶν κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι δὲ ἀναντίρρητον γεγονός, ὅτι ὅσοι ἠδύτηχσαν, νὰ μαθητεύσωσι παρὰ τοιοῦτοις πιστοῖς ἱερεῦσιν, ὠφελήθησαν τὰ μέγιστα καὶ διεκρίθησαν ἐν τῇ ἱερατικῇ αὐτῶν διακονίᾳ.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων, φρονοῦμεν ὅτι ἀπαραίτητον καὶ βασικὸν προσὸν τοῦ ποιμένου εἶναι ἡ θεοσέβεια καὶ ἡ βαθεῖα πρὸς τὸν Θεὸν πίστις αὐτοῦ. Ἄνευ αὐτῶν οὐδένα φόβον καὶ εὐλάβειαν πρὸς τὰ θεῖα δύναται νὰ αἰσθανθῇ ὁ λειτουργὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ἄς μὴ παροράται ὁ κίνδυνος τῆς ἐξοικειώσεως πρὸς τὰ ἱερά καὶ τὰ ὄσια, ὁ ὑφιστάμενος πάντοτε πρὸ ἡμῶν. Ὁ κληρικὸς ὀφείλει, ὅπως εἰσέρχεται καθ' ἑκάστην εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου καὶ προσεγγίζει τὸ ἱερὸν θυσιαστήριον, ὡς κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς χειροτονίας αὐτοῦ. Ὅποσα ὑπέροχα διδάγματα περιέλαβεν εἰς τοὺς περὶ ἱερωσύνης λόγους αὐτοῦ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος! Ὅταν λείψῃ ὁ φόβος Κυρίου καὶ παύσῃ ὁ ἱερεὺς αἰσθανόμενος τὰ ὑπ' αὐτοῦ τελούμενα, τότε θ' ἀποθῇ ἀπλοῦν λειτουργικὸν ὄργανον, κατὰ μηχανικὴν σειρὰν διεξάγων τὰ τῆς λατρείας, μηδεμίαν βαθυτέραν ἔννοιαν καὶ σημασίαν ἀποδίδων εἰς αὐτά. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀποδιώκεται ὁ κατ' ἐξοχὴν ἱερὸς σκοπὸς τῆς χριστιανικῆς λατρείας, ὅστις εἶναι ἡ ἀνύψωσις τῶν

«Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνοτήσονται καιροὶ χαλεποί.»
(Β' Τιμοθ. 3,1)

ψυχῶν τῶν προσευχομένων πιστῶν καὶ ἡ ἐπαφή αὐτῶν μετὰ τοῦ Θεοῦ. Κατὰ ταῦτα, ἡ βαθεῖα συναίσθησις τῆς σοβαρότητος τοῦ ἱερατικοῦ ὑπουργήματος, ἡ θεοσέβεια καὶ ἄκρα πρὸς τὰ θεῖα εὐλάβεια προφυλάσσει τοὺς κληρικούς ἀπὸ τοῦ νὰ καταστῶσι ξηρὰ καὶ τυπικὰ ὄργανα τῆς λατρείας.

Ἐπειτα ἡ πνευματικὴ τοῦ ἱερέως κατάρτισις καὶ ἡ ἐνάρετος αὐτοῦ ζωῆ, ὀφείλει νὰ δημιουργήσῃ σφοδρὸν ζῆλον εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ὥστε νὰ προσέρχεται εἰς τὴν καθημερινὴν λατρείαν ἄνευ ὑστεροβούλου τινὸς σκέψεως. Ἐὰν δὲ διὰ τοὺς χριστιανοὺς εἶναι ἀπαραίτητος οὗτος, ἵνα συμμετάσχωσιν εἰς τὴν ἀληθινὴν καὶ πνευματικὴν λατρείαν τῆς Ἐκκλησίας, πολλῶ μᾶλλον εἰς τὸν ἱερέα ἀποτελεῖ οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς ἱερατικῆς του διακονίας καὶ ἐπιτυχίας. «Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με». Τοῦτο πρέπει νὰ ἤχη εἰς τὴν ἀκοήν του, ὡς ἄκεις προσέρχεται εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ. Ζῆλος δὲ κατ' ἐπίγνωσιν, ὅστις προκαλεῖ τὸν ἐνθουσιασμὸν εἰς τοὺς πιστοὺς καὶ διδάσκει πλείονα τῶν σοφῶν κηρυγμάτων. Εἶναι δὲ ἀναμφισβήτητον γεγονός, ὅτι ἡ τέλεισις μιᾶς καλῆς λειτουργίας ἢ ἄλλης τινος προσευχῆς ἐνὸς ζηλωτοῦ καὶ θεοσεβοῦς κληρικοῦ ἐπιδρᾷ κάλλιον ἐπὶ τῶν ψυχῶν καὶ μεταδίδει πολλά. Ἄλλ' ὁ σφοδρὸς ζῆλος προϋποθέτει προσωπικὴν συμμετοχὴν τοῦ τελεουργοῦ ἱερέως. Προκειμένου ν' ἀποδώσῃ καλῶς τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ ἢ τοῖς οἴκοις τῶν πιστῶν τελούμενα καὶ καταστήσῃ κοινωνοὺς αὐτῶν τούτους, δεόν ὁ ἴδιος προσωπικῶς νὰ αἰσθάνηται ὅσα λέγει καὶ πράττει. Καθ' ὅτι δὲν ὑποδέχεται ἀπλῶς τὸν ρόλον ἐνὸς ἐκτελεστοῦ ἀνθρωπίνου δράματος, ἀλλ' εἶναι τὸ κύριον πρόσωπον τῆς θείας λατρείας, πρὸς τὸ ὁποῖον ἅπανα ἡ προσοχὴ τῶν παρισταμένων πιστῶν εἶναι ἐστραμμένη. Πᾶσα τυχὸν ἰδική του παράλειψις ἢ πλημμελὴς ἐκτέλεισις καὶ παράστασις ἀντανακλᾷ ἐπὶ τῶν χριστιανῶν, τοὺς ὁποίους ἀντὶ νὰ ὠφελήσῃ, βλάπτει ψυχικῶς. Ὡς γνωστόν, πολλοὶ τῶν πιστῶν ἐξ αἰτίας τῆς ἀνευλαβοῦς στάσεως τοῦ τελεουργοῦ ἱερέως, τῆς κακῆς αὐτοῦ ἀπαγγελίας καὶ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ζήλου ἀπομακρύνονται τῆς Ἐκκλησίας, ἀπέχουσι τοῦ ἐκκλησιασμοῦ καὶ μετὰ ἀποστροφῆς βλέπουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Καὶ ἐὰν μὲν πρόκειται περὶ ἐφημερίων πόλεως τινος ἢ τέλεισις τῶν θρησκευτικῶν τῶν πιστῶν καθηκόντων ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς μεταβάσεως αὐτῶν εἰς ἑτέρους ναοὺς, ἔνθα ἀνευρίσκουσι ζηλωτὰς λειτουργοὺς τῆς Ἐκκλησίας, ἐν χωρίοις ὅμως τὸ τοιοῦτον καθίσταται ἀνεπίτευκτον.

«Ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι... ἔχοντες μὴ μὴ εὐσεβείας τὴν δὲ δόναμιν αὐτῆς ἡρνημένοι, καὶ τούτους ἀποτρέπου». (Β' Τιμοθ. 3,25)

Ἐντεῦθεν δὲ παρατηρεῖται ἐν τοῖς ναοῖς αὐτῶν μεγάλη ἀποχὴ χριστιανῶν ἐκ τῆς λατρείας, ὀφειλομένη ἐν πολλοῖς καὶ εἰς τὴν μεγίστην ἔλλειψιν εὐλαβῶν ἱερέων. Οὐτε ὁμως δύναται ὁ τελετουργὸς ἱερεὺς νὰ ὑποκρίνηται, διότι ἀμαρτάνει ἔναντι Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων.

Ἐσαύτως ἄμεσον μετὰ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων σχέσιν ἔχει ἡ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς λατρείας στάσις αὐτοῦ, αἱ κινήσεις, ἡ ἀπαγγελία τῶν εὐχῶν, τῶν δεήσεων, τῶν ὕμνων τῆς ψαλμωδίας. Ὅλα πρέπει ἀδιάστως, κατὰ φυσικὸν τρόπον, νὰ τελῶνται, ὡς ἐπροίκισε τοῦτον ὁ Θεός, καθ' ὅτι ὁ ναὸς δὲν εἶναι τόπος ἐπιδείξεως φωνῶν, οὔτε σκηπῆ κοσμικῶν θεαμάτων. Καθίσταται λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου, τὰ Χερουβείμ καὶ τὰ Σεραφεῖμ μιμούμενος, ἵνα προσφέρῃ «δῶρα τε καὶ θυσίας πνευματικῆς ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ ἀμαρτημάτων καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων». Ὅθεν οἱ λαρυγγισμοί, αἱ ἐπιτετηδευμένοι ἐκφωνήσεις, αἱ πολλαὶ χειρονομίαι, ἡ ἀδιάφορος στάσις, τὸ ἀτακτον ἐν τῷ ναῷ βάδισμα αὐτοῦ ζημιῶνουν τὸ βαθύτερον νόημα τῆς λατρείας καὶ προκαλοῦν τὰς εἰς βάρος αὐτοῦ ἐπικρίσεις τοῦ ἐκκλησιασματος, δυναμένου, ἀνεξαρτήτως διανοητικῆς ἀναπτύξεως, νὰ διακρίνῃ τὸν καλὸν τελετουργὸν τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ εὐσέβεια, ὁ ζῆλος καὶ ἡ ἀφοσίωσις αὐτοῦ πρὸς τὰ σκηνώματα τοῦ Κυρίου θὰ τὸν προφυλάξουν καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων παρεκτροπῶν, εἰς τὰς ὁποίας εὐκόλως δύναται νὰ περιπέσῃ. Τινὲς ἐξ αὐτῶν εἶναι λ. χ. ἡ παρατηρουμένη ὑπὸ τινων σπουδῆ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς λατρείας, ἡ συντόμευσις τῶν ἀκολουθιῶν ἢ ἐν μέρει παράλειψις αὐτῶν, ἡ ἀπρεπὴς πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου στάσις, ἡ μὴ προσήλωσις εἰς τὰ τελούμενα, ἡ μὴ εὐκρινὴς ἐκφωνήσις τῶν εὐχῶν, ἡ κακὴ ἀπαγγελία, αἱ ζωηραὶ φωναὶ αἱ ὁμοιάζουσαι πρὸς κραυγὰς, αἱ ἐν τῷ ἱερῷ δῆματι συζητήσεις, ἡ ἀπομάκρυνσις ἐκ τῆς ἁγίας Τραπέζης ἐν ὥρᾳ λειτουργίας ἢ μυστηρίου δι' ἑτέραν ἐκκλησιαστικὴν ὑπηρεσίαν κ.λ.π. Πάντα ταῦτα ἀφορῶσι τὴν τάξιν τῆς λατρείας. Ἀρκεῖ ἐν μόνον νεῦμα ἢ καλὴ σύστασις τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ζηλωτοῦ λειτουργοῦ, καὶ ὅλα τελουνται παραδειγματικῶς. Τοῦναντίον μία τοῦ ἱερέως ἀπροσεξία, ἀδιαφορία ὡς πρὸς τὰ τελούμενα καὶ φαλλόμενα δημιουργεῖ ἀναστάτῳσιν ἐν τῇ λατρείᾳ, θόρυβον εἰς τὸ ἐκκλησίασμα καὶ ψυχρότητα τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος. Ὁ καλὸς τελετουργὸς συγκαταεῖ τὰ πάντα, διευθύνει, ἔχει τὸν πρῶτον λόγον εἰς τὴν λατρείαν. Ἐάν, ἐπομένως, ἐκεῖνος τελῇ

«Ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναῖκάρια σεσωρευμένα ἀμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις».
(Β' Τιμοθ. 3,6)

ἐν ἀταξίᾳ, προσέρχεται καθυστερημένος εἰς τὰς ἀκολουθίας, φλυαρῆ ἢ ἀναγινώσκῃ τὰς εὐχὰς μετὰ ἀναρμόστου ὕφους, τίνι τρόπῳ τότε θὰ ἐπιβάλῃ τὴν τάξιν εἰς τοὺς ἄλλους; Ἡ ἐν τῇ λατρείᾳ ἀπόλυτος τάξις προϋποθέτει πλήρη συνείδησιν τῶν ἐν αὐτῇ τελουμένων.

Ἄλλ' ἢ τήρησις τῆς τάξεως συνοδεύεται ἀπαραιτήτως ὑπὸ τῆς σιγῆς. Εἶναι πράγματι λυπηρὸν τὸ θέαμα, ὅπερ παρουσιάζεται ἐν τισὶ ναοῖς κατὰ τὴν λατρείαν. Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν μεγαλοπρεπεστέραν λατρείαν, δὲν εἴμεθα, ἀτυχῶς, εἰς θέσιν νὰ τηρήσωμεν αὐτὴν πάντοτε εἰς περιωπῆν. Ἴνα λείψωσιν αἱ συζητήσεις μεταξὺ τῶν πιστῶν ἐν τῷ ναῷ καὶ κάθε ἐν γένει θόρυβος ἐν αὐτῷ, πρέπει οὐδόλως νὰ περισπᾶται ἢ προσοχὴ αὐτῶν. Ἡ ἐπίτευξις ὅμως τούτου εξαρτᾶται ἐκ τοῦ λειτουργοῦ ἱερέως. Χωρὶς νὰ παρατηρῆ τοὺς χριστιανοὺς αὐστηρῶς ἢ νὰ ἐξάπτεται καὶ φέρηται ἀνοικείως, διὰ τῶν πατρικῶν του συστάσεων καὶ τοῦ ἰδικοῦ του παραδείγματος καθοδηγεῖ τοὺς πιστοὺς καὶ νοουθετεῖ αὐτούς. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ὁ οἶκος τοῦ Κυρίου ἐπιτρέπεται, ὅπως μεταβάλληται εἰς κοινὸν ἐντευκτήριον. Εἶναι τόπος προσευχῆς καὶ ὡς τοιοῦτος δέον νὰ παραμένῃ πάντοτε.

Οὐχ ἥττον, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, εἰς τὴν καλὴν διεξαγωγὴν τῆς λατρείας συμβάλλει ἡ καλὴ τοῦ τελεουργοῦ ἱερέως ἐκκλησιαστικὴ ἀμφίεσις καὶ ἱερατικὴ τούτου ἐνδυμασία. Ἐν προκειμένῳ δὲν ἐννοοῦμεν, ὡς εἶκός, τὰς πολυτελεῖς ἀμφιέσεις ἢ ἐνδυμασίας, ἀλλὰ τὰ καθαρὰ καὶ εἰς καλὴν κατάστασιν εὐπρεπῆ ἄμφια καὶ ἐνδύματα αὐτοῦ. Τὰ ἄμφια, κατὰ προτίμησιν, δέον νὰ εἶναι ἐκ λευκοῦ χρώματος, συμφώνως πρὸς διάταξιν τοῦ Δευτέρου τῆς Πεντατεύχου. Ἐξ ἄλλου, ὡς γνωστόν, ὁ ἐφημεριακὸς κλῆρος πένεται καὶ συνεπῶς στερεῖται τῆς δυνατότητος νὰ παρουσιάσῃ ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πόρων, ὅ,τι ἀπαιτεῖται διὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς λατρείας, οὔτε πάλιν ὅλοι οἱ ναοὶ μὲ τὰς πολλὰς τῶν ἐπιβαρύνσεις εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐφοδιάζωσι τοὺς ἐφημερίους αὐτῶν μὲ τὰ κατάλληλα αὐτῶν ἄμφια, ἐν πάσῃ ὁμῶς περιπτώσει τὰ ὑπ' αὐτῶν χρησιμοποιούμενα, δέον νὰ εἶναι εὐπρεπῆ καὶ ἀπολύτως καθαρὰ. Οἱ ἱερεῖς δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀποθέτωσι τὰ ἄμφια αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης, οὔτε δὲ μὲ ἀκάθαρτα ὑποδήματα νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα. Τὰ πάντα εὐπρεπῶς καὶ μετὰ τάξεως γινέσθω, ὀρίζουσιν οἱ ἱεροὶ ἡμῶν κανόνες (1).

1. Πλείονα περὶ αὐτῶν, ὡς καὶ περὶ τῆς καθαριότητος τῶν ἱερῶν

«... Πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδὲποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν
δυναμένα». (Β' Τιμοθ. 3,7)

Ἐξέθεσα ἐν συντομίᾳ τινὰ σχετικῶς μὲ τὴν θέσιν τοῦ ἱερέως ἐν τῇ λατρείᾳ. Πολλὰ δύνανται ἀκόμη νὰ λεχθῶσι περὶ αὐτῆς. Ἐκαστος ἐξ ἡμῶν ἔχει ἀποκομίσει ἐκ τῆς προσωπικῆς του πείρας οὐκ ὀλίγα καλὰ διδάγματα. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, διὰ νὰ μὴ παραπονοῦμεθα, ὅτι οἱ χριστιανοὶ δὲν ἐκκλησιάζονται, ἔχομεν μεγίστην ὑποχρέωσιν, νὰ ἐργασθῶμεν ὑπὲρ τῆς ἀνυψώσεως τῆς πνευματικῆς λατρείας τῆς Ἐκκλησίας. Τὰ πάντα ἐν βαθείᾳ εὐλαθείᾳ καὶ κατανύξει ὀφειλομέν, νὰ τελῶμεν. «Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοὶ διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερά, ἢ ἐν πάσιν. Ἐπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου» (1 Τιμ. 4,14-16).

Ἄρχιμ. ΤΙΤΟΣ ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ

— II —

Η ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑ ΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Παράλληλα πρὸς τὴν ἱεράν ἀποστολήν της μέσα στὸ βασίλειό της, ἡ χριστιανὴ Πρεσβυτέρα ἐπωμίζεται ἔργον βαρὺ καὶ διὰ τὴν εὐρύτεραν οἰκογένειαν, τὴν κοινωσίαν.

Ὅταν θέσῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Χριστοῦ τὸ δυναμικὸν «θέλω»—τὸ ὁποῖον ἔχει ὑποτάξει εἰς τὴν θεϊαν θέλησιν—τότε γίνεται, τῇ βοήθειᾳ τοῦ Θεοῦ, ἡ πολύτιμος συνεργάτις τοῦ λευίτου συζύγου της εἰς τὸ εὐρύτατον τοῦτο στάδιον. Πλείστοι ὅσοι τομεῖς ἀνοίγονται ἐμπρὸς της, ἀρκεῖ νὰ κατέχη τὴν ψυχὴν της ἢ θαυματουργὸς πίστις καὶ νὰ φλέγεται ἡ καρδιά της ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν Χριστὸν ἀγάπην. Εἰς τὴν προσπάθειάν της αὐτὴν πολὺ θὰ τὴν βοηθήσῃ τὸ ἄλαντον τῆς μορφώσεως. Ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκηται, στὴν πόλι ἢ στὸ χωριό, ἔχει πολλὰ νὰ ἐπιτελέσῃ, ἐκμεταλλουμένη καταλλήλως τὰς περιστάσεις.

Κατ' ἀρχὴν ἔχει νὰ μορφώσῃ χριστιανοπρεπῶς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, τὴν ὁποίαν γνωρίζει πόσον ἠγάπησεν ὁ Κύριος. Ἡ ἡλικία αὕτη ἀποτελεῖ τὴν αὐριανὴν ἐλπίδα διὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ὑπερτάτην ἀνάγκην τῶν καιρῶν μας.

Κατηγήτρια λοιπὸν ἡ χριστιανὴ Πρεσβυτέρα! Εἰς τὸ ἔργα-

σκευῶν βλέπ. ἄρθρον ἡμῶν «Προτοιμασία τοῦ ἱερέως πρὸς τέλει τῆς λατρείας» ἐν τῷ «Ἐφημερίῳ», ἔτος 1952, σελ. 238-242 καὶ 250-254.

«Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται.»
(Β' Τιμοθ. 3,13)

στήρι αὐτὸ τῶν ἀγίων διὰ τῆς προσευχῆς σμιλλεύει τὴν κάθε παιδικὴν ὑπαρξιν ἀναλόγως, μὲ τὴν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν νὰ τὴν προσφέρῃ μιὰ μέρα στὸν ἀμπελῶνα Ἐκείνου. Σὲ περίπτωσι δὲ πού τὴν βαρύνει «τὸ ὄνειδος τῆς ἀτεκνίας», δὲν ἀπογοητεύεται, διότι ἔχει τόσες ἄλλες παιδικὲς ὑπάρξεις νὰ θρέψῃ μὲ «τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα τῆς πίστεως» μας.

Ἐκτὸς τῆς παιδικῆς, καὶ ἡ νεανικὴ ἡλικία θὰ πρέπει νὰ γνωρίσῃ τὴν εὐεργετικὴν τῆς ἐπίδρασιν. Πολλὰ προβλήματα ἀντιμετωπίζει κάθε νέος τῆς σημερινῆς πρὸ πάντων ἐποχῆς. Ἡμπορεῖ, ὡς ἐκ τῆς ιδιότητός της, νὰ γίνῃ ἡ στοργικὴ πνευματικὴ μητέρα ἐκείνων πού θὰ ζητήσουν τὴν συμβουλὴν της. Συνετῆ, προσεκτικὴ, γαλήνια, χαρούμενη καὶ εὐτυχισμένη ἀπὸ τὸν ἄρρηκτον μὲ τὸν Χριστὸν δεσμόν της, ἡμπορεῖ—τῇ βοηθείᾳ πάντοτε τοῦ Θεοῦ—νὰ λύσῃ κάθε ἀπορίαν καὶ νὰ βγάλῃ ἀπὸ κάθε δυσκολίαν τὸν νέον ἢ τὴν νέαν, πού θὰ ζητήσῃ τὴν βοήθειάν της. Πόσες νέες δὲν ἔνοιωσαν τὴν στοργικὴν συμβουλὴν της τὴν στιγμὴν πού ἡ ἠθικὴ ἀπαθλίωσις τὰς εἶχε ὀδηγήσει στὸ χεῖλος τοῦ βαράθρου!

Διὰ τὴν θαυμασίαν αὐτὴν ἀποστολὴν της μία ἀπὸ τὰς προϋποθέσεις εἶναι καὶ ἡ κοινωνικότης της. Δὲν εἶναι ὁ ἄνθρωπος πού κλείνεται στὸν ἑαυτὸν του, μὲ μοναδικὸν σκοπὸν τὴν ἱκανοποίησιν ἀποκλειστικὰ καὶ μόνον τῶν ἀτομικῶν πνευματικῶν ἐπιθυμιῶν του. Ἐχει νοιώσει πολὺ καλά τό : «ἡ ἀγάπη οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς», γι' αὐτὸ σκορπίζει τὴν ἀγάπην της ἀφειδῶς μὲ σκοπὸν τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὸν σωτήριον δρόμον τοῦ Χριστοῦ κάθε παρραστρατημένου στρατοκόπου. Μὲ τὴν λεπτότητα καὶ τὴν εὐγενῆ συμπεριφορὰν της—ἀπαραίτητες τῆς κοινωνικότητός της ἀρετῆς—καὶ μὲ τὴν καλωσύνην πού θὰ πρέπει νὰ τὴν κοσμῇ, γίνεται «τὸ ἄλας τῆς γῆς», «τὸ φῶς τοῦ κόσμου».

Ἡ ἐφευρετικὴ ἀγάπη της δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὰ ἀνωτέρω πλαίσια. Ποιὸ πονεμένο σπίτι, πού μαστίζει ἡ οἰκονομικὴ δυσχέρεια, ἢ πού βαρεῖ ἀρρώστεια ἔχει συννεφιάσει τὸν καθαρὸν τῆς οἰκογενείας οὐρανόν, μὰ ἀκόμα ποιὸ ἄλλο πού ὁ θάνατος ἀφήρασε τὸν ἀρχηγό του καὶ ἄφησε ἀπροστατευτοὺς χήρα μάννα καὶ ὄρφανὰ παιδιὰ, δὲν ἀνακουφίσθηκε ἀπὸ τὸ παρήγορο χαμόγελο, τὸν γλυκύτατο λόγο, τὴν ἔμπρακτὴ ἀγάπη της; Παρήγορος ἄγγελος, λοιπόν, μέσα στὸ καμίνι τοῦ πόνου, ἐφ' ὅσον ἡ ἴδια ἔχει ἀντλήσει παρηγοριὰ ἀπὸ τὸν μοναδικὸν Παράκλητον.

Στὸ χωριὸ ἔχει εὐρύτερον πεδίου δράσεως, γιὰτι ἐκεῖ λίγοι

«Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον πλανῶντες καὶ κτανώμενοι». (Β' Τιμοθ. 3,14)

είναι οί πνευματικοί άνθρωποι με υπεύθυνον θέσιν στήν κοινω-
νία. Κάθε φιλανθρωπική εκδήλωσις, κάθε χριστιανικόν ἔργον
ἡσθάνθη τὴν ζωογόνον πνοήν της ἀρωματισμένην ἀπὸ τὴν εὐώδη
πίστιν της.

Κι' ἂν ὑποτεθῆ, ὅτι σὲ κανένα τομέα δὲν προσφέρει τὴν
ὑπηρεσίαν της, τὸ παράδειγμά της, καὶ μόνον τὸ χριστιανικόν πα-
ράδειγμα ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ ὁ φωτεινὸς φάρος, ποῦ θὰ ὀδηγήσῃ
στὸν ἀσφαλῆ λιμένα κάθε θαλασσοδαρμένο πλοῖο.

Νά, λοιπόν, ἀποστολὴ πλατεῖα καὶ βαθειά, γιὰ τὴν ὁποίαν
κάθε Προσβυτέρα εἶναι υπεύθυνος ἀπέναντι Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων.

Εὐτυχῆς θὰ εἶναι ἡ πατρίδα μας ἂν ἀναδείξῃ πολλὰς τέτοιες
προσωπικότητες.

ΚΑΛΑ. ΚΕΝΤΡΩΤΑ

ΟΜΙΛΗΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΑΤΑ

1ον

Εἰς τὴν Ζ' Κυριακὴν τοῦ Ματθαίου

(1 Αὐγούστου 1954)

«Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ ἄρχοντι
τῶν δαιμονίων ἐβάλλει τὰ δαιμόνια...»
(Ματθ. θ', 34)

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον συνήθως δὲν προσέχομεν, ἢ καὶ πολλὰ-
κις δικαιολογοῦμεν, εἶναι δυστυχῶς ἡ ἀπροσεξία εἰς τὴν χρησι-
μοποίησιν τῆς γλώσσης μας διότι πολὺ συχνὰ λησμονοῦμεν τὴν
μεγάλην ἀλήθειαν, ὅτι «γλώσσα μαλακὴ συντρίβει ὕδατα» (Παροιμ.
κε' 15). Οἱ Φαρισαῖοι τῆς σημερινῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς
(Ματθ. θ' 27—35), μετὰ τὴν κακὴν τῶν γλώσσαν—τὴν ὁποίαν πολ-
λάκις συναντῶμεν εἰς τὰς εὐαγγελικὰς διηγήσεις, ὕβριζουσαν καὶ
συκοφαντοῦσαν Ἐκεῖνον, ὅστις «ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐ-
ρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ»—μᾶς δίδουν τὴν ἀφορμὴν νὰ
ἐξετάσωμεν τὰ ἀμαρτήματα τῆς γλώσσης καὶ νὰ ἐπι-
στήσωμεν ἔτι μᾶλλον τὴν προσοχὴν μας εἰς αὐτά.

Α'.

«Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι ἐν ὑμῖν—λέγει ὁ Ἅπ. Ἰάκω-
βος—μὴ χαλιναγωγῶν γλώσσαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπατῶν καρδίαν αὐ-
τοῦ, τοῦτο μάταιος ἢ θρησκεία» (α' 26). Ἔχει λοιπὸν τὴν δύ-
ναμιν ἢ ἀχαλίνωτος γλώσσα νὰ ἀνατρέψῃ πᾶσαν τὴν προσπά-
θειαν τοῦ «θρησκου» ἀνθρώπου καὶ ν' ἀποδείξῃ «μάταιον» τὴν
«θρησκείαν» του. Καὶ ὅμως εἶναι καθημερινὸν τὸ φαινόμενον τῶν
«θρησκων» ἀνθρώπων, ὅτινες οὐδόλως «χαλιναγωγοῦσι τὴν
γλώσσαν αὐτῶν»...

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀκριβῶς κεῖται καὶ τὸ τραγικώτερον

«Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης».

(Β' Τιμοθ. 3,15)

μέρος τῆς ὄλης ὑποθέσεως. Εἶναι τόση ἡ ἀπροσεξία μας, ὥστε καὶ αὐτὴν τὴν θρησκευτικὴν μας οἰκοδομὴν κρημνίζομεν μετὰ τὴν κακίαν χρῆσιν τῆς γλώσσης. Καὶ εὐρίσκει τις τῆς γλώσσης τὴν ἀκαταστασίαν καὶ εἰς τοὺς ἱερωτέρους ἀκόμη χάρους καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἔτι, τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι συνεχῆς καὶ ἀδιάλειπτος προσευχῆ.

Χρειαζέται ἀγὼν πολὺς καὶ προσπάθεια συστηματικὴ, διὰ νὰ χαλιναγωγῆσιν τις τὴν γλῶσσάν του, ἥτις «καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν ἡ σπιλοῦσα ὄλον τὸ σῶμα» (Ἰακῶβ. γ' 6, πρβλ. αὐτόθι 5, 7—12).

Πόσῃ σημασίαν αὐτὸς ὁ Κύριος ἔδωκεν εἰς τὰ διὰ τῆς γλώσσης ἀμαρτήματα δυνάμεθα εὐκολώτατα νὰ διδαχθῶμεν, ἐὰν προσέξωμεν τὴν καταδίκην, τὴν ὁποίαν ἐξήγγειλεν ἐναντίον τοῦ ὑβρίζοντος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ἄρκει μία καὶ μόνη ὑβριστικὴ λέξις, διὰ νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον «ἐνοχον εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός»! (Ματθ. ε' 22).

Ὅχι μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν ἄσκοπον καὶ ἀνωφελῆ φλυαρίαν ὁ Κύριος κατεδίκασε: «Πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως» (Αὐτόθ. ιβ' 36).

Β'.

«Ὅς φυλάσσει τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ τὴν γλῶσσαν διατηρεῖ ἐκ θλίψεως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ» (Παροιμ. κα' 23), εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Φυλάσσει δὲ τις, τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ τὴν γλῶσσαν, ἐὰν προσέχῃ νὰ κάμνῃ πάντοτε ὀρθὴν καὶ πρέπουσαν χρῆσιν αὐτῶν.

Ἄναγκη νὰ καταβληθῆ φροντίς, ὥστε ὄργανον εὐλογίας καὶ οὐχὶ κατάρας (Ρωμ. ιβ' 14, Ἰακ. γ' 9) νὰ εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ χριστιανοῦ, μόνον δὲ ῥήματα ἀγνά καὶ εὐφημα νὰ ἐξέρχωνται ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ (Ἐφεσ. ε' 12, Φιλιπ. δ' 8), διότι πράγματι εἶναι αἰσχρὸν νὰ μολύνωμεν διὰ ῥημάτων ἀπρεπῶν ὅ,τι εἰς δοξολογίαν τοῦ Ὑψίστου χρησιμοποιοῖται.

Διὰ τῆς γλώσσης ἀμαρτάνομεν πάντοτε ὀσάκις δὲν κάμνομεν ἀξίαν χρῆσιν αὐτῆς (Ματθ. ιβ' 36), ἰδιαιτάτα ὅμως ὀσάκις ἢ ψευδόμεθα, ἢ ὑβρίζομεν, ἢ κατακρίνομεν, ἢ καταρώμεθα (Ματθ. ζ' 1—6), ἢ βλασφημοῦμεν, ὀσάκις δηλαδὴ διὰ τῶν λόγων μας ἢ τὸν πλησίον ἀδικοῦμεν, ἢ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Θεὸν ἀσεβοῦμεν.

Καὶ ὅμως κατήντησεν εἰς τὰς ἡμέρας μας τὸ μὲν ψεῦδος νὰ θεωρητῆ ἀπαραίτητον διὰ τὴν ζωὴν, ἢ δὲ κατάκρισις νὰ ἀποτελῆ ἀναπόσπαστον στοιχεῖον τῶν ἀνθρωπίνων συναναστροφῶν, καὶ αὐτὴ τῶν ἱερωτάτων ἢ βλασφημίᾳ νὰ εἶναι πλέον ἀχώριστος σύντροφος κάθε ὀμιλίας πολλῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι οὐδὲ συναισθάνονται τὴν χυδαιότητα, εἰς ἣν περιπίπτουσι! Ἡ ὕβρις νομίζεται τὸ ἀναγκαῖον σχεδὸν συμπλήρωμα πάσης συζητήσεως καὶ αὐτῆς πολλάκις τῆς ἐπιστημονικῆς, ἢ δὲ κατὰρα θεωρεῖται πολ- λάκις δικαίωμα τῶν εὐσεβῶν καὶ δη καὶ αὐτῶν τῶν ἱεραμένων!

Ποῦ δύναται νὰ ὀδηγήσῃ τῷ ὄντι ἡ ἀπροσεξία!

«Κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρκαλέσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ». (Β' Τιμοθ. 4,2)

Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου. «Μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρῦει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν;» (Ἰακ. γ' 11). Καθ' ὁμοίον τρόπον δὲν δύναται νὰ συνυπάρξῃ εὐσέβεια καὶ ἀκρασία γλώσσης. Ὁ Κύριος εἶπεν, ὅτι «ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ» (Ματθ. β' 34), εἶναι δὲ πασίγνωστος ἡ παναρχαία ἀλήθεια ὅτι «στόμα δικαίου ἀποστάζει σοφίαν, γλῶσσα δὲ ἀδίκου ἐξολεῖται» (Παροιμ. ι' 31). Ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ τηρήσωμεν καθαρὰν τὴν γλῶσσαν ἡμῶν, ὅσον καὶ ἂν «ὁ κόσμος» μὲ τὴν ἰδικήν του γλῶσσαν ζητεῖ νὰ μᾶς μολύνη.

2ον

Εἰς τὴν Η' Κυριακὴν τοῦ Ματθαίου (8 Αὐγούστου 1954)

«... Ἐρημὸς ἐστὶν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν... οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας...»
(Ματθ. ιδ' 15, 17).

Ἀπὸ ὄλην τὴν σημερινὴν θαυμασίαν διήγησιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελιστοῦ (Ματθ. ιδ' 14—23) ἡμεῖς θὰ προσέξωμεν ἰδιαιτέρως τὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας ἠσθάνθησαν οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου, ὅτε εἶδον ὅτι εἰς τὸν «ἔρημον» ἐκείνον τόπον εἶχεν ἤδη παρέλθει «ἡ ὥρα» καὶ Ἐκεῖνος ἐζήτηε νὰ δώσωσιν εἰς τόσον πλήθος ἀνθρώπων νὰ φάγωσιν, ἐν ᾧ δὲν εἶχον «εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας». Δυσκολλαι πολὺ φυσικαί, ἐμπόδια λίαν εὐλογοφανῆ, ἠνάγκαζον τοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ νὰ ἐπιμείνωσιν εἰς τὴν παράκλησιν, ὅπως «ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους» ὁ Κύριος, «ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα». Ποσάκις καὶ ἡμεῖς δὲν εὐρισκόμεθα πρὸ δυσκολιῶν καὶ ἐμποδίων τόσον μεγάλης προφανείας, ὥστε νὰ πειθώμεθα ὅτι δικαιολογεῖται ἡ παράλειψις τοῦ καθήκοντός μας! Ὁ Κύριος μᾶς διδάσκει σήμερον τὴν ὀρθὴν ἀπέναντι τῶν ἐμποδίων στάσιν.

Α'.

«Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν» δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν». Δὲν χρειάζεται νὰ υποχωρήσετε ἀπέναντι τῶν δυσκολιῶν ἀποφασίσαιτε νὰ κάμετε τὸ καθήκόν σας, ἀντὶ πάσης θυσίας. Πιθανὸν τὰ μέσα νὰ εἶναι πενιχρά, τὰ ὁποῖα διαθέτετε, ὅσον οἱ «πέντε ἄρτοι» καὶ οἱ «δύο ἰχθύες» δὲν πρέπει νὰ διστάσετε. «Φέρετέ μοι αὐτούς ᾧ δε».

Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἀπευθύνεται καὶ πρὸς πᾶσαν ψυχὴν πειραζομένην ἀπὸ τὰ ἐμπόδια ὁ Κύριος. Δὲν ζητεῖ τίποτε ἄλλο, παρὰ ὅτι διαθέτομεν, αὐτὸ νὰ τὸ φέρωμεν ἐνώπιόν Του...

Δὲν εἶναι Αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐβεβαίωσεν ὅτι, ἐὰν ἔχωμεν «πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως», δυνάμεθα καὶ τὰ ὄρη ἀκόμη νὰ μετακινήσωμεν; (Ματθ. ιζ' 20). Δὲν εἶναι Αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὁ ὁποῖος μᾶς ὑπεσχέθη ὅτι θὰ πραγματοποιηθῇ πᾶν ὅτι ζητήσωμεν «ἐν τῷ ὀνόματί» Του; (Μάρκ. ια' 24).

«Ἔσται γὰρ καιρὸς, ὅτε τῆς υγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται...»
(Β' Τιμοθ. 4,3)

Ἐνθυμηθῶμεν τὸν Πέτρον περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας καὶ βυθιζόμενον ἔπειτα διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν (Ματθ. ιδ' 27-31).

Οὐδὲν ἐμπόδιον δύναται ν' ἀνακόψῃ τὴν πρόοδον τῆς χριστιανικῆς μας ζωῆς, ὅταν εἰλικρινῶς τὴν ζητῶμεν, εὐσυνειδήτως τὴν ἐπιδιώκωμεν καὶ μετὰ πίστεως τὴν ἀναμένωμεν ἀπὸ τὸν Δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ.

Β'

Ζωὴ πνευματικὴ χωρὶς ἐμπόδια δὲν εἶναι δυνατὴ. «Τέκνον—ἔγραψεν ὁ σοφὸς Σειράχ—εἰ προσέρχῃ δουλεύειν τῷ Κυρίῳ, ἐτοίμασον τὴν ψυχὴν σου εἰς πειρασμὸν... ὅτι ἐν πυρὶ δοκιμάζεται χρυσός, καὶ ἄνθρωπος ἐν καμίνῳ ταπεινώσεται» (β' 1, 5). Εἰς τὰ ἐμπόδια δοκιμάζεται ἡ πίστις, ἥτις καὶ ἀποτελεῖ τὸν πρωταρχικὸν ὄρον τῆς πνευματικότητος.

Σήμερον ἴδια τὰ ἐμπόδια εἶναι ἴσως πολὺ περισσότερα εἴπερ ποτέ, διότι τὸ πνεῦμα τοῦ αἰῶνος διαθέτει τελειότατα μέσα διὰ τὴν ἀποπλάνησιν τῶν πιστῶν. Ἀλλὰ τὸ μέγιστον ἐμπόδιον τῆς πνευματικῆς προόδου τῶν χριστιανῶν εἶναι ἡ κόπωση ἐκ τοῦ ἀγῶνος καὶ ἡ διάθεσις πρὸς ἀνάπαυσιν, ὑπὸ τῆς ὁποίας καταλαμβάνεται ὁδτος εἴτε εἰς τὰς δυσκολωτέρας στιγμὰς, εἴτε μετὰ μικρὰν τινα ἐπιτυχίαν.

Ἰδιαιτέραν προσοχὴν δεόν νὰ καταβάλωμεν εἰς τὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας αἰσθανόμεθα ὡς περισσότερον φυσικὰς καὶ ἐναντίον τῶν ὁποίων δὲν θὰ εἶχομεν ἴσως ν' ἀντιτάξωμεν καμμίαν ἀντίρρησην λογικὴν. Πρόκειται περὶ τῶν φωτεινῶν ἐκείνων πειρασμῶν, οἱ ὅποιοι μὲ τὴν ἀπατηλὴν τῶν λάμπων ἐκτυφλοῦν καὶ παρεμποδίζουν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς νὰ ἴδουν τὴν στυγνὴν πραγματικότητά.

Ω! πόσον εἶναι τραγικὴ ἡ θέσις τοῦ χριστιανοῦ, ὅστις ὑποκύπτει εἰς τὰ ἐμπόδια τῶν φωτεινῶν τούτων πειρασμῶν καὶ δὲν προστρέχει νὰ ζητήσῃ τὴν χάριν καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ!

«Λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθῦας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησε...» Ἴδου τὸ μυστικὸν τῆς ἐπιτυχίας ἐναντίον τῶν ἐμποδίων, τὰ ὁποία παρεμβάλλονται εἰς τὴν χριστιανικὴν ζωὴν: ἡ εὐλογία τοῦ Χριστοῦ. Τὴν χρησιμοποιοῦμεν ἐπαρκῶς εἰς τὴν ζωὴν μας;

3ον

Εἰς τὴν Ι' Κυριακὴν τοῦ Ματθαίου (22 Αὐγούστου 1954)

«Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν» (Ματθ. ιζ' 20).

Δὲν ἦσαν ἄπιστοι οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ. Πολλοὺ γε καὶ δεῖ! Αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἶχον θεραπεύσει τόσους καὶ τόσους ἀσθενεῖς κατὰ τὴν ἀνά τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ περιοδεῖαν τῶν καὶ ἐπιστρέψαντες «μετὰ χαρᾶς μεγάλης» ἔλεγόν ποτε «Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν» (Λουκ. ι'. 17). Δὲν ἠδυνήθησαν ὁμῶς

«...Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύουσι διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν...»
(Β' Τιμοθ. 4,3)

νά θεραπεύσωσι τὸν ἀσθενῆ τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου, διότι πρὸς στιγμήν, βασιθεύοντες ἴσως εἰς τὰς ἰδίας τῶν δυνάμεις ἔχασαν τὴν θερμότητα τῆς πίστεώς των, δὲν ἐχρησιμοποίησαν ἐπαρκῶς τὸ θεῖον δῶρον τῆς προσευχῆς, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς παρατηρήσεως τοῦ Κυρίου, ὅτι «τὸ γένος τοῦτο οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ» (Αὐτόθι ιζ' 21). Μήπως ἄλλοτε δὲν εἶδομεν τὸν Πέτρον βυθιζόμενον διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν του, ἐνῶ εἶχεν ἀρχίσει νὰ περιπατῇ ἐπὶ τῶν κυμάτων; (Αὐτόθ. ιδ' 28-32).

Α'

Δὲν εἶναι σπάνιον τὸ φαινόμενον ἀνθρώπων ἐπιτυγχανόντων πράγματι ἐν τῇ πνευματικῇ ζωῇ, καὶ ὅμως εἰς μίαν στιγμήν κυριολεκτικῶς «βυθιζομένων» εἰς τὴν ἁμαρτίαν, δοκιμαζόντων δ.λ.ν. τραγικωτάτας ἀπογοητεύσεις, τὰς ὁποίας καὶ οἱ ἴδιοι δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐρμηνεύσωσι.

Προσέξατε τὸν μικρὸν, ὅστις ὁδηγεῖται ὑπὸ τοῦ πατρὸς του χειροκρατούμενος· εὐθὺς ὡς ζητήσῃ μόνος νὰ περιπατήσῃ παραιτούμενος τῆς στοργικῆς καθοδηγήσεως τοῦ πατρὸς του, ταλαντεύεται καὶ πίπτει... Μήπως τὸ ἴδιον δὲν συμβαίνει εἰς τὸν ἄπτερον νεοσσόν, ὅστις θέλει νὰ πετάξῃ, χωρὶς νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τῶν μητρικῶν πτερυγῶν;...

Δὲν δύναται ἀφ' ἑαυτοῦ τίποτε νὰ ἐπιτύχῃ ὁ χριστιανὸς καὶ καμμίαν πρόδοον δὲν πραγματοποιεῖ, εἰμὴ ἐν κοινωνίᾳ πρὸς τὸν Χριστὸν (Ἰω. ιε' 5). Ἡ εἰκὼν τοῦ «κλήματος» καὶ τῆς «ἀμπέλου», ἣν μετεχειρίσθη ὁ Κύριος (Αὐτόθ. Ι-7) πρὸς παράστασιν τῆς τοιαύτης σχέσεως τοῦ πιστοῦ πρὸς τὸν Χριστόν, εἶναι λίαν παραστατικῆ, εἰς πολλὰς δὲ σκέψεις δύναται νὰ ὁδηγήσῃ τὸν ἀμελεῖ χριστιανὸν ὁ ἀφορισμὸς τοῦ Κυρίου, «ἐὰν μὴ τις μελὴν ἐν ἐμοὶ ἐβλήθῃ ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθῃ, καὶ συνάγουσιν αὐτὸ καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι καὶ καίεται» (Αὐτόθι 6).

Εὐθὺς ὡς ἡ πίστις ψυχρανθῇ δι' ἕνα οἰονδήποτε λόγον, εὐθὺς ὡς κοσμικὴ τις ἀντίληψις ἢ ἡ πεποίθησις εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις κυριαρχήσῃ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ χριστιανοῦ, αἱ δυσκολίαι ἀυξάνονται, τὰ ἐμπόδια μεγεθύνονται καὶ ἡ ἄβυσσος ἀνοίγεται πρὸ τῶν ποδῶν του, ἐτόλμη νὰ καταπίῃ.

Ἀφ' ἧς ὁ χριστιανὸς ἐνωθῇ μετὰ τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς πίστεως, ὀφείλει ἀδιασπάστως νὰ μελῇ μετ' αὐτοῦ συνηνωμένος.

Β'

Τρία εἶναι τὰ μέσα, ἅτινα δύναται ὁ πιστὸς νὰ χρησιμοποιήσῃ διὰ τὴν διατήρησιν καὶ τὴν ἐπαύξησιν τῆς πίστεως, καὶ διὰ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς χλιαρότητος καὶ ὀλιγοπιστίας.

α.) Ἡ προσευχή, β.) ἡ ἱερὰ μελέτη καὶ γ.) ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν λατρευτικὴν καὶ τὴν μυστηριακὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ τῆς προσευχῆς θερμαίνεται ἡ ψυχὴ καὶ ἐνισχύεται ἐκ τῆς ἀμέσου μετὰ τῆς Πηγῆς τῆς Δυνάμεως ἐπαφῆς.

Διὰ τῆς ἱερᾶς μελέτης φωτίζεται ἡ εὐσέβεια καὶ στερεοῦται ἡ πίστις, ἐν τῇ γνώσει τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.

«...Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοῦς μύθου; ἐκτραπήσονται.»
(Β' Τιμοθ. 4,4)

Διὰ δὲ τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θείας λατρείας καὶ τῆς μυστηριακῆς ζωῆς ἐνισχύεται ἡ ἀναπόσπαστος τῇ πίστει καὶ τῇ εὐσεβείᾳ ἀγάπη, σταθεροποιεῖται ἡ συνείδησις ὅτι πάντες «ἐσμὲν σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους» καὶ τρέφεται ἡ ψυχὴ, ἐξαγιαζομένη διὰ τῶν μέσων τῆς χάριτος.

Ἐννοεῖται, ὅτι ἐν τῇ ἱερᾷ μελέτῃ τὴν βᾶσιν πάντοτε ἀποτελεῖ ὁ ἐν ταῖς Ἱεραῖς Γραφαῖς ἀποκεκαλυμμένος Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐρμηνεύεται ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διαιωνιζομένης ἀποστολικῆς παραδόσεως, ἀρίστα δὲ πρὸς ἀκριβῆ τοῦ θείου λόγου κατανόησιν μέσα ἀποτελοῦσι κατὰ πρῶτον λόγον τῶν θεοφύρων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων τὰ ἔργα, γενικῶς δὲ πάντα ἐκεῖνα, τὰ εὐσεβῆ συγγράμματα, ἐν οἷς ἀπεθσαυρίσθη ἡ θρησκευτικὴ πείρα ἐπιφανῶν πιστῶν καὶ πεφωτισμένων τοῦ θείου λόγου ἐρμηνευτῶν.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θεῖαν λατρείαν καὶ τὴν εἰς τὴν μυστηριακὴν ζωὴν συμμετοχὴν, εἰδικὴ πάντοτε ἀπαιτεῖται προσπάθεια, ὅπως, ἀφ' ἐνός μὲν μὴ καταντήση τύπος ξηρός, ἀφ' ἐτέρου δὲ γίνεται πάντοτε καθ' οὗς κανόνας αὐτὴ αὕτη ἡ Ἐκκλησία καθώρισε, «οὐ γὰρ ἔστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεός» (Α' Κορ. ιδ' 33).

«Τοῦτο τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ», εἶπεν ὁ Κύριος. Ὑπὸ τὴν σύντομον ταύτην ρῆσιν ὑπήγαγε πᾶσαν τὴν ἐντατικὴν προσπάθειαν τοῦ πιστοῦ, ὅπως διατηρηθῆ ὁστος ἐν τῷ πνεύματι τῆς πίστεως καὶ τῇ μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίᾳ, ἐὰν θέλῃ τὴν νίκην κατὰ τοῦ πονηροῦ. Ἡ ἐντατικὴ αὕτη προσπάθεια ἀπαιτεῖ τὴν περιστολὴν καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν τῆς ζωῆς ἀναγκῶν, ἵνα ἐλευθερώτερον τὸ πνεῦμα δυναθῆ νὰ ὑψωθῆ πρὸς τὸν Θρόνον τῆς χάριτος.

4ον

Εἰς τὴν Κυριακὴν πρὸ τῆς Ὑψώσεως

(12 Σεπτεμβρίου 1954)

«... Ἴνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀποληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον». (Ἰω. γ' 15).

Ἡ Ἐκκλησία προπαρασκευάζει τοὺς πιστοὺς διὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου. Καὶ διακηρύσσει σήμερον τὴν μεγάλην ἀξίαν τῆς πίστεως εἰς Ἐκεῖνον, ὅστις καθηγίασε τὸν Σταυρόν διὰ τοῦ Αἵματος τῆς ὑπεριάτης Θυσίας. Ἄς ἐγκύψωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν μελέτην τοῦ σωτηρίου τούτου ζητήματος καὶ ἄς ἀρυσθῶμεν δύναμιν ἀπὸ τὰ νάματα τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ μὴ ἀναλωθῶμεν ὑπὸ τοῦ καύσωνος τῆς κυριαρχούσης ἀμαρτίας.

Α'.

Ἀποτελοῦσιν ἰδίαν κοινωνίαν, «ἐκλεκτὴν», οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύσαντες. Εἶναι οὗτοι οἱ ἀφορίσαντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ κόσμου», οἱ ἔχοντες ὑποχρέωσιν νὰ τηρηθῶσιν «ἄσπιλοι ἀπὸ τοῦ

«Ὡς δὲ νῆψε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔργον ποιήσον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον».
(Β' Τιμοθ. 4.5)

πονηροῦ», οἱ ἡγιασμένοι διὰ τοῦ Αἵματος τοῦ Κυρίου, οἱ ἔχοντες «ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης»...

Ἐχομεν ἡμεῖς, οἱ σημερινοὶ πιστοὶ, ἐπίγνωσιν τῆς τοιαύτης ἡμῶν ιδιότητος; Μαρτυρεῖ ἡ ζωὴ μας, ὅτι ὑπολογίζομεν πολὺ τὴν ιδιότητά μας ὡς μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, ὧν ἡ ζωὴ πρέπει εἰς δόξαν Θεοῦ νὰ δαπανᾶται; Εἶναι ἡ σημερινὴ μορφή τῶν χριστιανικῶν λεγομένων κοινωνιῶν ἡ ἀρμόζουσα εἰς τοὺς ὁπαδοὺς τῆς Αἰωνίας Ἀγάπης; Ἐχομεν τὴν Ἐκκλησίαν ὡς πραγματικὴν πηγὴν καὶ ὡς κύριον κέντρον τῆς ζωτικότητός μας; Κυβερνᾷ μὲν λέξει, ὁ Χριστὸς τὴν ζωὴν μας;...

Ἄς φροντίσῃ ἕκαστος ν' ἀπαντήσῃ ἐνδομύχως εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα ... Καὶ τί δὲν θὰ ἀνακαλύψωμεν, δυστυχῶς, ἀν ἀπλῶς ἐπισκοπήσωμεν καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἔργων μας!..

Καὶ ὅμως θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι καὶ σκοπὸς τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ ἐτέθη τὸ «ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον».

Εἶναι πρόβλημα ὁ Κύριος ν' ἀναπληρώσῃ διὰ τῆς χάριτός Του τὴν ἀσθένειαν τὴν ἰδικήν μας, ἐὰν εἰλικρινῶς πιστεύωμεν εἰς Αὐτόν. Δὲν θέλει νὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ χαθῶμεν...

Ἔως πότε, ἄνθρωποι, θὰ κοιμώμεθα;

Β'.

Ἄς μὴ εἴπῃ τις ὅμως «ἐγὼ πιστεύω», χωρὶς καὶ νὰ ἀποδεικνύῃ εἰς ὄλην τὴν ζωὴν του ὅτι κυριαρχεῖται ἀπὸ τὴν πίστιν του. Ἄς μὴ νομισθῇ, ὅτι εἶναι ἀρκετὸν νὰ δεχθῇ τις μερικὰς θεωρητικὰς ἀληθείας, ὅπως δέχεται οἰασθήποτε ἄλλας γνώσεις ἐπιστημονικὰς· δὲν εἶναι τοῦτο ἀρκετὸν διὰ τὴν σωτηρίαν· «καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίττουσιν» (Ἰακώβ. β' 19).

Χρειάζεται συνέπειαν πρὸς τὰς θεωρητικὰς ἀληθείας, ἀπαιτεῖται ὅπως ὀλόκληρος ὁ ψυχικὸς κόσμος τοῦ ἀνθρώπου μεταβληθῇ, ὀλόκληρος ἡ ἀνθρωπίνη θέλησις πρέπει νὰ ὑποταγῇ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ, πᾶσαι αἱ ἀνθρώπινα ἐπιθυμίαι νὰ ἐξαγιασθῶσιν, ἡ ζωὴ ὀλόκληρος τοῦ πιστοῦ νὰ εἶναι ἐμφάνισις τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν αὐτῷ Χριστοῦ.

Εἰς τὸν ἀνθρώπον τοῦτον ἀνήκει ἡ πληροφορία, ὅτι «ἔχει ζωὴν αἰώνιον», τῆς ὁποίας τὸν ἀρραβῶνα δέχεται ἀπὸ τῆς παρουσίας στιγμῆς. Εἰς τὸν πιστὸν τοῦτον ἐδόθη ἡ δύναμις νὰ μετακινή τὰ ὄρη (Ματθ. ιζ' 20) νὰ πατῇ «ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθρου» (Λουκ. ι' 19), νὰ μὴ δύναται ν' ἀδικηθῇ ἀπὸ τίποτε, νὰ ἔχῃ βαθεῖαν καὶ ἀδιατάρακτον τὴν ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς του (Ματθ. ια' 29).

Ἄπὸ τοῦ τοιοῦτου πιστοῦ ἀντλεῖ παρηγορίαν ὁ τεθλιμμένος καὶ στήριγμα ὁ κλονιζόμενος καὶ φῶς ὁ ἀγνοῶν τὸν δρόμον τῆς σωτηρίας. Οἱ τοιοῦτοι πιστοὶ εἶναι «λύχνοι καιόμενοι καὶ φαίνοντες» ἐν τῷ κόσμῳ (Ἰω. ε' 35). Αὐτοὶ ἀποτελοῦσι τὸ «ἄλας», τὸ ὁποῖον θὰ προλάβῃ τὴν σήψιν τοῦ κόσμου (Ματθ. ε' 131) καὶ τὴν «ζύμην», ἥτις θὰ ζυμώσῃ «ὄλον τὸ φύραμα» (Α' Κορ. ε' 6).

«Ἄργυρίου ἢ χρυσοῦ ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα· αὐτοὶ γινώσκετε, ὅτι ταῖς χεῖραῖς μου καὶ τοῖς οὐσίς μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὐταί.»
(Πράξ. 20,34)

Πράγματι, παρ' αὐτοῖς ἀποδεικνύεται πόσον εἶναι «θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις Αὐτοῦ»!

Πίστις λοιπόν, ζῶσα καὶ ἐνεργός. Πίστις ζῶσα καὶ ἐν παντὶ ἐκδηλουμένη. Πίστις ἐπιβάλλουσα ἀπόλυτον εἰς τὸ θεῖον θέλημα ὑποταγήν. Τοῦτο εἶναι ἡ ἀναγκαία προϋπόθεσις τῆς σωτηρίας, ἡ ἐγγύησις τῆς ἐπικρατήσεως τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς (Ματθ. σ' 10).

5ον

Εἰς τὴν Κυριακὴν μετὰ τὴν Ὑψωσιν

(19 Σεπτεμβρίου 1954)

«Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἁράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθήτω μοι».

(Μάρκ. η' 34).

Διὰ τῆς σημερινῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας (Μάρκ. η' 34-θ' 1) ἡ Ἐκκλησία προβάλλει ἐνώπιον τῶν πιστῶν τὰς ἀναγκαίας προϋποθέσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας καὶ μόνας θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπωφεληθῶμεν τῶν δωρεῶν τῆς Θυσίας τοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποίαν ἡ προλαβούσα ἱερά ἑορτὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ μᾶς ὑπέμνησε τόσο ζωηρῶς.

Α'

Δὲν χρειάζεται ὁπαδοὺς «ὄπως—ὄπως» ὁ Χριστός, οὐδ' ἐνδιαφέρεται διὰ νὰ ἔχη πολλοὺς οἱ ὁποῖοι θὰ Του φωνάζουν «Κύριε, Κύριε». (Ματθ. ζ' 21). Ἐπιθυμεῖ νὰ ἔχη φίλους ἀφωσιωμένους, ἐτοίμους νὰ ἐφαρμόσουν τὸ θέλημα τοῦ Οὐρανοῦ Πατρὸς καὶ νὰ πραγματοποιήσουν τὸν θεῖον προορισμὸν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὄπως Ἐκεῖνος τελείως ἐξεπλήρωσε τὴν ἰδικὴν Του ἀποστολήν, «γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ Σταυροῦ» (Φίλιπ. β' 8). Διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖ, πρῶτιστα πάντων, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἀβίαστον ἐκλογὴν, τὴν ἀληθινὴν προτίμησιν, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ ἀληθινὸν πόθον πρὸς τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν τελειότητα, τὴν ὁποίαν μόνον ἐν τῷ Χριστῷ δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ εὔρη.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ὅμως, καθ' ἣν ἡ ἐκλογὴ θὰ ἔχη γίνῃ, δὲν δύναται πλέον νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου θέσις διὰ πράγματα φθαρτά· δὲν δύναται νὰ ὑποκύπτῃ ὁ πιστὸς εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ ἑαυτοῦ. Ἀγαπῶν τὸν Χριστὸν ὑπὲρ πάντα, θὰ Τὸν ἀγαπήσῃ καὶ ὑπὲρ ἑαυτόν, θ' ἀπαρνηθῇ πρὸς χάριν Του ὁλόκληρον τὸν ἑαυτόν του, τὰς συνηθείας του, τὰς κλίσεις του, τὰς ἀδυναμίας του, τὰς ἐπιθυμίας του, τὴν σοφίαν του, πᾶν ὅ,τι ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ «ἐγώ» του, ἡ πρὸς τὸ ὁποῖον ἀγάπη ἀποτελεῖ τὴν ρίζαν πάσης ἁμαρτίας.

«Καυχᾶσθαι δὲ οὐ συμφέρει μοι· ἐλευσῶμαι γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου»
(Β' Κορ. 12,1)

Ἄγαπῶν τὸν Χριστὸν ὑπὲρ πάντα, παρ' Αὐτοῦ ἀντλῶν θάρρος καὶ δύναμιν, ὁ πιστὸς αἰσθάνεται ἑαυτὸν πρόθυμον νὰ «ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ». Φέρει μετὰ ἐγκαρτερήσεως τὰς δυσκολίας καὶ τοὺς πειρασμοὺς τῆς ζωῆς καὶ ὡς μόνον ὄδηγὸν ἐν τῷ βίῳ ἔχει τὸ παράδειγμα τοῦ Ἑσταυρωμένου Χριστοῦ, τοῦ ὁποῦ ἀκολουθεῖ τὰ αἱματοβαφῆ ἰχνη (Α' Πέτρ.).

Β'

Πιστοὶ βεβαίως ὑπάρχουσι σήμερον πολλοί, ἢ μᾶλλον ἰσχυρίζονται πολλοὶ ὅτι πιστεύουσιν εἰς τὸν Χριστὸν. Ἄλλ' ἄρα γε ἔχουν τηρηθῆ δι' αὐτοὺς αἱ προϋποθέσεις αὗται; Τηροῦνται δι' ἡμᾶς τὴν στιγμήν ταύτην;

Εἶναι ἀπόλυτος ἡ ἐκλογή μας καὶ μοναδικὴ ἡ ἀφοσίωσις μας εἰς Ἐκεῖνον, ὅστις «παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν»; (Ἐφεσ. ε'. 2). Αἰσθανόμεθα τὸ ἠθικὸν θάρρος, τὸ ὁποῖον μόνῃ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Χριστὸν ἐμπνέει, καὶ ἔχομεν ὅλην τὴν ἀκλόνητον ἀπόφασιν νὰ ὑπομείνωμεν πᾶσαν κᾶκωσιν χάριν τῆς πραγματώσεως τοῦ προορισμοῦ μας; Ἀκολουθοῦμεν ἐν τῇ ζωῇ τὸ παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ;

Πολὸ φοβοῦμαι ὅτι τὰ πράγματα πᾶν ἄλλο ἢ δύνανται ν' ἀπαντήσωσι καταφατικῶς εἰς τὰ ἀδυσώπητα ταῦτα ἐρωτήματα...

Δὲν ἔχομεν ἢ νὰ προσέξωμεν τί γίνεται εἰς τὰς λεγομένας χριστιανικὰς κοινότητας...

Διατί ὄχι καὶ νὰ παρατηρήσωμεν ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὰ βάθη τῶν καρδιῶν μας;...

Καὶ ἔπειτα παραπονοῦνται μερικοί, διότι δὲν ἤλλαξεν ἀκόμη τοῦ κόσμου ἡ μορφή, παραπονοῦνται διότι ὑπάρχει ἀκόμη ἡ ἀδικία καὶ ἡ κακία εἰς τὸν κόσμον!...

Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ φύγῃ τὸ κακὸν ἀπὸ τὸν κόσμον, ἐὰν ὁ καθεὶς δὲν φροντίσῃ νὰ τὸ ἐκριζώσῃ ὁ ἴδιος ἀπὸ τὴν ἰδικήν του ψυχὴν; Πόσον ἀγαπᾷ ὁ κόσμος ν' αὐταπατάται!... Καὶ ὅμως τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ἀπευθύνεται πρὸς τὰ άτομα, πρὸς ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν ἰδιαίτερος.

Καὶ ἡ σημερινὴ ἀκόμη πρόσκλησις «ὅστις θέλει...» ἀπευθύνεται πρὸς τὸν καθένα ἐξ ἡμῶν ...

Ἄγαπητοί. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παίξῃ τις ἀτιμωρητὴ μετὰ τὰς θείας ἀληθείας. Καὶ εἶναι ἐμπαιγμὸς τὸ νὰ νομίζῃ τις, ὅτι δύναται νὰ δώσῃ μέρος μόνον τῆς ψυχῆς του εἰς τὸν Χριστὸν. Ὁ ἴδιος τὸ εἶπεν εἶναι τελείως ἀσυμβίβαστον τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου: «Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεῦν καὶ μαμωνᾷ» (Ματθ. ζ' 24) καὶ ἡ ἐκλογή πρέπει νὰ γίνῃ

«Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων, ἵνα μὴ υπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλωψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατᾶν, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ υπεραίρωμαι».
(Β' Κορ. 12,7)

ἄπαξ διὰ παντός, ἀπόλυτος καὶ ὀριστική. Δὲν ἐκβιάζεται κανεὶς·
«Ὅστις θέλει...».

† EMM.

ΑΠΟ ΤΟ ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΝ ΣΥΝΑΞΑΡΙ

ΠΑΠΑ - ΘΑΝΑΣΗΣ ΠΑΠΑ - ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ

Μέχρι τοῦδε δὲν ἠσχολήθησαν αἱ σελίδες τοῦ «Ἐφημερίου» μὲ ἱερέα ἀγωνιστὴν ἅμα καὶ πολιτικόν. Ὅλοι οἱ ἐκ τῶν στηλῶν τοῦ «Ἐφημερίου» παρελάσαντες, ἦσαν ἀπλῶς ἀγωνισταὶ τοῦ 1821. Ὁ *Παπα - Θανάσης* ὅμως ὁ *Παπα - Μιχαλόπουλος*, ὁ μέλλον σήμερον νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ, ἦτο συγχρόνως ἀγωνιστὴς καὶ βουλευτής. Ἐξελέγετο ὡς ἀντιπρόσωπος *τεσσαράκοντα καὶ πέντε* (ἀριθ. 45) *κοινοτήτων* τῆς Γόρτυνος, καὶ κυρίως τῆς *Διοδώρας*. Δυστυχῶς τὸ πλεῖστον, τὸ καὶ σπουδαιότερον, μέρος τῆς δράσεώς του, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωσθῇ εἰς ἡμᾶς, διότι τὰ πολεμικὰ καὶ πολιτικὰ αὐτοῦ πιστοποιητικά, ὑποβληθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1833, ἀρμοδίως πρὸς τὴν τότε ἐπιτροπὴν, ἀπωλέσθησαν. Ἐσώθησαν μόνον ἐπιστολαὶ τινές, αἵτινες περιληπτικῶς ἀναγράφουν σημεῖα τινὰ τῆς δράσεώς του. Κυρίως ἀναφέρουν τὰς ὑλικὰς συνδρομὰς τοῦ ἐν λόγῳ ἐφημερίου ἀγωνιστοῦ— πολιτικοῦ, ἦτοι μόνον τὰς εἰς εἶδος καὶ εἰς χρῆμα εἰσφοράς, τοῦ *Παπα - Θανάση τοῦ Ραντιώτη*.

Εἰς τὰ ἐπόμενα ἔγγραφα γίνεται λόγος καὶ περὶ ἄλλων ἐφημερίων, ἦτοι τοῦ Παπα - Νικόλα τοῦ Ντρεστενιώτη καὶ τοῦ Παπα - Κυριαζῆ τοῦ Ἀλεξοπούλου, τῶν ὁποίων τὴν ἐθνικὴν δράσιν ἀγνοοῦμεν. Τὰ ἔγγραφα ὅμως μᾶς παρέχουν στοιχεῖα σπουδαῖα. Μαρτυροῦν αἱ ἐπιστολαί, τὴν στενὴν συνεργασίαν τῶν ἐφημερίων ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ Ἀγῶνος, καὶ τὴν ἀδιάκοπον, τὴν συνεχῆ, ἐπικοινωνίαν αὐτῶν μετὰ τῶν ὀπλιρχηγῶν. Οἱ ἐφημεριοὶ παρουσιάζονται εἰς τὰ διάφορα ἔγγραφα, ὡς στρατολόγοι, καὶ οἱ ἴδιοι οἱ ἐφημέριοι ἐμφανίζονται ὡς ἐπισιτισταὶ τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων. Διὰ τῶν ἱερέων ἐκάστης περιφερείας γίνεται ἡ στρατολογία, καὶ τῇ φροντίδι αὐτῶν ἐπιτυγχάνεται ἡ προμήθεια τῶν ἀναγκαίων εἰς τὰς ἐμπολέμους στρατιωτικὰς μονάδας. Ὁ ἐφημέριος λοιπὸν ἦτο ὄχι μόνον κατὰ τὰ χρόνια

«Υπὲρ τούτου τρίς τὸν Κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ...».
(B' Κορ. 12,8)

τῆς σκλαβιάς, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ τοπικὸς τοῦ Ἑλληνος ἐθνάρχης, ὁ καθοδηγῶν τὸν πολίτην, ὡς Ὁρθόδοξον καὶ ὡς Ἑλληνα. Διὰ τοῦ ἱερέως τοῦ χωρίου, ἡ γενικὴ Διοίκησις διηύθυνε τὴν ὑπαιθρον χώραν, καὶ διὰ τοῦ ἡφμερίου τῆς Κοινότητος ὁ λαὸς ἐξέφραζε καὶ διεβίβαζε τὰ βουλευμάτα αὐτοῦ. Ὁ Παπᾶς τοῦ χωριοῦ ἦτο οἰονεὶ ὁ ἐγκέφαλος, ὁ λαμβάνων καὶ μεταβιβάζων τὰ πρακτέα. Αὐτὰ φανερώνει συνεχῶς ἡ μήπω ἐξετασθεῖσα, μετὰ προσοχῆς, *ἱστορία τοῦ ἡφμερίου* κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν, διὰ τῶν διασωθέντων ἐγγράφων. Τὸ τῆς ἱστορίας τοῦτο πόρισμα, ἐξάγεται καὶ ἀπὸ τὰς ἐπομέναις ἐπιστολάς.

Ἡ *πρῶτη* ἐπιστολὴ, ἀπευθύνεται πρὸς δύο (2) ἡφμερίους καὶ πρὸς ἓνα λαϊκόν, καὶ ἐγράφη ἐξ ἀφορμῆς τοῦ αἰφνιδίου θανάτου, ἐκ συγκοπῆς τῆς καρδίας, τοῦ *Γεωργίου Κολιοπούλου*, εἰς τὸν κάμπον τοῦ Ποῦσι - Λάλα (1) τῆς Ἡλείας, μετὰ τὴν συμπλοκὴν τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων.

Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς ποιεῖται λόγον, ἕνεκα τῆς

1. Περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Γ. Κολιοπούλου καὶ τῆς μάχης τοῦ Ποῦσι - Λάλα, βλέπε, Ἀπομνημονεύματα Φωτάκου. Ἀθῆναι ἔτος 1899 τόμ. Α' σελ. 175 - 183.

Τὰ γραφόμενα ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ - ἀγωνιστοῦ, πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τὰ μᾶλλον αὐθεντικά, ὡς ἀληθῆ, διότι εἶναι σύμφωνα μετὰς ὑπὸ τοῦ αὐτόπλου ἀγωνιστοῦ *Γεωργάκη Μπαμπίλη* (ἢ Βαμπίλη) ἀφηγήσεις, εἰς τοὺς οἰκείου αὐτοῦ. Κατὰ τοῦτο μόνον πρέπει νὰ συμπληρωθῶσιν τὰ τοῦ Φωτάκου.

Τὴν ἐκκένωσιν, ἔλεγε πρὸς ἐμὲ ὁ ἐκ τῆς μητρὸς μου πάππος *Κωνσταντῖνος Μπαμπίλης*, τοῦ Λάλα, καὶ τὴν διὰ Πάτρας ἀναχώρησιν (τῇ 17ῃ Ἰουνίου) τῶν Λαλαίων Τούρκων, οἱ Καλαβρυτινοὶ στρατιωτικοί, *ἔμαθον*, ἐν Δίβρῃ εὐρισκόμενοι, ὑπὸ Χριστιανῶν, ἀνερχομένων ἐκ Πύργου καὶ Ἀγουλινίτισης, καὶ *πορευομένων εἰς Καλάβρυτα*. Οἱ Χριστιανοὶ συνήντησαν τοὺς φεύγοντας Τούρκους εἰς τὰ περίξ τοῦ Πύργου χωρία, Πλάτανον, Κρικεκούκιον κ. ἄ. Παρ' αὐτῶν ἐπληροφορήθησαν τὴν πρὸς τὰς Πάτρας πορείαν των, καὶ κατὰ τὴν ἐκ τοῦ Λάλα διάβασίν των, *εἶδον* τὸ χωρίον ἐντελῶς *κενὸν* ἀπὸ Τούρκους. Φθάσαντες εἰς *Δίβρην*, οἱ ἐκ τοῦ κάμπου τῆς Ἡλείας ἀνερχόμενοι, εἶδον τοὺς ὄπλαρχηγούς, καὶ τὰ Καλαβρυτινὰ στρατεύματα, ἀνοπανόμενα ἐκεῖ. Εὐθὺς ὡς ἤκουσαν οἱ Καπεταναῖοι Λεχουρίτης καὶ Πετμεζᾶς, τὴν ἐκκένωσιν τοῦ Λάλα, ἐπέστρεψαν ὁμέσως, κατέλαβον, καὶ κατέκαυσαν αὐτὸ, ἀφοῦ προηγουμένως ἐλαφροαγῶγησαν τὰ πλοῦσια—ἐκ τῶν συστηματικῶν ἀρπαγῶν—σπίτια τῶν Τούρκων.

«...Καὶ εἰρηκῆ μοι ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις ἐν ἄσθεσι αὐτῶν τελειοῦται...»
(Β' Κορ. 12,9)

ἐποχῆς τοῦ θερισμοῦ, περὶ συναθροίσεως τῶν σιτηρῶν διὰ τὰ στρατεύματα, καὶ ἔχει ὡς ἀκολούθως :

Αἰδεσιμώτατοι Παπα-Νικόλα Ντρεστενιώτη καὶ Παπα-
Ἀθανάσιε Ραυτιώτη, καὶ Γιαννάκη Μαρκιώτη,

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Μὲ τὸ παρὸν μας σᾶς φανερόνωμεν, ὅτι ὁ μακαρίτης **Γεωργάκης Κολιόπουλος**, εἶχεν ἐπιστάτην τῶν γεννημάτων τῆς Ἡλιοδώρας τῶν χωρίων τῆς Καπετανιάς του, τὸν **Γεωργάκην Γραμματικὸν** ἀπὸ Ντρεστενά, διὰ τὴν ἐπιστατήσιν καὶ τὴν συνάξιν, τὰ τριττοδέκατα καὶ παρασπόρια αὐτῶν τῶν χωρίων, κατὰ τὴν καταγραφὴν ὅπου τοῦ εἶναι δοσμένη ἀπὸ τὸν ρηθέντα Καπετάνιον. Τώρα λοιπὸν ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνος ὁ ἀείμνηστος ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρέος, ἡμεῖς ἐκείνου τὰς διαταγὰς δὲν ἀναιροῦμεν, μὰ ἐπειδὴ καὶ ὁ Γραμματικὸς Γεώργιος Ντρεστενίτης δὲν ἔμπορεῖ, διὰ τοῦτο κρίνοντας ἀποφασίζομεν καὶ σᾶς γράφωμεν μὲ κοινήν γνώμην τῶν στρατιωτῶν, καὶ σᾶς δίδωμεν αὐτὸ τὸ βάρος ὅπου ἀφοῦ λάβετε, τὰ γράμματα ὅπου ἔχωμεν σταλμένα τοῦ Γεωργίου Γραμματικοῦ, καὶ κατὰ τὴν προσηγὴν ὅπου ἔχει δοσμένην ὁ μακαρίτης Γεωργάκης τοῦ Γραμματικοῦ, οὕτως νὰ ἀκολουθήσετε, πέρνωντας μαζί σας, καὶ τὸν **Ἀγγελῆν** (¹) τοῦ ρηθέντος Γραμματικοῦ υἱοῦ, καὶ ἀφοῦ γίνῃ καὶ ὁ Γραμματικὸς ὑγιής, τότε λαμβάνετε αὐτὴν τὴν ἐπιστασίαν ὅλοι κοινῶς, καὶ σᾶς λέγωμεν ὅτι ἐν βάρει συνειδήσεως, καὶ μὲ παστρικούς λογαριασμούς, νὰ βαστήξετε δεφτέρια παστρικά τοῦ κάθε χωρίου, τὰ τριττοδέκατα καὶ παρασπόρια (²) ἔχοντες μαζί σας καὶ ἀνθρώπους ἐπιτηδείους καὶ πιστοὺς δι' αὐτὴν τὴν ἐπιστασίαν.

Πρὸς τούτοις σᾶς λέγωμεν, ὅτι ἐκρίθη εὐλογον καὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς καὶ στέλνουν κάποιον **Γιαννάκον Πετρόπουλον** συσταίνοντές τον μὲ τὸ ἔσωθεν γράμμα εἰς ἡμᾶς διὰ αὐτὴν τὴν ἐπιστασίαν, καὶ σᾶς λέγωμεν ὅτι νὰ τὸν γνωρίσετε καὶ αὐτὸν ὡς ἕναν ἀπὸ ἐσᾶς δηλ. σύντροφόν σας. Εἰξεύρετε καλῶτατα ὅτι αὐτὴ ἡ ἐπιστασία μὴ σᾶς φαίνεται ὀλίγη ὅτι ἐσεῖς πρέπει νὰ βάλλετε μέτρα, βαστώντες δεφτέρια καθαρά, ὅτι θέλει παρουσιασθοῦν εἰς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους μῆτε εἶδατε ποτέ, μῆτε

1. Οὗτος ἦτο ἕγγονός τοῦ Δημητράκη Πλαπούτα ὡς φαίνεται ἐξ ἄλλης ἐπιστολῆς, κατωτέρω δημοσιευομένης.

2. Καλλιέργεια καθ' ἣν ὁ τσιφλικιούχος δὲν λαμβάνει γεώμορον.

«...Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀρθνεῖαις, ἐν ὕβρει, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις ὑπὲρ Χριστοῦ».
(Β' Κορ. 12,10)

ὁ νοῦς σας τοὺς χωρεῖ, καὶ δὲν σᾶς περιττολογοῦμεν περισσότερον, παρὰ ὡς σᾶς προστάζομεν ἔτσι νὰ φερθῆτε καὶ οὕτως ἀκολουθήσατε, ὡς ἀρκετοὶ καὶ μένωμεν.

Τῆ 3 Ἰουνίου 1821.

Στρατόπεδον Ποῦσι
Δημήτριος Δελιγιάννης
Παρασκευᾶς Κολιόπουλος

Ἡ ἐπομένη *δευτέρα* ἐπιστολή, κάμνει λόγον περὶ τοῦ ἰδίου, ὡς ἐπείγοντος, ζητήματος.

Ὁ ὑπογράφων Δημήτριος Δελιγιάννης ἔφερεν, ὡς γνωστόν, πρότερον τὸ ἐπώνυμον Παπαγιαννόπουλος, ὃ δὲ Δημήτριος Πλαπούτας ἐστάλη ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς ἐπιστολῆς, ὑπὸ τοῦ Θεοδ. Κολοκοτρώνη καὶ Κανέλ. Δελιγιάννη, ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τῶν Τρικώρων, ἵνα παραλάβῃ τὸ στρατιωτικὸν σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ του Γεωργάκη Πλαπούτα. Οἱ δύο οὗτοι ἀδελφοὶ ἔφερον καὶ τὸ ἐπώνυμον Κολιόπουλοι, ὡς τέκνα τοῦ κατ' ἔξοχὴν κλέφτη καὶ ἀρματωλοῦ, τοῦ 18ου αἰῶνος, *Κόλια*, ἐκ Παλούμπα καταγομένου.

Ἴδου ἡ ἐπιστολή :

Ἴδικοί μας Παπα-Νικόλαε Ντρεσιενίτη⁽¹⁾ καὶ Γεώργιε Γραμματικῆ καὶ Παπα-Ἀθανάσιε Ραυτιώτη⁽²⁾ καὶ Γιαννάκη Μαρκιώτη⁽³⁾.

Μετὰ τὸ παρὸν μας σᾶς λέγομεν ὅτι ἰδου σᾶς δίδομεν ὀρδινίαν (= παραγγελίαν) καὶ ἄδειαν ὅτι τὴν ἰδίαν ὥραν νὰ σηκωθῆτε καὶ νὰ περιέλθετε εἰς τὰ χωρία τῆς Ἡλιοδώρας⁽⁴⁾ ἀπὸ *Ἀτζίχολο*, *Μάρκου*, *Σέρβου* καὶ ἕως εἰς τοῦ *Πυρὶ* νὰ θεωρήσετε καὶ νὰ ἐξετάσετε ἀκριβῶς περὶ παρασπορίων Τούρκικων καὶ τριπτοδεκάτων, καὶ νὰ βάλλετε ὅπου ἔγιναν νὰ θερίσουν νὰ ἀλωνίσουν, καὶ καθὼς σᾶς ἔχωμε διορισμένους ὁμοῦ μὲ τὸν μακαρί-

1. Κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου *Τρεσιενά* (νῦν Μελισσόπετρα) τῆς Γορτυνίας.

2. Ἐκ τῆς κοινότητος *Ράφτη* τῆς Δημητσάνης.

3. Ἐκ τοῦ χωρίου *Μάρκου* τῆς Δημητσάνης.

4. Λιοδώρα. Ἐν τῶν τριῶν τμημάτων τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης. Οἱ Λιοδωρήσιοι, μὲ ἀρχηγούς συνηθέστατα τοὺς Πλαπούταιους, διεκρίθησαν κατὰ τὰ εἶη τῆς Ἑλλην. Ἐπαναστάσεως, διὸ καὶ ὁ Ἰμβραῆμ κατέστρεψε (1825) πολλὰ χωριά τῆς περιφερείας.

«... Ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος...»
(Ἔβρ. 6,18)

την Γεωργιάκην ἔτι νὰ ἀκολουθήσετε, νὰ εὗρητε μαγαζιά στερεὰ καὶ μὲ δεφτέρια παστρικά τοῦ κάθε χωρίου καὶ τοῦ κάθε ὀνόματος, νὰ θησαυρίσετε τὰ γεννήματα, καὶ βάλλετε ἀνθρώπους πιστούς, καὶ μετὰ μὴν τύχη καὶ κάμετε κανένα λάθος, ὅτι ἔπειτα θέλει σκάσει εἰς τὸ κεφάλι σας, καὶ σὰς δίδωμεν καὶ αὐτὴν τὴν προσταγὴν, ὅτι ὅποιος ἄλλος ἤθελεν ἔλθῃ ἢ μὲ προσταγὴν ἢ χωρὶς προσταγὴν, νὰ τοὺς διώκετε δέροντας, καὶ κυνηγιώντας κακῶς τοῦ κακοῦ.

Περισσότερα δὲν σὰς χρησιμεύουν καὶ ὡς ἀρκετοὶ ἀκολουθήσατε καὶ μένωμεν.

Τῇ 6ῃ Ἰουνίου 1821. Στρατόπεδον τοῦ Ποῦσι (1).

Δημήτριος Δεληγιάννης
Δημητράκις Πλαπούτας

Ἐξώθεν τῆς ἐπιστολῆς :

Τοῖς κυρίοις Παπα-Νικολάω καὶ Γεωργίω Γραμματικῷ καὶ
λοιποῖς εὐχετικῶς
Εἰς Νεστρονὰ

ΝΙΚΟΛ. ΠΑΝ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

(Συνεχίζεται)

Πρωθιερεὺς

1. Ποῦσι. Τοποθεσία τοῦ ὄρους Φολὴ παρὰ τὸ χωρίον Δάλα τῆς ἐπαρχίας Ἡλείας. Μίαν ἐβδομάδα μετὰ τὴν ἐπιστολὴν, ἥτοι τῇ 13ῃ Ἰουνίου τοῦ 1821, ἔγινεν ἡ γνωστὴ μάχη μεταξύ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων εἰς τὴν ἄνω τοποθεσίαν, μὲ τὸ πασίγνωστον ὄνομα, *Ποῦσι-Δάλα μάχη*. Εἰς τὴν νικηφόρον αὐτὴν μάχην ἐπολέμησεν, ὡς στρατιώτης, ὑπὸ τὸν Π. Φωτῆλαν καὶ Γ. Λεχουρίτην, καὶ ὁ πάππος τῆς μητρὸς ἐμοῦ *Γεωργιάκης Μπαρμπίλης* ἐξ Ἀγριδίου - Ἀροανείας Καλαβρυτῶν, ὅστις ἔλαβε κατὰ τὴν διανομὴν, ἓνα λέβητα χαλκοῦν, ὡς λάφυρον, ὅπερ καὶ σώζεται μέχρι σήμερον. Ἐν τῇ πατρικῇ μας οἰκίᾳ. Οἱ Τούρκοι, πρὸ τῆς φυγῆς των, ἐσκαψαν καὶ ἐκρυψαν, ὑπὸ τὴν γῆν, τὰ μὴ μετακομιζόμενα οἰκιακά των σκευῆ. Οἱ Ἕλληνες ὁμως, μετὰ τὴν ἱστορικὴν μάχην, τὴν ἀναπτερώσασαν τὸ ἐπαναστατικὸν φρόνημα ὅλης τῆς Πελοποννήσου, ἀνεζήτησαν καὶ εὔρον τὰ ἀποκρυβέντα. Τὸ σωζόμενον λάφυρον φέρει ἐπὶ τοῦ περιφερειακοῦ χείλους του, ἐν κτύπημα, ὅπερ ἔλαβε κατὰ τὴν δι' ἀξίνης ἐσκαφῆν.

Ὀπλαρχηγοί, τῶν Ἡλείων ἦσαν ὁ Γ. Σισίνης καὶ ὁ Ν. Βιλαέτης, τῶν Καλαβρυτινῶν οἱ Παν. Φωτῆλας καὶ Γεώργιος Λεχουρίτης, τῶν Τριφυλιῶν ὁ Τζαν. Χριστόπουλος, τῶν Γορτυνίων οἱ ὑπογράφωντες τὸ ἔγγραφο, τῶν δὲ Ζακυνθίων καὶ Κεφαλλήνων, ἐχόντων τούτων καὶ δύο τηλεβόλα, οἱ Ἀνδ. καὶ Κωνσταντῖνος Μεταξᾶς, Εὐάγ. Πανᾶς, οἱ Καβασιῶι, ὁ Γεράς. Φωκάς καὶ ἄλλοι.

«... Ἦν ὡς ἀγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος...»

(Ἐβρ. 6,19)

Προσβυτέρου ΚΩΝΣΤ. ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗ

ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΟΥ ΠΑΠΑ-ΓΙΩΡΓΗ

(Συνέχεια από σελ. 361)

Πέταγε ο Θανάσης από χαρά.

Δέκα - δώδεκα λεφτά έκανε να βγῆ από την πόλη και να πάρη τὸ δρόμο πρὸς τὸ χωριό.

Σ' αὐτὰ τὰ δέκα - δώδεκα λεφτά άλλες τόσες φορές άκουσε τὴν ἴδια ἐρώτηση κι' ἔδωσε τὴ στερεότυπη ἀπάντηση.

— Για πού, Θανάση, με τὸ καλό;

— Για τὴ μανούλα μου, για τὸ χωριό.

Βγαίνοντας από τὴν πόλη, ὁ δρόμος τραβοῦσε ἀνατολικά. Ἐλιές κι' ἀμπέλια ἀμέτρητα. Ἐδῶ κι' ἐκεῖ φράχτες λογιῶν - λογιῶν. Καὶ κάθε τόσο σκιάχτρα παράξενα κι' ἀπίθανα, με μύλους πού γυρίζουνε, με ντενεκάκια πού χτυποῦν στὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου, άλλα σὰν ἄνθρωποι κι' άλλα, παράξενα πλάσματα. Κι' ὅλα τοῦτα για φόβο τῶν πουλιῶν και για τ' άλλα ζωντανά πού κάνουν ζημιές στ' ἀμπέλια και τοὺς κήπους.

Δυὸ ὥρες βάδιζε ὁμαλά ὁ Θανάσης ὡς πού τέλειωσε ὁ κάμπος με τ' ἀμπέλια και τίς ἐλιές. Ἐπεφτε τὸ σκοτάδι σὰν ἔφτασε στὴ ρίζα τοῦ βουνοῦ.

Στὴ θέση αὐτὴ ἦταν χτισμένο τὸ δεύτερο χωριό πού ἀπαντοῦσε. Τὸ πρῶτο ἦταν κοντὰ στὴν πόλη κι' οὔτε στάθηκε. Ἐδῶ τὰ χεῖλη του ζητήσανε λίγη δροσιά. Δασκαλεμένος ὅμως ἀπὸ τὸ σπίτι του δὲν πῆγε στὴν κρυστάλλινη βρύση πού ἦταν δεξιά στὸν πλάτανο. Μπήκε στὸ καφενεῖο, ἀριστερά, κάθισε σὲ μιὰ καρέκλα και παράγγειλε ἕνα οὔζο για νὰ κόψη τὸ κρῦο τοῦ νεροῦ.

Τὴν ὥρα τούτη ἀπλοῖκοι χωρικοὶ μαζεῦόντουσαν στὰ καφενεῖα πού ἦταν ἐδῶ τριγύρω στὸν πλάτανο κι' ἀρχίζανε τίς συζητήσεις, καθὼς γίνεται τὴν ἴδια ὥρα σ' ὅλα τὰ χωριά.

Οἱ γυναῖκες ἐρχόντουσαν στὴ βρύση νὰ πάρουνε νερὸ και, βιαστικές, γυρίζανε νὰ φτιάξουν τὸ βραδυνὸ φαγητό τους.

Γνώριζε δυὸ-τρεις ὁ Θανάσης ἀπὸ τοὺς χωρικοὺς. Τοὺς καλησπέρισε, τὸν ρώτησαν «πῶς ἀπὸ δῶ», τοὺς ἀπάντησε ὅπως

«... Ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ, ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα». (Ἑβρ. 6,20)

και στους άλλους «στην πόλη», αλλάξανε δυο-τρεις κουβέντες και σηκώθηκε.

— Βρε δὲν κάθεσαι, Θανάση, ἀπόψε ἐδῶ, και νύχτωσε ;

— Αὔριο πρῶτῃ μπορεῖ νὰ περάση κανένα φορτηγὸ και πηγαίνεις ξεκούραστα. . .

— Μὰ ἔκανα κιόλας τὸ μισὸ δρόμο. Ἑπτὰ εἶναι τώρα. 9 1]2 τὸ πολὺ 10 θὰ εἶμαι στὸ σπίτι μου.

— Νύχτα βρε παιδί! κι' ἀπόψε τὸ φεγγάρι ἀργεῖ. Νὰ μὴν γλυστρήσης πουθενά.

— Ἐννοια σας. Ἐέρω καλὰ τὸ δρόμο. Μεγάλωσα πιά. . . Καλη-νύχτα.

— ὦρα καλή. Χαιρέτα μας τὸν παπᾶ και τὴν παπαδιά.

— Νὰ πῆς και στὸ συμπέθερό μου, τὸν Παυλῆ τῆς Καλῆς, πὼς τὴν ἄλλη βδομάδα θὰ τὸν περιμένω. . .

Τ' ἄστρα εἶχαν ἀρχίσει ν' ἀνάβουν τῶνα ὕστερα ἀπὸ τ' ἄλλο στὸν οὐρανὸ. Ὁ δρόμος ἀπὸ δῶ κι' ἐμπρὸς ἦταν δύσκολος και κουραστικός. Ἀνέβαινε σὰν φίδι στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ. Μισὴ ὥρα ὕστερα ἀπὸ τὴν κορυφὴ, ἔπιανε τὸ ὄροπέδιο κι' ἔκει στὸ πέρα γύρισμα, ἦταν τὸ χωριὸ τοῦ Θανάση. Ἀνέβαινε σβέλτα κι' ἀνάλαφρα ὁ Θανάσης και συλλογιζότανε :

Τούτη τὴν ὥρα ἡ μάνα μου κατεβάζει τὸ φαγητὸ ἀπὸ τὴ φωτιά. Ὁ πατέρας μὲ τὸ σκουφο στὸ κεφάλι διαβάζει τὸ «Πηδάλιο» ἢ κανένα «συναξάρι». Ἡ Φροσύνη, ἡ τελευταία ἀδελφὴ θὰ στρώνῃ τὸ τραπέζι. . .

Ὁ δρόμος ἀνηφόριζε. Ποῦ και ποῦ κυλοῦσε καμμιὰ πέτρα στὸ πέρασμαί του. Ἡ νυχτερινὴ δροσιὰ γινότανε σιγὰ-σιγὰ κρύο γερὸ ἀπὸ τὸ ὕψος ποὺ ὄλο μεγάλωνε.

Πλημμύριζαν τὰ στήθη τοῦ Θανάση ἀπὸ τῆς νύχτας τῆ μαγεία. Ἐβλεπε τ' ἄστρα ποὺ τρεμοσβύνανε, θαρρεῖς και τοῦ χαμογελοῦσαν. Τὸ ραβδί, τοῦ ἦταν πολύτιμος σύντροφος· τοῦ ἔδινε παρηγοριά, τοῦ χάριζε βοήθεια.

Μιὰ ὥρα, πάνω-κάτω, βιάδιζε γοργὰ στὸν ἀνήφορο, σκαρφάλωνε θάταν ἡ πιὸ σωστὴ λέξη, χωρὶς νὰ νοιώθῃ κούρασι κι' ἄς ἦταν ἄλλες 2 1]2 οἱ ὥρες, ὡς τὴ ρίζα τοῦ βουνοῦ.

Ἀκόμα λίγο και θάφτανε στὰ μισά. Ὁ δρόμος ἔστριβε ἐδῶ ἀπότομα. Δεξιὰ ἀνοίγε ἕνα θάραθρο σκοτεινὸ. Ἀριστερὰ ὠρθώνονταν, σὰν τεῖχος πραγματικὸ, ἀπότομο τὸ βουνό, ὄλο πέτρα, σκοτάδι και φοβέρα. Μὰ δὲν ἦταν ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ἔκανε τοῦτο

«Τὰς δὲ μωρὰς και ἀπειθετοὺς ζητήσοις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεν-
νῶσι μάχας». (Β' Τιμοθ. 2,23)

τὸ ἀνέβασμα ὁ Θανάσης. Πρὶν τρία χρόνια μάλιστα, ποῦ τ' αὐτοκίνητα δὲν φτάνανε ὡς τὸ χωριό του, ἦταν ἀμέτρητες οἱ φορὲς ποῦ ἀνεβοκατέβαινε. Ἦταν - δὲν ἦταν ἔντεκα χρονῶν, θυμάται τώρα, τότε ποῦ πρωτοκατέβηκε μὲ τὰ πόδια, γιατί ἦταν βαρφορτωμένο τὸ μουλάρι τους, τοῦτο τὸ ἄγριο πέρασμα.

Ἔνα κελάρισμα νεροῦ, κείνη τῆ στιγμή, χάιδεψε τ' αὐτιά του.

— Ἐφτασα στὴ βρύση τῆς βελανιδιάς. Νά τὸ θεόρατο δέντρο. Ἄς βρέξω τὰ χεῖλη μου. Γέρνει τὸ παλληκάρι στὸ γόνατο, σκύβει καὶ βρέχει τὰ διψασμένα χεῖλη του στὸ κρῦο νερό. Πίνει ἀργά, προσεχτικά, μ' ὄση κι' ἂν εἶχε δίψα καὶ λαχτάρα, νὰ μὴ παγώσῃ τὸ λαιμὸ καὶ τὰ ἐντὸς του. Πίνει, ξεδιψάει καὶ κάνει νὰ σηκωθῆ. Ὅμως, πρὶν ὀρθώσῃ τὸ κορμὶ ἔνοιωσε κάτι νὰ χυμᾶ ἀπάνω του καὶ δυὸ χέρια, σὰν τανάλιες νὰ τοῦ σφίγγουν τὸ λαιμό...

Τ' αὐτοκίνητα, γιὰ τὴ χώρα, ξεκινούσανε βαθεῖα χαράματα ἀπὸ τὸ χωριό. Αὐτὸ τὸ Σάββατο κατέβαιναν 14 χωρικοί, ἄλλος γιὰ δουλειές, ἄλλος γιὰ νὰ πουλήσῃ τὴν παραγωγή του. Καθένας εἶχε τὸ λόγο του. Ἔτσι γιὰ γούστο, δὲν κατέβαινε κανεὶς.

Μέσ' στ' αὐτοκίνητο γέλια, πειράγματα, πολιτικὴ, ὅ,τι ἤθελες. Κι' ἐπειδὴ ξυπνούσανε πολὺ πρῶτ' γιὰ νὰ φορτώσουν τ' ἀμάξι, μ' ὄλη τὴ συζήτηση, ποῦ καὶ ποῦ κανένας λαγοκοιμάτανε. Ὅπως μάλιστα κουνιώτανε τ' αὐτοκίνητο νανούριζε τοὺς ὑπναράδες μιά χαρά, μ' ὄλο πού, πότε - πότε, κάποια λακούβα στὸν ἀφτιαχτο δρόμο τοὺς ὑπεχρέωνε νὰ ξυπνήσουν, χτυπημένοι μὲ τ' ἀπότομο τράνταγμα.

— Βάστα καλά τὸ τιμόνι Θεοδωρή!

— Τὸ νοῦ σου κι' ὄλο κατηγοριὰ εἶναι μπρὸς κι' ἀριστερὰ τὸ χάος.

Ἐτρεμες, ἀλήθεια, νὰ κοιτάξῃς ἀριστερά. Ὀλάκερη ἄβυσσος ἀνοίγονταν λὲς κι' ἦταν ἓνα τῆς κομματί...

— Στάσου, Θεοδωρή, νὰ πιοῦμε κρῦο νεράκι στὴ βρύση τῆς βελανιδιάς,

— Προχώρει, ἀδερφέ, θὰ σταματήσουμε κάτω στὸ χωριό.

Ἡ βρύση τοῦ πλάτανου ἴδια φλέβα ἔχει.

Καὶ ὁ Θεοδωρῆς κάνει νὰ στρίψῃ τὸ τιμόνι, μὰ πατάει φρένο ἀπότομα. Στὸ πάτημα τοῦ φρένου, δυὸ - τρεῖς χωρικοί κι' ὁ βοηθός, βλέποντας πρὸς τὴ βρύση τῆς βελανιδιάς, μπήξανε μιά φωνή.

«Δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι».

(Α' Τιμοθ. 2,24)

— Ένας πεθαμένος!

— Μωρὲ σκοτωμένος, λέω ἐγώ.

Ἄνοιξαν οἱ πόρτες βιαστικά, πετάχτηκαν ἔξω ἐπιβάτες κι' ὀδηγός, σπρώχνοντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Μ' ἕνα στόμα ἀκούσθηκε ἀνατριχιαστικά :

— Ὁ Θανάσης τοῦ παπᾶ!

Κι' ὕστερα τὰ λόγια βροχή:

— Τὸν πνίξανε!

— Διγοθύμησε!

— Τὸν σκότωσαν!

— Ἐπесе καὶ τσακίστηκε!

— Μωρὲ δές ἐδῶ μετὴν ἀλυσίδα, ποῦ εἶχε ἡ μάνα του κρεμασμένο στὸ λαιμό του τὸ σταυρὸ, τὸν πνίξανε.

«Θρήνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολλὺς» στὸ χωριὸ σὰν μαθεύτηκε τὸ κακό. Κι' οἱ πέτρες ἀκόμα κλάψανε τὸ λεβεντόκορμο παπαδοπαῖδι.

Κανεὶς δὲν μπόρεσε νὰ μάθῃ τίς τελευταῖες του στιγμές.

Ἐγιναν ἀνακρίσεις, ἔψαξε ἡ χωροφυλακὴ βῆμα πρὸς βῆμα ἔλο τὸν τόπο κι' ἔλα τὰ βουνά. Ποιὸς ἦταν ὁ κακοῦργος; Ἄφαντος ἔγινε. Τὸν κατάπιε ἡ γῆς.

Διαπιστώθηκε μονάχα πὼς αἴτιο ἦταν ἡ ληστεία. Ὁ φονιάς εἶχε πάρει τὸ χρυσὸ σταυρὸ καὶ τὴν καδένα (μ' αὐτὴν τὸν ἔπνιξε), τὸ ρολόι τοῦ χεριοῦ, δῶρο τοῦ γαμπροῦ του, τοῦ ἀντρα τῆς πρώτης του ἀδελφῆς καὶ τὸ πορτοφόλι του. Ἐἶχε - δὲ ἔαχε μέσα 70 ὡς 80 δραχμές· ἔτσι ὑπολόγισε ἡ ἀνάκριση ἀπὸ τίς καταθέσεις τοῦ κύρ - Σπύρου, συμμαθητῶν του καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ παπᾶ.

Γιὰ καιρὸ, πολὺ καιρὸ, τοῦτο τὸ θέμα ἀκούγες σ' ἔλα τὰ γύρω χωριά, μὰ ξέχωρα στὸ χωριὸ τοῦ Θανάση: Ποιὸς νᾶναι ὁ φονιάς;

Κι' ἐπειδὴ τίποτα τὸ σίγουρο δὲν ἀνακαλύφτηκε, ἀκούγες ὅ,τι ἤθελες. Καθένας εἶχε τὴ δική του ὑπόθεση.

Ὁ παπα - Γιώργης ἔμεινε λίγες μέρες ἀμίλητος. Πατέρας ἦταν, δὲν ἦταν ἀπὸ πέτρα. Ὑστερα ὁμῶς βρῆκε ξανά τὸν ἑαυτὸ του.

— Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν!

Μετὴν παπαδιά τὰ πράγματα ἦσαν ἄσχημα. Ὅσες μανάδες ἔχουν ἕνα γυιὸ μονάκριβο θὰ καταλάβουνε τὸν πόνο της. Οἱ ἄλλοι ἔμελλε, ἄς μὴ γινόμεσθε εὐκολοὶ κριτές.

Παπᾶς καὶ θυγατέρες καὶ συγγενεὶς καὶ χωριανοί, ἔλοι προ-

«...Ἄλλ' ἦπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξιλικόν, ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους...».

(Β' Τιμοθ. 2,25)

σέχανε μὴν τοὺς ξεφύγη λόγος γιὰ τὸν τρόπο ἀκριβῶς πού τὸν σκότωσαν. (Στὸ χωριὸ τὸν φέρανε στὴ κάσα· μόλις ἀντίκρουσε τὸ πρόσωπό του λιγοθύμησε· τίποτε ἄλλο δὲν εἶδε...).

— Γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μὴν τῆς πῆτε οὔτε λέξη.

Κάπως ὁμως ἐγινε κι' ἐπῆρε τ' αὐτὴ τῆς τὸ φοβερὸ τὸ λόγο.

— Μὲ τὴν ἀλυσίδα πού εἶχε κρεμασμένο ἢ μάνα του στὸ λαιμό του τὸ σταυρὸ, τὸν πνίξανε...

Ἡ παπούλης τῆς παπαδιάς ἦταν κι' αὐτὸς παπᾶς. Στὸ γάμο τῆς λοιπὸν, ἐδῶ καὶ τόσα χρόνια, τῆς κρέμασε, μὲ μιὰ χρυσοῦ ἀλυσίδα, ἓνα σταυρὸ πού εἶχε πάντα μαζί του, στὸ λαιμό.

— Νὰ σὲ φυλάη σ' ὄλη σου τὴ ζωὴ, περιστέρα μου, τῆς εἶπε.

Τοῦτο τὸ σταυρὸ τὸν εἶχε ἀπ' ἑλα πιὸ ἀκριβό. Μέσα ἀπὸ τὸ φόρεμά τῆς πάντα τὸν εἶχε ἀχώριστο, κατάσαρκα πάνω στὸ στήθος τῆς.

Ἢταν ἡ ὥρα νὰ φύγη ὁ Θανάσης ὁ μοναχογιὸς τῆς γιὰ τὸ γυμνάσιο καὶ νὰ μένη μακριὰ τῆς, ἔβγαλε ἢ παπαδιά τὸ σταυρὸ καὶ τὸν κρέμασε στὸ λαιμὸ τοῦ παιδιοῦ τῆς.

— Νὰ σὲ φυλάη, γυιόκα μου!

Ἦστερα τοῦ κόμπωσε ὡς ἀπάνω τὸ πουκάμισο, νὰ μὴ φαίνεται ἢ ἀλυσίδα καὶ τοῦ διπλοπαράγγελε.

— Ποτέ, οὔτε νύχτα, οὔτε μέρα, νὰ μὴν τὸν ἀποχωριστῆς.

Καὶ τώρα ν' ἀκούσῃ αὐτὸ τὸ λόγο τὸν ἀβάσταχτο!

— Μὲ τὴν ἀλυσίδα πού κρέμασε ἢ μάνα του στὸ λαιμό του τὸ σταυρὸ, τὸν πνίξανε...

Δάκρυα καὶ βογγυτά. Βογγυτά κι' ἀναστεναγμοί.

— Μὲ τὴν ἀλυσίδα γυιόκα μου... Ποῦ νὰ τὸ ἔβαζε ὁ νοῦς μου!

Ἦταν τὴ συγκρατοῦσε μονάχα. Ἡ διδαχὴ καὶ τὸ φέρισμο τοῦ παπᾶ τῆς.

— Κύριος ἔδωκε, Κύριος ἀφείλετο! Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον!...

— Μά, παπᾶ μου...

— Ἠσύχασε παπαδιά. «Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; Οὐδὲ ἐν ἐπὶ τὴν γῆν πεσεῖται ἄνευ τῆς βουλῆς τοῦ Πατρὸς ἡμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς»...

Ἡ γέροντας παπᾶς δὲν ἦταν ὁ πατέρας κείνη τὴ στιγμή. Ἦταν ὁ ἀντιπρόσωπος Ἐκείνου. Ἐκανε πρακτικὴ ἐφαρμογή, στὸν ἑαυτό του καὶ στὸ σπῆτι του, τῆς ἀγάπης καὶ στοὺς ἐχθροὺς, τῆς ὑπομονῆς, τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδας... Καὶ ἢ παπαδιά ἀναπαυότανε, ὅπως πάντα, στὰ λόγια του... (Συνεχίζεται)

«Ἐγὼν Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα Κυρίου».
(Β' Τιμοθ. 2,19)

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΚΚΛ. ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ ΚΑΙ ΚΟΝΤΑΚΙΑ

Ἐπειδή, ὡς γνωστόν, εἰς τὰ ἔντυπα λειτουργικά μας βιβλία δὲν ὑπάρχουσι Ἀπολυτικά καὶ Κοντάκια εἰς ὄλους τοὺς Ἁγίους τοῦ ἔνιαυτοῦ, σπανίζουσι δὲ καὶ τὰ πρὸς πανηγυρικώτερον τέλεσιν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν **Μεγαλυνάρια**, ὃ ἐν Ἁγίῳ Ὁρει ἀσκούμενος Ὁσιολογιώτατος κ. Γεράσιμος **Μικραγιαννανίτης** προέβη εἰς τὴν ἀναπλήρωσιν τούτων, ἣν καὶ ὑπέβαλεν ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ δὲ Ἱερὰ Σύνοδος διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3354/18.2.1937 πρὸς αὐτὸν ἐγγράφου Ἀδείας ἔκρινε ταῦτα, ὡς «ὀρθῶς ἔχοντα καὶ σύμφωνα πρὸς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» καὶ ἐξέφρασε τὴν εὐχὴν, ὅπως δημοσιευθῶσι «πρὸς ὠφέλειαν τῶν πιστῶν».

Μὴ καταστάσης εἰσέτι δυνατῆς τῆς αὐτοτελοῦς ἐκδόσεως τῶν πρωτοτύπων τούτων ἐκκλησιαστικῶν ἱματίων, ὃ ἐλλόγιμος αὐτῶν ποιητῆς, διὰ τοῦ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Ἰωάννου Σπ. Ράμφου, ἔθηκε ταῦτα εἰς τὴν διάθεσίν μας, ἐφ' ᾧ καὶ θερμοῶς εὐχαριστοῦμεν ἀμφοτέρους. Ἐκ τούτων δημοσιεύομεν ἔνταῦθα τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸν προσεχῆ μῆνα Σεπτέμβριον.

«Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ»

ΜΗΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

1. Ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου, Συμεὼν τοῦ Στυλίου καὶ ἡ Σύναξις τῆς Θεοτόκου τῶν Μιασηνῶν.

Ἀπολυτικίον τοῦ Ὁσίου.

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε

Ὡς στήλην θεόγραφον, τῶν ἱερῶν ἀρετῶν, τοῦ βίου σου ἔλιπες, τὰς ἀναβάσεις ἡμῶν, Συμεὼν παμμακάριστε· σὺ γὰρ ἐπὶ τοῦ στόλου, ὡς πυρσὸς διαλάμπων, ἔλκεις ἡμᾶς χαμόθεν, πρὸς ζῶην οὐρανίαν, τὸν τρόπον τῆς εὐδρομίας, φαίνων τοῖς ἔργοις σου.

Κοντάκιον τῆς Θεοτόκου.

Ἦχος δ'. Ἐπιδάμνη σήμερον

Ἀνεφάνη Ἀχραντε ἐκ τῶν ὑδάτων, ἢ εἰκῶν ἢ πάντιμος, τῆς παναγίας σου μορφῆς, καθάπερ κρήνη καλλιέρροος, τὰ τῶν θαυμάτων προχέουσα νάματα.

Μεγαλυνάρια.

Τῆς Ἰνδίκτου.

Ἄναρχε τρισήλιε Βασιλεῦ, ὁ καιρῶν καὶ χρόνων, τὰς ἐλίξεις περισκοπῶν, εὐλόγησον τὸν κύκλον, τῆς νέας περιόδου, τὰς ἀγαθὰς σου δόσεις πᾶσι δωρούμενος.

Τοῦ Ὁσίου.

Στύλος ἐναρέτου ὠφθης ζωῆς, ἐν στύλῳ βιώσας, ὑπὲρ ἀνθρωπῶν Συμεῶν· ἔνθεν ἀμοιβῶν σου, τὰς ὑπὲρ νοῦν ἐλλάμψεις, ἐκθάμβως ἐξαστράπτεις εἰς κόσμον ἅπαντα.

Τῆς Θεοτόκου.

Χάρις προμηθείας σου δαψιλῆς, πρόεισιν ὡς δρόσος, ἐξ εἰκόνοσ σου τῆς σεπτῆς· ἔθεν τῇ σῇ δόξῃ, Μιασηγῶν ἢ Μάνδρα, λαμπρύνεται Παρθένε καὶ μεγαλύνει σε.

2. Μάμαντος Μάρτυρος καὶ Ἰωάννου ΚΠόλεως τοῦ «Νηστευτοῦ».

Ἀπολυτίκια.

Τοῦ Μάρτυρος.

Ἦχος γ'. Θεῖας πίστεως.

Θεῖον βλάστημα, Μαρτύρων πέλων, ἠκολούθησας, ἀσχέτῳ πόθῳ, τοῖς ἐνθέοις ἀληθῶς τούτων ἴχνεσι, καὶ τοῦ Σωτῆρος κηρύξας τὸ ὄνομα, ἐθαυμαστώθης σοφῆ δι' ἀθλήσεως. Μάμα ἐνδοξε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Ἔτερον τοῦ αὐτοῦ.

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Ὡς ἐνθεον βλάστημα, θεοειδῶν Ἀθλητῶν, ἀγῶσιν ἀθλήσεως, ἀνδραγαθεῖς ἱερῶς ἰσχυρῆ τῆς πίστεως· ἄθλοισ γὰρ ὑπὲρ φύσιν, καὶ ἐν θαύμασι πλείστοις, Μάμα μεγαλομάρτυς, τὸν Σωτῆρα δοξάζεις· ᾧ πρέσβευε δεόμεθα, ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Τοῦ Ἱεράρχου.

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Χρισθεὶς θεῖῳ Πνεύματι, τῆς Ἐκκλησίας ποιμήν, Θεῷ ἱεράτευσας ἀγγελικῶς ἐπὶ γῆς, Ἰωάννη Πατῆρ ἡμῶν· σὺ γὰρ διὰ νηστείας, σεαυτὸν ἐκκαθάρας, κάθαρσιν τῶν πταισμάτων, τῷ σῷ λόγῳ παρέχεις, τοῖς πόθῳ σοι Ἱεράρχα, θερμῶς προστρέχουσι.

Κοντάκιον τοῦ Ἱεράρχου.

Ἦχος δ'. Ὁ ὑμνωθεὶς.

Ὡς τοῦ Προδρόμου κοινωνὸς ἐν τῇ κλήσει, τούτου ἐφάνης μιμητῆς καὶ τῇ πράξει· νηστεία γὰρ διέλαμψας καὶ βίῳ καθαρῷ·

ἔθεν ποιμενάρχην σε, τῶν οἰκειῶν προβάτων, ὁ Χριστὸς κατέστησεν, Ἰωάννη ἀξίως. Ὅν ἐκδυσώπει σῶζεσθαι ἡμᾶς, τοὺς ἐκτελοῦντας τὴν πάνσεπτον μνήμην σου.

Μεγαλυνάριον.

Τοῦ Μάρτυρος.

Τέθηλας ἐκ ρίζης θεοφιλοῦς καὶ τῆς ἀληθείας ἐγεώργησας τοὺς καρπούς· σὺ διὰ πυρὸς γάρ, καὶ ὕδατος διήλθες, ἐκλάμπων ἐν τοῖς ἄθλοις Μάμα τοῖς θαύμασι.

Τοῦ Ἱεράρχου.

Ἐχων τὴν νηστείαν οἷα τροφήν, τὴν ψυχὴν ἐτρέφης, ταῖς τοῦ Πνεύματος δωρεαῖς· ἔθεν διατρέφεις, τῆς χάριτος τοῖς λόγοις, παμμάκαρ Ἰωάννη πιστῶν τὸ πλήρωμα.

3. Ἀνθίμου Ἱερομάρτυρος καὶ Θεοκτίστου Ὁσίου.

Ἀπολυτίκιον.

Τοῦ Ἱερομάρτυρος.

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Ὡς φοῖνιξ ἐξήγησας, τῇ Ἐκκλησίᾳ Χριστοῦ, καρποῖς τοῖς τῶν λόγων σου, τῶν εὐσεβῶν τὰς ψυχὰς, ἐτρέφων ἐν χάριτι· ἔθεν καὶ ἐναθλήσας, Πάτερ Ἀνθιμε χαίρων, ὠφθης Ἱερομάρτυς, εὐκλεῆς τοῦ Σωτῆρος. Ὡς πρέσβευε δεόμεθα, ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Τοῦ Ὁσίου, ὁμοιον.

Θεῶ ἐκ νεότητος, ἀνατεθεις ἱερεὺς, κτιστῶν τὴν προσπάθειαν, ἀπεβδελύξω στερρῶς, Θεόκτιστε Ὁσίε· ἔθεν τῆς ἡσυχίας, διαλάμπων τοῖς τρόποις, ὠφθης τῶν μοναζόντων, ἀκριδῆς παιδοτρύφης. Καὶ νῦν τοὺς προσιόντας σοι, Πάτερ κυβέρνησον.

Κοντάκιον τοῦ Ὁσίου.

Ἦχος δ'. Ὡς ἀπαρχάς.

Ὡς Θεοῦ κτίσιν Ὁσίε, τὸ τῆς ψυχῆς ἀξίωμα, διατηρήσας κηλίδων ἀκήρατον, Κυρίῳ καθιέρωσας· σὺ τῇ θεῖᾳ ἐλλάμψει τῶν ἀγώνων παιδεύεις τὰ ἀκροθίνια, Θεόκτιστε Θεόφρον, τὴν κλησίαν ἔργοις πιστούμενος.

Μεγαλυνάριον.

Τοῦ Ἱερομάρτυρος.

Χαίροις τοῦ Σωτῆρος μυσταγωγέ, τῶν Ἀρχιερέων, ὑποτύπωσης καὶ κανῶν· χαίροις τῶν μαρτύρων, σὺναθλος καὶ ἀλείπτης, Ἀνθιμε Ἱεράρχα, ἡμῶν ἀντίληψις.

Τοῦ Ὁσίου.

Κτίσας σου τὸν οἶκον τὸν τῆς ψυχῆς ἐν θεμέθῳ Πάτερ τῆς ἀσκήσεως τῆς στερραῆς, τῷ τῶν ὄλων Κτίστη, ναδὸν ἡγιασμένον, Θεόκτιστε τρισμάκαρ, σαυτὸν ἡυτρέπισας.

4. Βαβύλα Ἱερομάρτυρος καὶ Μωϋσέως τοῦ Προφήτου.

Ἀπολυτίκια.

Τοῦ Ἱερομάρτυρος.

Ἦχος δ'. Ὁ ὑψωθείς.

Ἱεραρχίας τῷ φωτὶ ἀπαστράπτων, δικαιοσύνης φυτοκόμος ἐδείχθης, ἀποτεμών τὴν ἀκανθὸν τῆς πλάνης ἀληθῶς· ὅθεν τῶν αἱμάτων σου, φοινηχθεὶς ταῖς ρανίσιν, τῷ Χριστῷ παρέστηκας ἀνακράζων Βαβύλα: Ἴδου ἐγὼ καὶ τὰ παιδία Ἰησοῦ· ὅθεν προσδέχου ἡμᾶς ὡς ἡυδόκησας.

Τοῦ Προφήτου.

Ἦχος γ'. Θεὸς πίστειως.

Γνόφον ἄυλον, τεθεαμένος, νόμον ἔνθεον πλαξίν ἐδέξω, ὡς θεάμων μυστηρίων τοῦ Πνεύματος· καὶ καταπλήξας τὴν Αἴγυπτον θαύμασι, δημαγωγὸς Ἰσραὴλ ἐχρημάτισας. Μωσῆ ἔνδοξε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Κοντάκιον τοῦ Προφήτου.

Ἦχος δ'. Τῇ ὑπερμάχῳ.

Ὡς θεωρὸν τῆς τοῦ Θεοῦ ἐνανθρωπήσεως
Καὶ μυστογράφον τῆς αὐτοῦ συγκαταβάσεως
Μακαρίζομεν Θεόπτα σε ἐπαξίως·
Ἄλλ' ὡς πέφυκας μεσίτης ἀξιόθεος
Ἐκ παντοίων ἡμᾶς λύτρῶσαι κακώσεων
Ἴνα κράζωμεν· χαίροις μάκαρ Μωσῆ σοφέ.

Μεγαλυνάρια.

Τοῦ Ἱερομάρτυρος.

Πλήρης ὢν σοφίας τῆς θεϊκῆς, λόγοις εὐσεβείας, τοὺς τρεῖς παῖδας παιδοτριβεῖς, πρὸς ἄθλησιν θεῖαν, Βαβύλα Ἱεράρχα, μεθ' ὧν καὶ ἀριστεύσας νομίμως ἔστεψας.

Τοῦ Προφήτου.

Τὸν χρηματισθέντα ἐν τῷ Σινᾷ, καὶ ἐξαγαγόντα, ἐξ Αἰγύπτου τὸν Ἰσραὴλ, τὸν ὑπερκοσμίων, ἐπόπτην θεαμάτων, Μωσέα τὸν θεόπτην ὑμνοῖς τιμήσωμεν.

5. Ζαχαρίου Προφήτου, πατρὸς τοῦ Προδρομοῦ.

Ἀπολυτίκιον.

Ἦχος γ'. Θεῖας πίστεως.

Θεῖου Πνεύματος, τῇ ἐπιπνοίᾳ, ἱεράτευσας, Θεῷ ἀμέμπτως, ἱερωσύνην νομικὴν ἐνδυσάμενος· καὶ τὸν Σωτῆρα ἀσπόρως σαρκούμενον, Ἀνατολήν τὴν ἐξ ὕψους ἐκήρυξας. Ἀλλὰ πρέσβευε, Ζαχαρία Προφήτα ἔνδοξε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Μεγαλυνάριον.

Χρῖσμα κατὰ νόμον περιβληθεὶς, Θεῷ τὰς λατρείας, ἀναφέρεις τὰς τυπικὰς καὶ τὴν τῶν συμβόλων, φανέρωσιν κηρύξας, Προφήτα Ζαχαρία ξίφει ἐκτέτμησαι.

6. Τὸ ἐν Χώναις θαῦμα τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ.

Ἀπολυτίκια.

Ἦχος γ'. Θεῖας πίστεως.

Στάσιν ἔμφρονα, ἀνειλημμένος, νεύσει κρείττονι, Μιχαήλ ὤφθης, στρατηγέτης τῶν αὐλῶν Δυνάμεων· σὺ γὰρ ἰδὼν Ἐωσφόρου τὸν ἄλισθον, σῶμεν ἐδόας καλῶς τῷ Θεῷ ἡμῶν. Ἀρχιστράτηγε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Ἦχος πλ. α'. Τὸν συνάναρχον Λόγον.

Ὡς νεφέλη ὠράθης ἐπισκιάζουσα, Μιχαήλ Ταξιάρχα τῷ σῷ ἀγίῳ Ναῷ, ὑετίζων δαψιλῶς ὕδωρ ἀθάνατον· ἔθεν ὡς ἄλλην κίβωτόν, διεφύλαξας αὐτόν, καὶ ρεῖθρων τῶν ποταμίων, τὸν ροῦν ἠκόντισας πόρρω, πρὸς εὐφροσύνην τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Μεγαλυνάριον.

Κρήνην ἱαμάτων ἀνελλιπή, τὸν σὸν θεῖον Οἶκον, ἀναδείξας ἐν Κολοσσαῖς, ψυχῶν σωτηρίαν, καὶ τῶν σωμάτων ρῶσιν, ἐν τούτῳ ἀπεργάζῃ Μιχαήλ ἔνδοξε.

7. Προεόρτια τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου. Σώζοντος Μάρτυρος.

Ἀπολυτίκιον τοῦ Μάρτυρος.

Ἦχος α'. Τῆς ἐρήμου πολίτης.

Δι' ὀμφῆς οὐρανοῦ πιστωθεὶς πρὸς τὰ κρείττονα, τοὺς τῆς εὐσεβείας ἀγῶνας, ἀποθήτως διέδραμες καὶ ὤφθης τοῦ Σωτῆρος κοινωνός, ἀθλήσας Μάρτυς Σῶζον ἀνδρικῶς· διὰ τοῦτο διασώξεις ἐκ πειρασμῶν, τοὺς πίστει προσιόντας σοι· δόξα τῷ παρασχόντι σοι ἰσχύν, δόξα τῷ σὲ στεφανώσαντι, δόξα τῷ ἐνεργούντι διὰ σοῦ, πᾶσιν ἰάματα.

Κοντάκιον.

Ἦχος γ'. Ἡ Παρθένος σήμερον.

Νεανίας ἄλκιμος, ὡς ἐπιστάς τῷ σταδίῳ, στρατιώτης ἀρι-

στος τοῦ Ζωοδότου ἐδείχθης· τούτου γάρ, τὴν δυναστείαν διεζω-
σμένος, ἔλυσας τῶν παρανόμων τὰς ἐπινοίας καὶ νομίμως ἐναθλή-
σας, Σῶζον θεόφρον, σῶζεις τοὺς δούλους σου.

Μεγαλυνάρια.

Προεόρτιον.

Ἐκ λαγόνων ἤδη στειρωτικῶν, τὴν καρποφορίαν, γεωργοῦσα
τῶν ἀγαθῶν ἢ Ἀγνή Παρθένος, προέρχεται τῷ κόσμῳ· λαοὶ μετ'
εὐφροσύνης προεορτάσατε.

Τοῦ Ἀγίου.

Σῶζων τοῦ Σωτήρος ὁ ἀριστεύς, ὁ τὰς παρατάξεις, διολέσας
τῶν δυσμενῶν, σῶξε τοὺς σοὺς δούλους, τῆς τούτων ἐπηρείας, Χρι-
στὸν καθικετεύων σωθῆναι ἅπαντας.

8. Τὸ Γενέθλιον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Μεγαλυνάριον.

Σήμερον γεννᾶται περιφανῶς, ἐξ ἐπαγγελίας ἢ Θεόνομφος
Μαριάμ, ἢ προορισθεῖσα τῷ Λόγῳ πρὸ αἰῶνων· ὑμνήσωμεν οὖν
πάντες ταύτης τὴν γέννησιν.

9. Θεοπατόρων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης καὶ Σεβηριανοῦ Μάρτυρος.

Ἀπολυτίκια.

Τῶν Θεοπατόρων.

Ἦχος πλ. α'. Τὸν συνάναρχον Λόγον.

Ἡ δυὰς ἡ ἀγία καὶ θεοτίμητος, Ἰωακείμ καὶ ἡ Ἄννα ὡς
τοῦ Θεοῦ ἀγχιστεῖς, ἀνυμνεῖσθωσαν φαιδρῶς ἀσμάτων κάλλεσιν·
οὔτοι γὰρ ἔτεκον ἡμῖν, τὴν τεκοῦσαν ὑπὲρ νοῦν τὸν ἄσαρκον βρο-
τωθέντα, εἰς σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Μεθ' ἧς πρεσβεύουσι σωθη-
ναὶ ἡμᾶς.

Τοῦ Μάρτυρος.

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Σοφία τῶν λόγων σου, παρεμβολὴν ἱεράν, ἐνθέως ὑπήλει-
ψας, πανευκλεῶν Ἀθλητῶν, πρὸς ἀθλησιν ἔνθεον· ὅθεν τὰς φθει-
ρομένας παριδῶν ὑπολήψεις, ἀφθαρτον ἐκομίσω, δι' ἀθλήσεως
δόξαν· διὸ Σεβηριανέ σε, ὕμνοις γεραίρομεν.

Κοντάκια.

Τῶν Θεοπατόρων.

Ἦχος α'. Χορὸς ἀγγελικός.

Τὸ ζεῦγος τὸ σεπτόν, Ἰωακείμ τε καὶ Ἄννα, χορεύουσι
φαιδρῶς, παρ' ἐλπίδα τεκόντες, τὸ ὄρος τὸ ἅγιον, τὴν νεφέλην τὴν

ἔμψυχον, τὴν περίοπτον, τοῦ Βασιλέως καθέδραν· ὧν τῆς χάριτος, πνευματικῶς κοινωνοῦντες, Χριστὸν μεγαλύνομεν.

Τοῦ Μάρτυρος.

Ἦχος β'. Τοὺς ἀσφαλεῖς.

Ὡς εὐκλεῆς, τῆς εὐσεβείας τρόφιμος, μαρτυρικῶς, ἐφαίδρυνας τὸν δῖον σου, Σεβηριανὲ θεόσοφε, Ἀθλοφόρων ἀκροθίνιον· ἐνθέοις γὰρ ἐκλάμπων κατορθώμασι, τοῖς στίγμασι τοῦ λόγου κεκαλλώπισαι, πρεσβεύων σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Μεγαλυνάρια.

Τῶν Θεοπατόρων.

Τέρπεται ἡ Ἄννα θεοπρεπῶς, κρατοῦσα ὡς βρέφος, τὴν τεκοῦσαν τὸν Ποιητὴν, σὺν αὐτῇ δὲ χαίρει, Ἰωακείμ ὁ θεῖος· ὧν τῇ χαρᾷ ὡς δῶρον τὸν ὕμνον ἄσωμεν.

Τοῦ Μάρτυρος.

Βουλὰς ἐπιγείους ἀπαρνηθεῖς, βουλῆς οὐρανίου, ἐχρημάτισας πληρωτῆς· ὅθεν κάμει ρύου, κακίστων βουλευμάτων, Σεβηριανὲ θεῖε Μαρτύρων σύσκηγε.

10. Μηνοδώρας, Μητροδώρας, καὶ Νυμφοδώρας Παρθενομαρτύρων.

Ἀπολυτίκια.

Ἦχος α'. Τοὺς τρεῖς μεγίστους.

Τὰς τρεῖς ἐνδόξους Παρθένους καὶ ἀθλοφόρους θεόφρονας, τὰς συνδεδεμένας ἐνθέως, ἀδελφικῇ οἰκειότητι, τὰς καλλιρρόους πηγὰς τῆς εὐσεβείας τὰς ἀναβλυζούσας, μαρτυρικῶν ἀγῶνων χάριν ἀέναον, τὴν θείαν Μηνοδώραν, καὶ τὴν Μητροδώραν τὴν ἔνδοξον, σὺν τῇ κλυτῇ Νυμφοδώρᾳ, τῇ ἐν πᾶσι καρτερόφρονι, πάντες οἱ τρυφῶντες τῶν ἄθλων αὐτῶν, συνδραμόντες ὕμνοις τιμήσωμεν· αὐταὶ γὰρ τῇ Τριάδι, ὑπὲρ ἡμῶν αἰεὶ πρεσβεύουσι.

Ἦχος πλ. α'. Τὸν συνάναρχον Λόγον.

Τὸν τρισάριθμον σύλλογον καὶ θεόπλοκον, τῶν αὐταδέλφων Παρθένων στέψωμεν θεαῖς ᾠδαῖς· ἀνδρικῶς γὰρ τὸν ἐχθρὸν κατετροπώσαντο· ὅθεν προΐστανται ἡμῶν, τῶν βούωντων ἐκτενωδῶς· χαίρει σεμνῇ Μηνοδώρᾳ, σὺν Μητροδώρᾳ τῇ θεῖᾳ, καὶ Νυμφοδώρᾳ τῇ θεόφρονι.

Μεγαλυνάριον.

Χαίροις Μηνοδώρα θεοειδῆς, χαίροις Μητροδώρα ἀπερίτρεπτε ἐν ποιναῖς· χαίροις Νυμφοδώρα, ἡ τοῦ Σωτῆρος νόμφη, Τριάδος τῆς Ἀγίας κόραι ἰσάριθμοι.

11. Θεοδώρας Ὁσίας, τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. (Συμφάλλεται δὲ καὶ ἡ Ἀκολουθία τοῦ αὐρίου εορταζομένου ἁγίου Μάρτυρος Αὐτονόμου, ἕνεκα τῆς Ἀποδόσεως τοῦ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου).

Ἀπολυτίκια.

Τῆς Ὁσίας:

Ἦχος γ'. Θείας πίστεως.

Δῶρον ἔνθεον, ἡγιασμένον, Θεῷ ἠνεγκας, τὴν βιοτὴν σου, Θεοδώρα Ὁσία πανεύφημε· τῆς μετανοίας τὸ πῦρ γὰρ ἐμφαίνουσα, μέσον ἀνδρῶν φιλοσόφως διέλαμψας· ὅθεν πρέσβευε, ἀπαύστως τῷ σὲ δοξάσαντι, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Τοῦ ἁγ. Αὐτονόμου.

Ἦχος α'. Τῆς ἐρήμου πολίτης.

Ἐκ Δυσμῶν ἀνατείλας ὡς ἀστήρ οὐρανόφωτος, καὶ πρὸς τὴν Ἐφῶν ἐκλάμψας, ταῖς ἀκτίσι τῶν τρόπων σου, τὸν Ἥλιον τῆς δόξης Ἰησοῦν, ἐδόξασας ἀθλήσει σου στερρᾶ· διὰ τοῦτο ἐδοξάσθης θεουργικῶς, Αὐτόνομε Πατὴρ ἡμῶν· δόξα τῷ δεδωκότι σοι ἰσχύν, δόξα τῷ σὲ στεφανώσαντι, δόξα τῷ ἐνεργούντι διὰ σοῦ, πᾶσιν ἰάματα.

Μεγαλυνάριον.

Τῆς Ὁσίας.

Τίς σου τῆς ἀσκήσεως τὸ στερρόν, καὶ τῆς μετανοίας, ἀνυμνήσει τὸ καρτερόν; σὺ γὰρ Θεοδώρα, ὑπερφυέσι πόνοις, τὸν παλαμναῖον ὄφιν κατετραυμάτισας.

Τοῦ Μάρτυρος.

Δέσμιος ὢν Πάτερ θείᾳ στοργῇ, πίστεως τὸν σπόρον, κατεδάλου εἰς ἑαυτὸν, καὶ τῷ αἵματι σου, αὐτὸν καταπατήσας, Αὐτόνομε ἐδρέψω ζωῆς τὸν ἄσταχυν.

13. Τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως, Προεόρτια τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ Κορνηλίου Ἱερομάρτυρος τοῦ Ἐκατοντάρχου.

Ἀπολυτίκια.

Προεόρτιον.

Ἦχος α'. Χορὸς ἀγγελικὸς.

Τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, ἡ οὐράνιος κλιμαξ, ὁ ἄχραντος Σταυρός, ἡ πηγὴ τῶν χαρίτων, χερσὶν ἐμφανίζεται, Ἱερέων ὑψούμενος· δεῦτε ἅπαντες ἐν καθαρᾷ τῇ καρδίᾳ, προεόρτιον, τούτῳ προσάξωμεν αἶνον, Χριστὸν μεγαλύνοντες.

Τοῦ Ἁγίου.

Ἦχος δ'. Ὁ ὑψωθείς.

Δικαιοσύνης διαπρέπων τοῖς ἔργοις, τὸν φωτισμὸν τῆς εὐσεβείας ἐδέξω, καὶ Ἀποστόλων σύμπονος ἐδείχθης ἀληθῶς· τούτοις κοινωνήσας γάρ, δι' ἐθνῶν καμάτων, τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκωσιν, ἀνεκήρυξας πᾶσι· μεθ' ὧν δυσώπει σῶζεσθαι ἡμᾶς, τοὺς σὲ τιμῶντας παμμάκαρ Κορνήλιε.

Κοντάκιον.

Προσόρτιον.

Ἦχος δ'. Ἐπεφάνης.

Ὁ Σταυρὸς ὁ τίμιος, προανατέλλων, προκαθαίρει ἅπαντας, καὶ ἀγιάζει μυστικῶς· ὃν διανοίας εὐθύτητι, ἐτοιμασθῶμεν, πιστῶς ὑποδέξασθαι.

Μεγαλυνάρια.

Τῶν Ἐγκαινίων.

Αἵματί σου Λόγε ζωοποιῶ, ἀγιαζομένη, Ἐκκλησία σου ἡ σεπτῆ, Οἶκόν σοι καινίζει, τῇ σῇ ἐπισκιάσει, εἰς δόξαν τῆς σῆς θείας μεγαλειότητος.

Προσόρτια.

Υἷδατι νιψώμεθα ἀρετῶν, καρδίας καὶ χεῖλη, καὶ τὰ πρόσωπα ἀδελφοί, ἵνα τοῦ Σωτῆρος, Σταυρὸν τὸν ζωηφόρον, ὅλως κεκαθαυμένοι ὑποδεξώμεθα.

Τοῦ Ἁγίου.

Πέτρου ταῖς ἀκτίσι καταυγασθείς, ὁμότροπος ὤφθης, Ἀποστόλων καὶ μιμητής· τὸν τῆς ἀληθείας, διέσπειρας γὰρ λόγον, Κορνήλιε θεόφρον ἀξιοθαύμαστε.

14. Ἡ Ὑψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Μεγαλυνάριον.

Σήμερον ἡ κτίσις πᾶσα Σωτήρ, πόθῳ ἀνυψούσα, τὸν πανάγιόν σου Σταυρὸν, τὴν φωνὴν σοι αἶρει, καὶ πίστει ἐκβοᾷ σοι. Δώρησαι τῷ λαῷ σου, Λόγε τὴν χάριν σου.

15. Νικήτα Μεγαλομάρτυρος.

Ἀπολυτίκιον.

Ἦχος γ'. Θείας πίστεως.

Νίκην ἔστησας, κατὰ τῆς πλάνης, νίκης εἴληψας ἀφθαρτον γέρας, ἐπαξίως Νικήτα φερώνυμε· σὺ γὰρ νικήσας ἐχθρῶν τὴν παράταξιν, διὰ πυρὸς τὸν ἀγῶνα ἐτέλεσας. Μάρτυς ἔνδοξε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Κοντάκιον.

Ἦχος δ'. Ἐπεφάνης σήμερον.

Νικητῆς γενόμενος, ἐν τοῖς ἀγῶσι, νικητὰς ἀνάδειξον, κατὰ παθῶν φθοροποιῶν, τοὺς εὐλαβῶς ἐκβοῶντάς σοι· χαίροις Νικήτα, Μαρτύρων ὠράσιμα.

Μεγαλυνάριον.

Πῦρ τὸ ζωηφόρον ἔνδον λαβὼν, ἐφλεξας ὡς ἄνθραξ, ἀγνωσίας ὕλην σαθράν, καὶ ὠλοκαυτώθης, οἶα τερπνὴ θυσία, Νικήτα Ἀθλοφόρε τῷ σὲ δοξάσαντι.

16. Εὐφημίας Μεγαλομάρτυρος.

Ἀπολυτίκιον.

Ἦχος γ'. Τὴν ὠραιότητα.

Τῷ θεῷ ἔρωτι, λαμπρῶς ἀθλήσασα, εἰς ὁσμὴν ἔδραμες, Χριστοῦ πανεύφημε, οἶα νεᾶνις παγκαλλῆς, καὶ Μάρτυς πεποικιλμένη· ἔθεν εἰσελήλυθας, εἰς παστὰδα οὐράνιον, κόσμῳ διανέμουσα, ἰαμάτων χαρίσματα, καὶ σώζουσα τοὺς σοὶ ἐκβοῶντας· χαίροις θεόφρον Εὐφημία.

Μεγαλυνάριον.

Εὐφημόν σοι αἶνον καὶ ἱερόν, πανεύφημε Μάρτυς, ἀνεμέλπομεν εὐπρεπῶς· σὺ γὰρ Εὐφημία, ἐμπρέψασα εὐφήμως, τῷ Λόγῳ ἐδοξάσθης ὡς καλλιπάρθενος.

17. Σοφίας Μάρτυρος καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς Πίστεως, Ἐλπίδος καὶ Ἀγάπης.

Ἀπολυτίκιον.

Ἦχος πλ. α'. Τὸν συνάναρχον Λόγον.

Ὡς ἐλαία κατάκαρπος ἀνεβλάστησας, ἐν ταῖς αὐλαῖς τοῦ Κυρίου Σοφία Μάρτυς σεμνή, καὶ προσήγαγες Χριστῷ καρπὸν ἡδύτατον, τοὺς τῆς γηδύος σου βλαστούς, δι' ἀγώνων εὐαγῶν, Ἀγάπην τε καὶ Ἐλπίδα, σὺν τῇ θεόφρονι Πίστει· μεθ' ὧν δυσώπει ὑπὲρ πάντων ἡμῶν.

Μεγαλυνάριον.

Μήτηρ ἐπὶ τέκνοις δαδτικῶς, ὠφθης τερπομένη, ὦ Σοφία πανευκλής· σὺ γὰρ τῇ Τριάδι τὰς τρεῖς σου θυγατέρας, ὡσπερ γυνὴ ἀνδρεία ἄθλοισι προσήγαγες.

18. Εὐμενίου Γορτύνης (Κρήτης) καὶ Ἀριάδνης Μάρτυρος.

Ἀπολυτίκια.

Τοῦ Ἱεράρχου.

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Ταχὺν προμηθέα σε, καὶ ἀρωγὸν εὐμενῆ, κεκτήμεθα Ὅσιε,
ὡς τοῦ Χριστοῦ μιμητὴν, Εὐμένιε ἐνδοξε, σὺ γὰρ ἀναβλαστάνων,
συμπαθείας τὰ ρεῖθρα, βρούεις τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἰαμάτων πελάγη.
Ἄλλὰ καὶ τοῖς τιμῶσι σε, σκέπη γενήθητι.

Τῆς Ἁγίας.

Ἦχος ὁ αὐτός. Ὁ ὑψωθείς.

Τῇ τοῦ Χριστοῦ κυβερνωμένῃ παλάμῃ, οὐκ ἐδουλώθης τὴν
ψυχὴν Ἀριάδην, ἀλλ' ἐλευθέρα γνώμη ἠνδραγάθησας· πᾶσαν γὰρ
ἐπίνοιαν τοῦ ἐχθροῦ καθελοῦσα, στέφος χαριτόπλοκον, ἐκ Θεοῦ
ἐκομίσω· ὃν ἐκδυσώπει Μάρτυς ἐκτενωῶς, ἐλεηθῆναι, τοὺς σὲ μα-
καρίζοντας.

Κοντάκια.

Τοῦ Ἱεράρχου.

Ἦχος δ'. Ἐπεφάνης σήμερον.

Ὄφθης πλοῦτος ἄσλος τῇ Ἐκκλησίᾳ, βλύζων πᾶσιν ἄφθο-
νον, χάριν θαυμάτων τοῖς πιστοῖς· διὸ σε πάντες γεραίρομεν, θαυ-
ματοφόρε Εὐμένιε, Ὅσιε.

Τῆς Ἁγίας.

Ἦχος γ'. Ἡ Παρθένος σήμερον.

Τῆς ζωῆς ποθήσασα, τὴν ζωοπάροχον Πέτραν, ἀκλινῆς διέ-
μεινας, τῇ τοῦ δολίου μνίᾳ· πέτρα δέ, διαρραγεῖσά σε δεξαμένη,
ἤρμωσε, τῷ ἀθανάτῳ Μάρτυρι, νυμφίῳ· ὃν δυσώπει Ἀριάδην, ἡμῖν
δοθῆναι πταισμάτων ἄφεσιν.

Μεγαλυνάρια.

Τοῦ Ἱεράρχου.

Χαίροις ὁ τῆς Γόρτυνος ποδηγός, καὶ τῆς Κρήτης πάσης, ὁ
ἀκοίμητος ὀφθαλμός· χαίροις τῶν θαυμάτων, ἀκένωτος χειμάρ-
ρους, Εὐμένιε τρισμάκαρ, πιστῶν ἀντίληψις.

Τῆς Ἁγίας.

Ἀδούλωτον σώζουσα τὴν ψυχὴν, ἐδούλωσας μάρτυς, δι' ἀγώ-
νων τὸν δυσμενῆ καὶ τῆς ἐλευθέρας, Σιών πολίτης ὄφθης, ἐν ἧ ὦ
Ἀριάδην ἡμῶν μνημόνευε.

**19. Τροφίμου, Σαββατίου καὶ Δορυμέδοντος Μαγ-
τύρων.**

Ἀπολυτίκιον.

Ἦχος γ'. Τὴν ὠραιότητα.

Τὴν ἀκαθαίρετον Τριάδος δύναμιν, ἀνθηφορήσαντες Μάρτυ-

ρες ἔνδοξοι, ἐναπετέματε στερρῶς, τὴν ἄκανθαν τῆς ἀπάτης, Τρόφιμε μακάριε, Ἐκκλησίας ἐντρύφημα, Σαββάτιε πάνσοφε, Ἀθλητῶν ἐγκαλλώπισμα, καὶ δόξα εὐσεβῶν Δορυμέδον· ὅθεν Ὑμᾶς ἀνευφημοῦμεν.

Μεγαλυνάριον.

Δόξη λαμπρυνθέντες τριαδικῇ, Τρόφιμος ὁ θεῖος, Δορυμέδων ὁ εὐκλής, σὺν τῷ Σαββάτιῳ, μαρτυρικοῖς ἀγῶσι, τῆς πίστεως τὸ κάλλος, ὡς λύχνοι· ἔφαναν.

20. Εὐσταθίου Μεγαλομάστρου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

Ἀπολυτίκιον.

Ἦχος α΄. Τῆς ἐορήμου πολίτης.

Ἀγρευθεὶς οὐρανόθεν πρὸς εὐσέβειαν ἔνδοξε, τῇ τοῦ σοὶ ὀφθέντος δυνάμει, δι' ἐλάφου Εὐστάθιε, ποικίλους καθυπέστης πειρασμούς, καὶ ἤστραψας ἐν ἄθλοις ἱεροῖς, σὺν τῇ θείᾳ σου συμβίῳ καὶ τοῖς υἱοῖς φαιδρύνων τοὺς βοῶντάς σοι· δόξα τῷ σὲ δοξάσαντι Χριστῷ, δόξα τῷ σὲ στεφανώσαντι, δόξα τῷ δείξαντι σε ἐν παντί, Ἰῶβ παμμάκαρ δεύτερον.

Κοντάκιον.

Ἦχος πλ. δ΄. Τῇ ὑπερμάχῳ.

Ὡς τῆς ἀνδρείας τοῦ Ἰῶβ ἔμψυχον ἄγαλμα
Καὶ τῶν Μαρτύρων κοινωνὸν καὶ ἀκροθίνιον
Ἐπαξίως εὐφημοῦμέν σε Ἀθληφόρε·
Ὡς ὁ Παῦλος γὰρ θεόκλητος γενόμενος
Ἐμεγάλυνας τὸν Λόγον δι' ἀθλήσεως·
Ὅθεν κράζομεν, χαίροις Μάρτυς Εὐστάθιε.

Μεγαλυνάριον.

Οὐρανόθεν μάκαρ καταυγασθεὶς, στήλη τῆς ἀνδρείας ἀνεδείχθης ἐν πειρασμοῖς, καὶ πανοικεσία, Εὐστάθιε ἀθλήσας, τῆς ἀνω βασιλείας ἀξίως ἔτυχες.

21. Κοδράτου Ἀποστόλου καὶ Ἰωνᾶ τοῦ Προφήτου.
(Ὡν ἡ Ἀκολουθία ψάλλεται αὐριον (22), διὰ τὴν σημερινὴν Ἀπόδοσιν τῆς Ὑψώσεώς).

22. Φωκᾶ Ἱερομάστρου. (Μετὰ τῆς Ἀκολουθίας τοῦ ὁποίου συμψάλλεται καὶ ἡ τῶν χθὲς εορταζομένων Ἀγίων).

Ἀπολυτίκια.

Τοῦ Ἀπ. Κοδράτου.

Ἦχος α΄. Τοῦ λίθου σφραγισθέντος.

Σοφίας ταῖς ἀκτίσι φαιδρύνας σου τὸν βίον, εἴλκυσας τοῦ Πνεύματος μάκαρ, τὴν πυρίπνοον χάριν, καὶ ἤγασας δόγματα

ζωῆς, Κοδράτε ὡς Ἀπόστολος Χριστοῦ· διὰ τοῦτο ὡς φωστῆρά σε ἀπλανῆ γεραίροντες ἐκβοῶμεν· δόξα τῷ σέ δοξάσαντι Χριστῷ, δόξα τῷ σέ στεφανώσαντι, δόξα τῷ ἐνεργοῦντι διὰ σοῦ, πᾶσιν ἰάματα.

Τοῦ Προφήτου Ἰωνᾶ.

Ἦχος γ'. Θείας πίστεως.

Σάλπιγξ εὐηχος, θείων κριμάτων, κόσμῳ πέφηνας, ἀναφω-
νοῦσα, Ἰωνᾶ τοῖς Νινευταῖς μετάνοιαν· καὶ συσχεθεὶς ἐν κήτει
προέγραψας, τὴν τοῦ Σωτῆρος τριήμερον ἔγερσιν· ἔθεν πρέσβευε,
δοθῆναι τοῖς σέ γεραίρουσι, πταισμάτων ἱλασμόν καὶ μέγα ἔλεος.

Τοῦ Ἱερομάρτυρος.

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Ἐκ βρέφους τοῦ Πνεύματος, ὀφθεὶς δοχεῖον λαμπρόν, θαυ-
μάτων ἐπλούτησας, τὴν παρ' αὐτοῦ δωρεάν, Φωκᾶ ἱερώτατε· ἔθεν
ἱερουργήσας, τῷ Σωτῆρι ὁσίως, ἐπιεὶς ἐν ἀθλήσει τὸ ποτήριον
τούτου· ᾧ πρέσβευε δεόμεθα, ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Κοιτάκια.

Τοῦ Προφήτου Ἰωνᾶ.

Ἦχος γ'. Ἡ Παρθένος σήμερον.

Ἐν κοιλίᾳ ἐνδοξε, τριμερεῦσας τοῦ κήτους, τοῦ Χριστοῦ
τὴν κάθοδον, τοῖς ἐν τῷ Ἄδῃ προφαίνεις· πάθος γάρ, δεχθεὶς
σαρκὶ ἐκὼν ὁ Δεσπότης, ἔλαμψεν, ἀπὸ τοῦ μνήματος τριημέρως·
διὰ τοῦτό σε Προφήτα, ὡς τύπον τούτου, Ἰωνᾶ μέλομεν.

Τοῦ Ἱερομάρτυρος, ὁμοιον.

Τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὴν πλουσιδωρον χάριν, ὡς πηγὴν
θεόδρυτον, ἐν τῇ ψυχῇ κεκτημένος, ἔσβεσας, πόνων ἰδρώσι πλάνης
τὴν φλόγα· βρῦεις δέ, θαυμάτων ρεῖθρα τοῖς ἐκβοῶσι· χαίροις
κλέος Ἱερέων, καὶ τῶν Μαρτύρων, Φωκᾶ μακάριε.

Μεγαλυνάρια.

Τοῦ Ἀπ. Κοδράτου.

Ἱερῶν δογμάτων ὑψηγητά, στίμῃ εὐσεβείας, πνευματέμφο-
ρον καὶ τερπνόν, κοινωνέ Μαρτύρων, Ἀπόστολε Κοδράτε, μετά-
δος τῆ ψυχῆ μου, ἐκ τῆς σῆς χάριτος.

Τοῦ Προφήτου Ἰωνᾶ.

Βροντὴ οὐρανία τῆς Νινευτῆ, ἡ φωνὴ σου ὤφθη, μετανοίας
τάς ἀπαρχάς, ταύτῃ προξενούσα, ὦ Ἰωνᾶ Προφήτα, καὶ παύουσα
κακίας ὀρμὴν τὴν ἄσχετον.

Τοῦ Ἱερομάρτυρος.

Τοῦ Εὐαγγελίου μυσταγωγός, ἱερῶν θαυμάτων, θεοδόξαστος αὐτουργός, Ἐκκλησίας στύλος, Φωκᾶ Ἱερομάρτυς, ἐδείχθης διασώζων τοὺς προσιόντας σοι.

23. Ἡ σύλληψις τοῦ Τιμίου Προδρομοῦ.

Μεγαλυνάριον.

Στεῖρα καὶ πρεσβυτίτις θεία βουλή, καρπὸν συλλαμβάνει, τὸν ὑπέρτερον Προφητῶν, τὸν τὴν ἀκαρπίαν ψυχῶν μέλλοντα τέμνειν, ἀξίην μετανοίας· ὃν μεγαλύνομεν.

24. Σύναξις Θεοτόκου τῆς «Μυρτιδιωτίσσης» καὶ Θέκλης Ἰσαποστόλου.

Ἀπολυτίκια.

Τῆς Θεοτόκου.

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Ὡς κρήνη ἀκένωτος, τῶν παρὰ σοὶ ἀγαθῶν, Εἰκῶν σου ἢ ἄχραντος τοῖς Κυθηρίοις Ἀγνή, ἐδόθη κραυγάζουσι· χαῖρε ἢ προστασία πάντων τῶν δεομένων· χαῖρε ἢ σωτηρία, τῶν τιμώντων σε πόθῳ· χαῖρε ἢ τῇ παραλύτῳ, τὴν ἴασιν βραβεύσασα.

Τὸς Ἁγίας. Ὅμοιον.

Τοῦ Παύλου συνέκδημος, ὡς καθαρὰ τὴν ψυχὴν, καὶ πρώτα-θλος πέφνησας, ἐν γυναιξίν εὐκλεῶς, Χριστὸν ἀγαπήσασα· σὺ γὰρ τῆς εὐσεβείας, πτερωθεῖσα τῷ πόθῳ ἤθλησας ὑπὲρ φύσιν, Ἰσα-πόστολε Θέκλα· διό σε ὁ Πανοικτίρμων, νύμφην ἠγάγετο.

Κοντάκιον.

Τῆς Θεοτόκου.

Ἦχος πλ. δ'. Τῇ ὑπερμάχῳ.

Τῇ Θεοτόκῳ οἱ πιστοὶ νῦν προσπελάσωμεν
Ὡς χορηγούσῃ δαψιλῶς πᾶσιν ἰάματα
Ἀγαμέλποντες ἐφύμνια μετὰ πόθου·
Ἄλλ' ὡς ἡγειρας παράλυτον Θεόνυμφε
Ἀπὸ πάσης ἡμᾶς ρῦσαι περιστάσεως
Τοὺς σοὶ κράζοντας, χαῖρε δόξα παγκόσμιος.

Μεγαλυνάριον.

Τῆς Θεοτόκου.

Ὡφθης τῶν Κυθέρων καταφυγή, ἐξαιρέτῳ τρόπῳ, ἀναβλύ-ζουσα ἐν αὐτοῖς, ἐκ τῆς σῆς Εἰκόνης, προνοίας σου τὰ ρεῖθρα, ὦ Κεχαριτωμένη· διὸ ὑμνοῦμέν σε.

Τῆς Ἁγίας.

Παύλου λαμπρυνθεῖσα ταῖς ἀστραπαῖς, ὄλη καλὴ ὦφθης,

δλη ἀμωμος τῷ Χριστῷ, Θέκλα Πρωτομάρτυς, ὑπερφυσίειν ἄθλοισι,
ὧν φαίδρυον τῇ δόξῃ τοὺς σὲ γεραίροντας.

25. Εὐφροσύνης Ὁσίας.

Ἀπολυτίκιον.

Ἦχος πλ. α'. Τὸν συνάραχον Λόγον.

Ὡς παρθένος φρονίμη καὶ ἀδιάφθορος, κατηγγυήθης δσίως
τῷ Ζωοδότῃ Χριστῷ, καὶ προσκαίρων τὴν χλιδὴν ἐμφρόνως ἔλι-
πες· ὅθεν ἐν μέσῳ τῶν ἀνδρῶν, ὡς ἀμόλυτος ἀμνάς, ἐξέλαμψας
Εὐφροσύνη, καὶ τοῦ Βελιάρ τὰ κέντρα, τῇ πολιτείᾳ σου ἀπήμ-
βλυνας.

Κοιτάκιον.

Ἦχος δ'. Ἐπεφάνης σήμερον.

Εὐφροσύνης πρόξενος, ἡ βιοτή σου, τοῖς ἐν κόσμῳ γέγονε,
προτυπωθείσης ἐναργῶς, τῇ φερωνύμῳ σου πάνσεμνε, προσηγορίᾳ,
Εὐφροσύνη ἔνδοξε.

Μεγαλυνάριον.

Μνήστορα λιποῦσα τὸν γεηρόν, παιδρῶς ἐνυμφεύθης, τῷ
ῥαίῳ κάλλει Χριστῷ, δι' ἀμέμπτου βίου, Ὁσία Εὐφροσύνη,
δι' οὗ ἀεὶ εὐφραίνεις τοὺς σὲ γεραίροντας.

26. Ἡ μετὰστασις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Κοιτάκιον.

Ἦχος γ'. Ἡ Παρθένος σήμερον.

Προσελθὼν Ἀπόστολε, τοῦ Διδασκάλου τῷ στήθει, ἐξ αὐτοῦ
ἀντλήσας δὲ θεολογίας τὰ ρεῖθρα, ἅπασαν, τὴν οἰκουμένην τερ-
πνῶς ἀρδεύεις, νάμασι τοῖς ζωηφόροις καὶ ἀθανάτοις· διὸ χαίρε
σοι βοῶμεν, ὦ Ἰωάννη θεολογίας πηγῇ.

Μεγαλυνάριον.

Ὡς ἡγαπημένος τοῦ Ἰησοῦ, τῆς θεολογίας, ἐμυήθης τὸν θη-
σαυρόν· ὅθεν Ἰωάννη, Ἀπόστολον θεόπτην, καὶ μύστην τῶν ἀρ-
ρήτων, σὲ μεγαλύνομεν.

27. Καλλιστράτου Μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ Ἀκυλίνης Νεομάρτυρος τῆς Παρθένου.

Ἀπολυτίκια.

Τῶν Μαρτύρων.

Ἦχος γ'. Τὴν ὠραιότητα.

Τῷ θεῷ Πνεύματι, περιφραξάμενος, Μάρτυς Καλλίστρατε,
λαμπρῶς ἠρίστευσας, καταβαλὼν τὸν δυσμενῆ, σοφία τῶν σῶν
ἀγώνων· ὅθεν καὶ προσήγαγες, τῷ Χριστῷ ὡς θυμίαμα, δῆμον

παναοίδιμον, Ἐθλητῶν πιστευσάντων σοι, μεθ' ὧν ὑπὲρ ἡμῶν ἐκδυσώπει, τῶν εὐφημούντων σε ἐν ὕμνοις.

Τῆς Ἁγίας.

Ἦχος πλ. α'. Τὸν συνάναρχον Λόγον.

Ἀκυλίαν τὴν θείαν ἀνευφημήσωμεν, οἷα θεόφρονα κόρην καὶ ἀθληφόρον Χριστοῦ· τῇ ἀγάπῃ γὰρ αὐτοῦ πίστει ἠνδρώσατο, καὶ καθεῖλε τὸν ἐχθρόν, δι' ἀγώνων ἱερῶν, καὶ δόξης τυχοῦσα θείας, Χριστῷ τῷ Λόγῳ πρεσβεύει, ἐλεθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Κοντάκιον τῆς Ἁγίας.

Ἦχος γ'. Ἡ Παρθένος σήμερον.

Ἀπαλῶ ἐν σώματι, τὸν πολυμήχανον ὄφιν, τῇ λαμπρᾷ ἀθλήσει σου, καταβαλοῦσα παρθένε, ἔδραμες, λαμπαδηφόρος τῷ σῶν γυμφίῳ· ἔστεφαι τῆς ἀφθαρσίας τῇ εὐπρεπείᾳ, καὶ πρεσβεύεις Ἀκυλίνα, ὑπὲρ τῶν πίστει ἀνευφημούντων σε.

Μεγαλυνάρια.

Τῶν Μαρτύρων.

Κάλλος εὐσεβείας ὑπερφερές, Καλλίστρατε Μάρτυς, ἐν ἀγῶσι καρποφορῶν, πρὸς θεογνωσίας, τὴν καλλονὴν ἰθύνεις, ἀθλητικὴν χορείαν, μεθ' ἧς τιμῶμέν σε.

Τῆς Ἁγίας.

Πατὴρ παριδοῦσα τὸ ἀσεβές, τῆς μητρὸς τοὺς λόγους, ἐγεώργησας μυστικῶς· σὺ γὰρ Ἀκυλίνα, ἀθλήσασα νομίμως, τῶν ἀνομούντων ἤσχυνας τὰ βουλεύματα.

28. Χαρίτωνος Ὁσίου τοῦ Ὁμολογητοῦ, καὶ Βαροῦχ τοῦ Προφήτου.

Ἀπολυτίκιον.

Τοῦ Ὁσίου.

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Χαρίτων τοῦ Πνεύματος, καταυγασθεὶς ταῖς αὐγαῖς, φωστῆρ ἐχηρμάτισας, τῆς ἐναρέτου ζωῆς, Χαρίτων μακάριε· σὺ γὰρ ὁμολογία, ἀληθείας ἐμπρέφας, ἔλαμψας ἐν ἐρήμῳ, ἐγκρατείας τοῖς πόνοις. Διὸ τῶν εὐφημούντων σε, Πάτερ μνημόνευε.

Τοῦ Προφήτου.

Ἦχος ὁ αὐτός. Ὁ ὑψωθείς.

Προφητικῆς ἀξιωθείς λαμπηδόνος, Ἰερεμῖα τῷ κλεινῷ συνεδέθης, καὶ τούτῳ ὁμοδίαιτος ἐγένου σοφέ· ἔθεν προηγόρευσας, θεηγόρῳ σου γλώττη, τὴν τοῦ Λόγου κένωσιν, εἰς ἀνάπλασιν κόσμου· ἧς μετασχόντες πίστει ἀληθεῖ, Βαροῦχ Προφήτα, ἐνθέως τιμῶμέν σε.

Κοντάκια.

Τοῦ Ὁσίου.

Ἦχος πλ. δ'. Τῇ ὑπερμάχῳ.

Ὡς τῶν χαρίτων ἔραστής τῶν ὑπὲρ ἔννοιαν
Ὁμολογίας ἐθησαύρισας τὰς χάριτας
Τὸν Χριστὸν ὁμολογήσας Πάτερ Χαρίτων.
Ἄλλ' ὡς χάριτος τῆς θείας ἐνδιαίτημα
Μοναζόντων παιδοτρύβης ἐχρημάτισας
Τῶν βοώντων σοι, χαίροις Πάτερ θεόληπτε.

Τοῦ Προφήτου.

Ἦχος πλ. β'. Τὴν ὑπὲρ ἡμῶν.

Τὴν τοῦ Λυτρωτοῦ, κηρύττων οἰκονομίαν, ὡς προφητικὴ
κινύρα προμεμψῶδες: Ὁ Θεὸς ἡμῶν οὗτος, τεχθεὶς ὡς ἠδῶκεσε,
ἢ παρόμοιος οὐχ ἕτερος, ἐπὶ γῆς ὀρθεὶς ἐγνώρισεν, ἐπιστήμης
θείας εἴσοδον, τοῖς προσκυνοῦσι Βαροῦχ, τὴν παρουσίαν αὐτοῦ.

Μεγαλυνάριον.

Τοῦ Ὁσίου.

Θείων Ἀθλοφόρων συγκοινωνός, εὐκλεῶν Ὁσίων, ὑποφήτης
θεοειδής, Χαρίτων ἐδείχθης, ἐν ἑκατέροις λάμπας· ἐντεῦθεν κατ-
αυγάζεις, κόσμον ταῖς χάρισι.

Τοῦ Προφήτου.

Βάρος ἀπορρίψας τὸ χθαμαλόν, βαρύτητι βίου, ἐπτερώθης
πρὸς οὐρανόν, Βαροῦχ θεηγόρε· διό σε ὡς Προφήτην, θεόληπτον
ὑμνοῦμεν καὶ μεγαλύνομεν.

29. Κυριακοῦ τοῦ Ἀναχωρητοῦ.

Ἀπολυτίκια.

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Χριστῷ ἠκολούθησας, καταλιπὼν τὰ τῆς γῆς, καὶ βίον
ἰσαγγελον, ἐπληθεύσω σαφῶς, ὡς ἄσαρκος Ὁσίε· σὺ γὰρ ἐν
ταῖς ἐρήμοις, προσχωρῶν θείῳ πρόθῳ, σμίλλη πικρᾶ τὴν πάλαι
πικρὰν γεῦσιν ἀπόσω. Διὸ Κυριακὲ Θεοφόρε, ἀξίως δεδόξασαι.

Ἦχος α'. Τῆς ἐρήμου πολίτης.

Ἀπαλῶν ἐξ ὀνύχων τῷ Χριστῷ ἠκολούθησας τὴν ἀγγελικὴν
πολιτείαν, ὀλοτρόπως ἐλόμενος· διὸ ἐν ταῖς ἐρήμοις προσχωρῶν,
τῶν θείων ἠξιώθης δώρεων, θεραπεύων πᾶσαν νόσον Κυριακὲ,
τῶν πίστει προσιόντων σοι· δόξα τῷ σὲ δοξάσαντι Χριστῷ, δόξα
τῷ σὲ στεφανώσαντι, δόξα τῷ ἐνεργοῦντι διὰ σοῦ, πᾶσιν ἰάματα.

Μεγαλυνάριον.

Ἄστρον ἐκ Κορίνθου ἀναφανείς, ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, διαλάμπεις ἀσκητικῶς καὶ καταपुरσεύεις, Χριστοῦ τὴν Ἐκκλησίαν, Κυριακὴ θεόφρον τοῖς σοῖς παλαίσμασι.

30. Γρηγορίου Ἀρμενίας τῆς Μεγάλης τοῦ «Φωτιστοῦ».

Ἀπολυτίκιον.

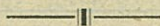
Ἦχος γ'. Θείας πίστεως.

Θείας πίστεως, τῇ γεωργίᾳ, ἐνεούργησας, θροτῶν καρδίας, κατασπείρας τὴν τοῦ Λόγου ἐπίγνωσιν, καὶ λαμπρυνθεὶς μαρτυρίου τοῖς στίγμασιν, ἱεραρχία Γρηγόριε ἔφαναξ. Πάτερ Ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρῆσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Μεγαλυνάριον.

Γρήγορος τοῖς τρόποις ἀναδειχθεὶς, πρὸς θεογνωσίας διεγείρεις τὸν φωτισμὸν, τοὺς τῇ δυσεθείᾳ, ὑπνώττοντας ἀθλίως, Γρηγόριε παμμάκαρ ἀξιοθαύμαστε.

Μοναχὸς ΓΕΡΑΣ. ΜΙΚΡΑΓΙΑΝΑΝΝΙΤΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΑΚΕ

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τοῦ Δ.Σ. τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. τῆς 28.7.54 ἐχορηγήθησαν αἱ ἑξῆς συντάξεις: 1) Δημήτριον Γεωργ. Βανιώτην, Μητροπόλεως Γρεβενῶν, ἀπὸ 1ης Ἰουνίου 1954 δρχ. 467, 2) Χρῆστον Στεργίου Σαράντην, Μητρ. Γρεβενῶν, ἀπὸ 1ης Μαΐου 1954 δρχ. 467, 3) Ἰωάννην Κωνστ. Γκούμαν, Μητρ. Γρεβενῶν, ἀπὸ 1ης Μαΐου 1954 δρχ. 467, 4) Ἄγγελον Ἀντωνίου Ρουμπέαν, Μητρ. Ἀθηνῶν, ἀπὸ 1ης Μαΐου 1954 δρχ. 332, 5) Θωμᾶν Σαράντη Λιτσόπουλον, Μητρ. Βεροῖας, ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου 1954 δρχ. 314, 6) Ἰσίδωρον Σταύρου Παπασταύρου, Μητρ. Ἐδέσσης, ἀπὸ 1ης Μαρτίου 1954 δρχ. 419, 7) Μαρίαν Παναγ. Καψάσκη, Μητρ. Ζακύνθου, ἀπὸ 1ης Μαΐου 1953 δρχ. 382, 8) Αἰκατερ. Χαράλ. Παπαδοπούλου, Μητρ. Θεσσαλονίκης, ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου 1954 δρχ. 390, 9) Μαρίαν Θρασ. Βαλωμένου, Μητρ. Δημητριάδος, ἀπὸ 1ης Ἰουνίου 1954 δρχ. 336, 10) Αἰκατερίνην Χρ. Τσιλιμίγκα, Μητρ. Ἐλασσώνας, ἀπὸ 1ης Αὐγούστου 1951 δρχ. 459.

Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἐχορηγήθη ἐφ' ἅπαξ βοήθημα ἐκ τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς εἰς τοὺς ἑξῆς: Δημήτριον Γεωρ. Βανιώτην, Μητρ. Γρεβενῶν, δρχ. 2.870, Χρῆστον Στ. Σαράντην, Μητρ. Γρεβενῶν, δρχ. 2.870, Ἰωάννην Κωνστ. Γκούμαν, Μητρ. Γρεβενῶν, δρχ. 2.870, Ἄγγελον Ἀντων. Ρουμπέαν, Μητρ. Ἀθηνῶν, δρχ. 1.770, Θωμᾶν Σαρ. Λιτσόπουλον, Μητρ. Ἀθηνῶν, δρχ. 1.365, Ἰσίδωρον Σταύρ. Παπασταύρου, Μητρ. Ἐδέσσης, δρχ. 2.850, Μαρίαν Παναγ. Καψάσκη, Μητρ. Ζακύνθου, δρχ. 2.750, Αἰκατερ. Χαρ. Παπαδοπούλου, Μητρ. Θεσσαλονίκης, δρχ. 2.840.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αίδεο. Δημητ. Σερακόρη, Ὁρεινῆ Σερωῶν: Ἐπιτάφια οὐδὲν ὀφείλετε εἰς τὸ TAKE, ἀνήκει εἰς τὴν Γ' κατηγορίαν.— **Αίδεο. Ἀθανάσιον Τίκαν, Ἀρτεσιανόν - Καρδίτης:** Ἡ μερὶς σας εἰς τὸ TAKE εἶναι τακτοποιημένη.— **Αίδεο. Ἰωάν. Παπαδοκολάκη, Νεοχώριον - Καλύβες Κρήτης:** Πολὺ λυπούμεθα, διότι πολὺ ἀργὰ περιήλθεν εἰς χεῖρας μας ἡ ἐπιστολή σας· εὐχαρίστως ὅμως ἐπληροφόρηθημεν ὅτι ἡ ὑπόθεσίς σας TAKE ἔχει τακτοποιηθῆ πρό πολλοῦ, ὡς ἤδη σὰς ἐγένετο γνωστὸν ὑπερστικῶς. Κρατοῦμεν εἰς διάθεσιν σας 10 δραχμάς.— **Αίδεο. Νικόλ. Βρωγγη, Κοθόα - Κεφαλληνίας:** Δύνασθε ν' ἀποχωρήσετε τῆς ὑπηρεσίας λόγω γήρατος. Θὰ λάβετε σύνταξιν 501 δραχμὰς καὶ βοήθημα 2,885,50, ἀφοῦ ὅμως πληρώσετε εἰς τὸ TAKE καθυστέρουμένης ὀφειλᾶς σας δραχμὰς 1,303.— **Αίδεο. Δημήτριον Αἰμον, Συλόπολιν Λαγκαδᾶ - Θεσσαλονίκης:** Ἡ ὀφειλὴ σας εἰς τὸ TAKE ἀνέρχεται εἰς 3.717 δραχμάς.— **Αίδεο. Δημητ. Παφύλην, Καρὺς - Ὑπάτης - Φθιώτιδος:** Ἡ μερὶς σας εἰς τὸ TAKE εἶναι τακτοποιημένη ἀποχωρῶν τῆς ὑπηρεσίας λόγω ἀσθενείας θὰ λάβετε σύνταξιν 501 δραχμὰς καὶ βοήθημα 2,885.— **Αίδεο. Γεράσιμον Καρατινόν, Τριζάτα - Σάμης - Κεφαλληνίας:** Ἀπολύμενος τῆς ὑπηρεσίας λόγω ἀσθενείας ἢ γήρατος θὰ λάβετε σύνταξιν 421 δραχμὰς καὶ βοήθημα ἐκ τοῦ ταμείου ἀρωγῆς 2,040, ἀφοῦ ὅμως πληρώσετε καθυστέρουμένης ὀφειλᾶς σας εἰς TAKE 3,591 δραχμὰς.— **Αίδεο. Ἐφραίμ Μουτζῆν, Ν. Ἀφρυσίου - Χαλκιδικῆς:** Εἰσθε ἐγγεγραμμένος εἰς τὸ TAKE ἀπὸ τοῦ 1936 μετ' αὐτ. ἀριθμ. 12621, ὀφείλετε δὲ δραχμὰς 4,221.— **Αίδεο. Ἰωάννην Φετηνάκη, Παλαιόκαστρον Σητείας Κρήτης:** Ζητηθέντα βιβλία σὰς ἐστάλησαν μετὰ σχετικῆν τιμολογίον. Ἀντίτιμον ἐμβάσατε διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς: Ἀποστολικὴν Διακονίαν Ἰασίου 1, Ἀθῆνας.— **Αίδεο. Γεώρ. Βολονάκη, Στόλοι - Μονοφατισίου Κρήτης:** Ἰωάννης Αἰδοργανάκης ἐνεγράφη συνδρομητῆς περιοδικοῦ «Τὸ Χαρ. Σπίτι» ἀπὸ 1-1-54 καὶ τῷ ἐστάλησαν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀπαντὰ τὰ τεύχη ὁμοίως τῷ ἐστάλη ἀπόδειξις τῆς συνδρομῆς του. Εὐχαριστοῦμεν.— **Αίδεο. Ἰωάννην Πάπαγεωργίου, Φιλιάτες Θεσπερωτίας:** Ζητηθεὶς τόμος τοῦ 1953 τοῦ «Ἐφημερίου» σὰς ἐστάλη μετὰ τῆς σχετικῆς ἐξοφλητικῆς ἀποδείξεως.— **Αίδεο. Φώτιον Μανούσην, Μαρασλῆ 29 Θεσσαλονίκην:** Ἐπιταγὴ 10 δραχμ. ἐλήφθη καὶ σὰς ἐστάλη ὁ τόμος 1952 τοῦ «Ἐφημερίου» μετὰ τῆς σχετικῆς ἀποδείξεως. Ἐπίσης ἐλήφθη συμπληρωματικὸν ποσὸν 5 δραχμῶν καὶ σὰς ἐστάλη ἡ 29695 ἐξοφλητικὴ ἀπόδειξις. Εὐχαριστοῦμεν. Τιμοκατάλογος σὰς ἐστάλη.— **Πανσο. Ἀνθιμον Μελιδώνην, Ληξούριον:** Δυνάμεθα νὰ σὰς ἀποστείλωμεν ταχυδρομικῶς καὶ τὰ 12 τεύχη καὶ νὰ τὰ ἐξοφλήσετε μετ' ὀφείλει.— **Αίδεο. Γεώργιον Δέδεν, Ἅγιον Γεώργιον Ἰουταίας - Εὐβοίας:** Δυνάμεθα νὰ σὰς προμηθεύσωμεν Παρακλητικὴν παρ' ἐτέροισιν ἐκδόσεων ἐπὶ προκαταβολῇ τοῦ ἀντίτιμου 150 δραχμῶν. Μηναῖα δὲν ὑπάρχουν. Ἐντὸς ὄλιγου θ' ἀρχίσῃ ἡ ἐκδόσις των ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.— **Αίδεο. Γεώργιον Νικολαΐδην, Κλεισόν Ὁρεστιάδος Ἐβρου:** Ζητηθέντα βιβλία ἐστάλησαν. Ἀντίτιμόν των 50 δραχμ. ἐλήφθη καὶ σὰς ἐστάλη ἐξοφλητικὴ εὐχαριστοῦμεν.— **Αίδεο. Γεώργιον Παπαθανασίου, Ἅγιον Γεώργιον - Αὐλωναρίου Εὐβοίας:** Ἐπιταγὴ 100 δραχμῶν ἐλήφθη καὶ σὰς ἐστάλη ἐξοφλητικὴ. Ἐνεγράψαμεν συνδρομητὴν τὸν ἱερὸν ναὸν σας εἰς τὴν «Φωνὴν Κυρίου» διὰ 50 φύλλα ἑβδομαδιαίως ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰουλίου ἐ.ἔ.— **Αίδεο. Ἰωάν. Λαζαρίδην, Γκρίμπιανη - Ἠπείρου:** Ζητούμενον βιβλίον Ποιμαντικὴ σὰς ἐστάλη μετὰ σχετικοῦ τιμολογίου. Χρήματα ἀποστέλλετε διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς, διεύθυνσίν μας.— **Αίδεο. Ἀντώνιον Πολυζώνη,**

Ἀσπριά Ναυπακτίας: Ἐπιταγή 55 δραχμ. ἐλήφθη καὶ ζητούμενα βιβλία οἷς ἐστάλησαν.— **Αἶδεσ.** **Μιχαὴλ Ἀγαθόν,** Ἄνω Βαθὺ Σάμου: Ἐπιταγή 110 δραχμῶν ἐλήφθη καὶ ζητούμενα βιβλία ἀξίας 80 δραχμῶν οἷς ἐστάλησαν. Διὰ τὰς 30 δραχμὰς ἐξεδώσαμεν καὶ οἷς ἐστάλαμεν τὴν ὑπ' ἀριθμ. 25642 ἀποδείξιν καὶ παρακαλούμεν ν' ἀκυρώσετε τὴν 23148 ἰδικήν σας. Τόμος «Φωνῆς Κυρίου» τοῦ 1953 οἷς ἐστάλη ἐπὶ πιστώσει.— **Αἶδεσ.** **Τρύφ. Τρυφωνόπουλον,** Κυλλήνην Ἡλείας: Ζητούμενοι τόμοι «Ἐφημερίου» μετὰ σχετικῆς ἐξοφλήσεως οἷς ἐστάλησαν. Ἡ καθυστέρησις τῆς «Ἐκκλησίας» ὀφείλεται εἰς ἐμπόδια προσεχόμενα ἐκ τῆς ἐπισήμου ιδιότητος τοῦ περιοδικοῦ.— **Αἶδεσ.** Ἀντώνιον Παπαθεοδώρου, Λαγκάδια Γορτυνίας: Ζητηθὲν τεῦχος «Βίων Ἀγίων» Ἰουλλοῦ οἷς ἐστάλη μετ' ἐξοφλητικῆς ἀποδείξεως.— **Αἶδεσ.** **Φίλιππον Ματζουριδην,** Ἄθυρα - Γιαννιτσῶν: Συνδρομὴ σας εἰς «Χαροῦμενο Σπίτι» ἐλήφθη καὶ οἷς ἐστάλη σχετικὴ ἀποδείξις: εὐχαριστοῦμεν. Ζητούμενα βιβλία καὶ τεύχη περιοδικῶ ἐστάλησαν πλὴν τοῦ Φεβρουαρίου ἔσω ἐξητηθῆ.— **Αἶδεσ.** **Γεώργιον Ἀλεξίου,** Σαγιάδα - Θεσπρωτίας: Ζητούμενον τεύχος περιοδικῶ ἐστάλη.— **Πανοσιολ.** Ἀθανάσιον Γκίνην, Ἱεροκήρυκα, Σιδηρόκαστρον: Ἀξία «Ὡρολογίων» ἐλήφθη καὶ οἷς ἐστάλη σχετικὴ ἐξοφλήσις. Εὐχαριστοῦμεν.— **Αἶδεσ.** **Γρηγόρ. Γ. Μαυρομαμάτην,** Βραγκανιώτικα Κερκύρας: Ζήτημα ἀποστολῆς δελτίου «Φωνῆς Κυρίου» ἐρονημίση κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας εἰς 50 εβδομαδιαίως. Ἐκδήλωσις αἰσθημάτων σας πολὺ μᾶς συγκινεῖ: οἷς εὐχαριστοῦμεν.— **Αἶδεσ.** **Μιχαὴλ Δασκαλάκην,** Σίββαν Πυργιωτίσσης Ἡρακλείου: Σᾶς ἔχει σταλῆ σχετικὴ ἐπιστολή. Χρέωσις σας διὰ βιβλία καὶ περιοδικῶν «Τὰ Χαροῦμενα Παιδιά» μέχρι σήμερον ἀνέχεται εἰς δραχμὰς 84,50 ἐξ ὧν μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ληφθειῶν δι' ἐπιταγῆς δραχμ. 35,50 ἀπομένουν εἰς χρέωσίν σας δραχμαὶ 49.— **Αἶδεσ.** **Χριστόδουλον Μοναστηριώτην,** Μελίτσια Δευκίμης Κερκύρας: Ζητηθὲν «Ἰσραϊτικόν» οἷς ἀπεστάλη μετὰ τῆς σχετικῆς ἐξοφλήσεως. Προσπάθειαι μας ἐξευρέσεως ζητηθέντος φυλλαδίου μάταιαι κρατοῦμεν εἰς διάθεσίν σας 5 δραχμὰς.— **Αἶδεσ.** **Κων]γον Λαγόν,** Μεταμορφώσεως 102, Βόλον: Θὰ ζητήσετε μέσφ τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου σας παρὰ τῆς Ἰεραῆς Συνόδου νὰ σᾶς γνωρίσῃ, ἐὰν ἡ εἰς τοὺς παλαιοημερολογίτας ὑπηρεσία σας θεωρεῖται συντάξιμος: ἐν καταφατικῇ περιπτώσει θὰ δύνασθε νὰ ἐξαγοράσετε τὸν χρόνον τοῦτον, ζητούντες δι' αἰτησῶς σας παρὰ τοῦ TAKE μέσφ τοῦ Μητροπολίτου σας νὰ σᾶς γνωρίσῃ τὸ ποσὸν καὶ τὸν τρόπον καταβολῆς τῆς, συνυποβάλλοντες καὶ τὴν ἀπάντησιν τῆς Ἰεραῆς Συνόδου.— **Αἶδεσ.** Ἀλέξανδρον Μανούζην, Ἄνω Παρακάλαμον Κορίνθης: Διὰ νὰ τύχετε ἐνισχύσεως τοῦ TAKE θὰ πρέπει νὰ ὑποβάλτε αἰτησίαν μέσφ τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου σας, ὅστις νὰ βεβαιώσῃ τὴν κατάστασιν καὶ νὰ συνιστᾷ τὴν ἐνίσχυσιν. Τὴν αἰτησίαν δεόν νὰ συνοδεύῃ βεβαίωσις τοῦ Ὀρθοπεδικῶ περὶ τῆς ἀξίας τοῦ αἰτουμένου σκέλους.— **Αἶδεσ.** **Δημήτ. Παπαργυροῦ,** Καρλόβασι Σάμου: Ἀποδείξεις οἷς ἀπεστάλησαν εὐχαριστοῦντες παρακαλοῦμεν ὅπως συγχωρήσῃτε τὴν ἀργοπορίαν.— **Αἶδεσ.** Ἐφημέριον Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου, Ταράνης Σπάτης: Δελτίον ἐξαγωγῆς δὲν ἐπέχει θέσιν ἀποδείξεως: ἀποστείλατε τὰ ἐν αὐτῷ ἀναγραφόμενα χρήματα, ἵνα σᾶς ἀποστείλωμεν τὴν ἐξοφλητικὴν ἀποδείξιν.— **Αἶδεσ.** **Κων]τῖνον Νικ. Παπανῖκον,** Ἐλαιναῖα Ἐδουπίας: Δραχμαὶ 20 ἐλήφθησαν καὶ ζητούμενα βιβλία οἷς ἐστάλησαν.— **Αἶδεσ.** Ἀἰγυνοστῖνον Κατσαμπίρη, Καινούριον Τριχωνίας: Δραχμαὶ 80 ἐλήφθησαν καὶ ζητούμενα βιβλία μετ' ἐξοφλητικῆς ἀποδείξεως οἷς ἐστάλησαν.— **Αἶδεσ.** **Πολύκαρπον Παπαγεωργίου,** Κλεπᾶ Ναυπακτίας: Δραχμαὶ 80 ἐλήφθησαν καὶ οἷς ἐστάλη τὸ «Ὡρολόγιον» μετὰ ἐξοφλητικῆς ἀποδείξεως.

— **Αίδεσ.** Βάϊον Παπακωνσταντίνου, Κωστανά Κεραμίτσας Θεσπρωτίας: Δραχμαὶ 15 ἐλήφθησαν καὶ ζητούμενος τόμος τοῦ «Ἐφημερίου» ὡς ἐστάλη μετὰ τῆς ἐξοφλητικῆς ἀποδείξεως. — **Αίδεσ.** Χ. Παπαγεωργίου, Ρεντίναν Καρδίτσας: Ζητούμενον βιβλίον μόνον εἰς παλαιοπωλεῖα δύναται νὰ εὐρεθῇ μὲ τιμὴν ἀκαθόριστον ἀπὸ 300 δραχμ. καὶ ἄνω. — **Αίδεσ.** Σταμάτιον Παπασταματίου, Τριποταμίᾳ Γορτυνίας: Δραχμαὶ 40 ἐλήφθησαν καὶ ὡς ἐστάλη σχετικὴ ἐξόφλησις. Εὐχαριστοῦμεν. Ἀσὶν ἀποριῶν ἀναμειναιτε ἐν καιρῷ εἰς τὴν οἰκίαν στήλῃν. — **Αίδεσ.** Κων/νον Ματζαγλῆν, Πασχαλίτσα Καρδίτσας: «Κυριακοδόμιον» καὶ «Ἐορτοδόμιον» ὡς ἐστάλησαν. Ἐγκόπλιον Φωκαέως δὲν ὑπάρχει πλέον κρατούμεν εἰς διάθεσιν σας 128,50 δραχμάς. — **Αίδεσιμωτάτους** Ἰωάννην Σωτηρόπουλον, Χώραν Τριφυλίας. Ἀθανάσιον Δημόπουλον, Κοπανάκιον Τριφυλίας: Ἀλλαγὴ διενθνήσεως σας ἐγένετο. — **Αίδεσ.** Σταμάτιον Παπασταματίου, Τριποταμίᾳ Γορτυνίας: Σὰς ἐστάλη ἀπόδειξις συνδρομῆς σας εἰς «Χαρ. Σπίτι». Σὰς ἐπιστράφησαν 30 δραχμαὶ. — **Αίδεσ.** Ἀθαν. Ρούκλην, Φλώριαν: Δοξαριασμός λεπτομερῆς σας εἶχε σταλῆ. Πάντως μετὰ τὴν λήψιν τῆς ἐπιταγῆς 3.750 δραχμ., ὀφείλετε 4.552 δραχμάς. — **Αίδεσ.** Ἰωάννην Φωτεινάκην, Παλαιόκαστρον Σητείας Κρήτης: Δραχμαὶ 130 ἐλήφθησαν καὶ ὡς ἐστάλη σχετικὴ ἐξόφλησις, εὐχαριστοῦμεν κρατοῦμεν εἰς διάθεσιν σας 1 δραχμὴν. — **Αίδεσ.** Διονύσιον Ψαρρᾶν, Μαλεσίτην Ἀταλάντης: Δραχμαὶ 48 ἐλήφθησαν καὶ ὡς ἐστάλη σχετικὴ ἐξόφλησις εὐχαριστοῦμεν. — **Αίδεσ.** Γεώργιον Παπακωνσταντίνου, Δολιανὰ Κυνοουρίας: Ζητούμενα βιβλία ὡς ἐστάλησαν μετὰ τοῦ τιμολογίου των. — **Αίδεσ.** Ἀργύριον Εὐθυμίου, Καλύβια Κατερίνης: Δραχμαὶ 25 ἐλήφθησαν καὶ ὡς ἐστάλησαν τόμοι τοῦ «Ἐφημερίου» 1952 καὶ 1953. Ἀσὶν ἀποριῶν ἀναμειναιτε ἐν καιρῷ οἰκίαν στήλῃν. — **Αίδεσ.** Διονύσιον Καβαρατζῆν, Τσαροισιανὴν Ἐλασσώνας: Ζητηθέντα βιβλία ὡς ἐστάλησαν. Ἐπιταγὴ 435 δραχμῶν ἐλήφθη καὶ ὡς ἐστάλησαν σχετικαὶ ἐξοφλήσεις. Σήματα Κατηχητικοῦ μέσου καὶ κατωτέρου τιμῶντα 1 δραχμὴν, ὑπάρχοναι δὲ δύο βιβλία μὲ σκληρὰ θερησκευτικὰ τιμώμενα 5 δραχ. ἕκαστον. Πηδάλιον, Ἀμασιωλῶν Σωτηρία καὶ Δαμασκηνὸς δὲν ὑπάρχουν. Ἵσως εὐρεθοῦν εἰς παλαιοπωλεῖα μὲ ἀκαθόριστον τιμὴν. Κρατοῦμεν εἰς διάθεσιν σας 10 δραχμάς. — **Αίδεσ.** Ἐφημέριον Πιπίτης Πατρῶν: Ζητηθέντα βιβλία διὰ ἱερὸν Ναὸν σας ἐστάλησαν. Τὸ ἀντίτιμον δύναται νὰ σταλῆ δι' ἐπιταγῆς. — **Αίδεσ.** Χρηστον Παπαχρηστον, Τσαροισιανὴν Ἐλασσώνας: Ἐπιστώθητε μὲ ληφθείσας 40 δραχμάς ὀφείλετε εἰσέτι δραχμάς 30, ἅς δύνασθε νὰ ἐμβάσετε ταχυδρομικῶς. — **Αίδεσ.** Ἐφημέριον Ἰωάν. Προδρομοῦ, Ζαπάνιον Εὐβοίας: Ζητηθέν ὑπὸ ἱεροῦ Ναοῦ σας τεῦχος «Βίον Ἁγίου» μηνὸς Αὐγούστου ἐστάλη. — **Αίδεσ.** Σπυριδῶνα Καββαδιαν, Ἀργυράδες - Κερκύρας: Πρὸς τακτοποιήσιν σας δέον ἀπαρτιῶσε νὰ ἐξοφλήσεται ὀφείλας σας πρὸς τὸ TAKE ἀνερχομένης εἰς δραχμάς 6.419. Δύναται ὅμως νὰ γίνῃ ἡ ἐξῆς ἐνκολλὰ: Νῶ ἀποστείλετε 1) ἀπόδειξιν λήψεως συντάξεως ἀπὸ 1 Μαΐου μέχρι τέλους Ἰουλίου ἐ.ξ. ἀνὰ 467 δραχμάς κατὰ μῆνα, τὸ δλον 1.401, 2) ἀπόδειξιν λήψεως τοῦ ἐφ' ἑαυτὸν βοηθηματικῶς ἀνερχομένου εἰς 2.870 καὶ 3) τὰ ὑπόλοιπα τῆς ὀφείλης σας εἰς μετροπῆ ἤτοι δραχμάς 2.148, ἵνα τακτοποιηθῆτε καὶ λαμβάνετε πλέον ἀπὸ 1-8-954 τὴν μηνιαίαν σύνταξιν σας κανονικῶς. — **Αίδεσ.** Ἰωάννην Χαμάκον, Νεροτριβιά Ψαχνῶν Χαλκίδος: Ἐνεγράφημεν τὸν Ναὸν σας συνδρομητῆν εἰς τὴν «Φωνὴν Κυρίου» διὰ 50 φέλλα ἑβδομαδιαίως καὶ διὰ δύο μῆνας Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον, δι' ἀμφοτέρους δὲ τοὺς μῆνας ἐχρῶσθη ἐν δλω μὲ δραχ. 22,50. — **Αίδεσ.** Ἀντόνιον Καραντινόν, Λάγγα Νεστορίου Καστοριάς: Ἐπιταγὴ 150 δραχμῶν ἐλήφθη καὶ ὡς ἐστάλησαν ζητούμενα βιβλία μετὰ σχετικῆς ἐξοφλήσεως. Ὁμοίως ὡς

εστάλη εξοφλήσις συνδρομῆς σας εἰς τὸ «Χαρούμενο Σπίτι», διὰ τὸ 1954· εὐχαριστοῦμεν. Κρατοῦμεν εἰς διάθεσίν σας 10 δραχμῆς.— **Αἶδεο. Δημήτριον Ἀποστόλου**, Μέλισσαν-Λαρίσης: Θερμὸν ἐνδιαφέρον σας καὶ ἄοκνος προσπάθεια ὑπὲρ Καθηγητικῶν Σχολείων πολὺ μὲς συγκινεῖ, δι' ὃ καὶ θερμῶς σὰς συγχάριζομεν. Φωτογραφία κλπ. δημοσιευθῶσιν εἰς πρώτην εὐκαιρίαν. Παραχαλοῦμεν διασαφήσατε τί σήματα θέλετε: μέσου; κατωτέρου; ἵνα σὰς τὰ ἀποστελλωμεν μετὰ τῶν εἰκόνων. Ζήτημα ἀποστολῆς ἐπὶ πλέον τευχῶν «Χαρ. Σπιτιοῦ» ἐτακτοποιήθη. Ὑπόρχει Μέγας Συναξαριστὴς τῶν μηνῶν Σεπτεμβρίου 30 δραχμ., Ὀκτωβρίου 35 δραχμ. καὶ Νοεμβρίου 55 δραχμ.· δυνάμεθα νὰ σὰς τὸν προμηθεύσωμεν παρὰ τοῦ ἐκδότου τοῖς μετοητοῖς.— **Αἶδεο. Κωνστ. Νικ. Παπανίκου**, Ἑπαινιατὰ Ἐβρουνιατὰ: Δραχμαὶ 25 ἐλήφθησαν καὶ σὰς ἐστάλησαν οἱ ζητούμενοι τόμοι τοῦ «Ἐφημερίου» 1952-1953 μετ' ἐξοφλητικῆς ἀποδείξεως εὐχαριστοῦμεν.— **Αἶδεο. Γεώργιον Σπυροπούλου**, Ὑπάτην: Δραχμαὶ 35 ἐλήφθησαν καὶ ζητούμενα βιβλία σὰς ἐστάλησαν· κρατοῦμεν εἰς διάθεσίν σας 5 δραχμῆς.— **Αἶδεο. Ἀθανάσιον Σιδεράκη**, Μετόχι Διοφρῶν Καλημεριάων: Δραχμαὶ 40 ἐλήφθησαν καὶ σὰς ἐστάλη ζητούμενον «Ἱερατικόν» μετὰ σχετικῆς ἐξοφλήσεως. Εὐχαριστοῦμεν.— **Αἶδεο. Χρῆστον Παπαχρήστου**, Τσαρίτσανην Ἑλασσῶνος: Ζητούμενοι τόμοι περιοδικῶν «Τὸ Χαρούμενο Σπίτι» καὶ «Τὰ Χαρούμενα Παιδιά», καθὼς καὶ Καθηγητικὰ Βοηθήματα μετὰ τιμοκαταλόγου σὰς ἐστάλησαν. Δραχμαὶ 30 ἐλήφθησαν καὶ σὰς ἐστάλησαν ἐξοφλήσεις τόμων περιοδικῶν.— **Αἶδεο. Κωνστ. Μαυρατζῆν**, Μεσ. Συν. Τρικάλιον Κορινθίας: 1) Πᾶσαν ἱεροτελεσίαν πλὴν τῆς Θ. Λειτουργίας δύναται ὁ Ἱερεὺς νὰ τελῆσθαι καὶ δις καὶ πολλάκις τῆς ἡμέρας· καὶ ἐπιτρέπεται, ἐπομένως ἢ συμμετοχῇ εἰς ἐπιμνημόσυνον δέσπην μετὰ τὴν θ. λειτουργίαν. 2) Ἡ Ἐκκλησία δὲν κάμνει διάκρισιν ἀρρένων καὶ θηλέων «οὐκ ἔστι ἀρρεν ἢ θήλυ...», ἐπομένως τόσον τὰ ἀγόρια ὅσον καὶ τὰ κορίτσια ὑπόκεινται εἰς τὴν τριχοκουρίαν, ἢ ὅποια εἶναι δεῖγμα τῆς πρὸς τὸν Θεὸν πλήρους—δουλικῆς—ὑποταγῆς τοῦ βαπτισθέντος.— **Αἶδεο. Ἰωάννην Καραγιάννην**, Ἀστοπέτραν-Τριχωρίας: 1) Κανονικὸν εἶναι κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτὰς νὰ τηρῆται ἢ αὐτὴ τάξις ἥτοι: μετὰ τὸ «Ὁ Θεὸς οἰκτιρεῖσαι...» νὰ ἐπιυνάπτεται ἢ Ἐκτενής «ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι... καὶ νὰ ἐπακολουθῇ ἢ μικρὰ Ἀπόλυσις τὸ «Εὐδόμεθα ὑπὲρ τῆς εἰρήνης...» καὶ τὸ «Δι' εὐχῶν». 2) Εἰς τὴν πρῶτιν αὐτὴν ψάλλεται τὸ Ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς.— **Αἶδεο. Παρ. Δεληγιάννην**, Καστανίαν Βοῖου: Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ «Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους ἵνα ἐν ὁμοιοῖα ὁμολογήσωμεν» εἶναι «Πατέρα Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα Τριᾶδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον», διὰν ὁμως ἱερωρῆ Ἀρχιερεὺς ἢ τελῆται Ἱερατικὸν Συλλεiturογον, ἐπεκράτησεν, ἀπὶ τούτου, νὰ ψάλλεται τὸ «Ἀγαπήσω Σε Κύριε ἢ ἰσχύς μου...».— **Αἶδεο. Ἀργύριον Εὐθυμίου**, Καλύβια-Κατερίνης: 1) Τὸ περιοδικὸν «Χριστιανικὴς πενιὲς» ἀποτελεῖ ἀξιόπαινον προσπάθειαν εὐσεβοῦς νέου· δὲν εἶναι αἰρετικόν· 2) Τὸ ῥάσον καὶ τὸ ζωστικὸν (ἀντερί) ἀποτελοῦν τὴν καθημερινὴν ἐνδυμασίαν τοῦ ἱερέως, δὲν εἶναι ἄμικρα. Δὲν ἀπαροσβέννεται, ἐπομένως, νὰ χρησιμοποιῶμεν τὸ ὕφασμά των, ἵνα ἐνδύσωμεν γυμνόν.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημερίον» ἀπευθυντέον:
 Πρὸς τὸν Αἶδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερον κ. Ἐμμ. Γ. Μυτιληναῖον
 Ἀποστολικὴν Διακονίαν, Ἰασηίου 1, Ἀθήνας (τηλέφ. 72.112).
 Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: Τιμολ. Ρούτσης, Ἰω. Ἀποστόλου 4.